

SUOMEN PANKKI

57. VUOSIKIRJA 1976

SNELLMANINAUKIO, HELSINKI

HELSINKI 1977

ISSN 0355-5925

Fröckellin Kirjapaino Oy, Helsinki 1977

SISÄLLYS

Vuoden 1976 taloudellinen kehitys

Kokonaiskysyntä ja -tarjonta	4
Vienti	4
Kotimainen kysyntä	6
Tuotanto	6
Tuonti	6
Kansantalouden tasapaino	7
Työllisyys	7
Hinnat, palkat ja tulot	8
Vaihtotase ja ulkomainen maksuvalmius	8
Rahoitus	11
Ulkomainen rahoitus	11
Rahoituslaitokset	12
Valtio	14
Arvopaperimarkkinat	15

Keskuspankkipolitiikka

Rahapolitiikka	16
Rahapolitiikan yleiskatsaus	16
Kiintiöpolitiikka	17
Päiväluottomarkkinat	19
Korkopolitiikka	21
Luottopoliittiset ohjeet	23
Obligaatiolainoja koskevat lausunnot	24
Talletustodistukset ja määräaikaistalletukset	24
Erytysrahoitusjärjestelyt	25
Valuuttapolitiikka	26
Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla	27
Avistamarkkinat	28
Terminimarkkinat	29
Valuuttansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet	30
Kahdenkeskiset maksujärjestelyt	31
Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet	31
Valuuttatilanne	34

Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma

Ulkomaat	36
Rahoituslaitokset	38
Julkinen sektori	39
Yritykset	39
Liikkeessä oleva raha ja talletustodistukset	40
Muut tase-erät	40
Suomen Pankin nettotase	40
Setelinanto	41
Tuloslaskelma	41

Suomen suhteet kansainvälisiin järjestöihin

Kansainvälinen Valuuttarahasto	42
--------------------------------------	----

Kansainvälinen Järjestelypankki	44
Maailemanpankkiryhmä	44
Muut kansainväliset järjestöt	44

Kuviot

1. Bruttokansantuotteen kasvutekijät	5
2. Työttömyysaste	7
3. Hinnat ja palkat	8
4. Maksutase	9
5. Kansantalouden säästäminen ja investoinnit	10
6. Rahoitusjäämät	11
7. Pankkien ottolainaus ja luotonanto yleisölle	12
8. Pankkien luotonantoenemmyys ja sen rahoitus	13
9. Valtion kassatalous	15
10. Liikepankkien keskuspankkirahoitus	18
11. Suomen Pankin päiväluottomarkkinat	20
12. Korot	22
13. Talletustodistukset ja määräaikaiset talletukset	24
14. Kotimaisten toimitusluottojen rahoitus	26
15. Uusvientiluottojen ja lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitus	27
16. Valuuttakurssien keskimääräinen kehitys	28
17. Tärkeimpien valuuttakurssien muutokset	29
18. Suomen Pankin avistakaupat	30
19. Suomen Pankin termiinikaupat	31
20. Velkaantumiskehitys	34
21. Valuuttatilanne	35
22. Suomen Pankin tase	37

Taulukot

1. Suomen Pankin tase vuosittain	48
2. Suomen Pankin tase kuukausittain	50
3. Vaihdeettava ja sidottu varanto	54
4. Suomen Pankin tuloslaskelma	54
5. Suomen Pankin soveltamia korkoja	55
6. Kotimainen clearingliike: vaihdettujen pankkivekselien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo	55
7. Setelinanto	56
8. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat	57
9. Seteliinvalmistus ja setelinpolto	58
10. Setelit ja metallirahat	59
11. Avistamyntkurssit vuosittain	60
12. Avistamyntkurssit kuukausittain	62

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1976 lopussa

.....	66
Suomen Pankki vuoden 1976 lopussa	66

VUODEN 1976 TALOUDELLINEN KEHITYS

Kansainvälisten suhdanteiden elpyminen vuoden 1976 alkupuolella lisäsi Suomen vientituotteiden kysyntää. Tavaraviennin määrä kasvoi 20%, mutta metsäteollisuuden vientimäärät eivät silti saavuttaneet edellisen korkeasuhdanteen tasoa. Kokonaistuotannon määrä kasvoi vain vähän, koska kotimainen kysyntä supistui investointihalukkuuden suhdanneluonteisen vähenemisen sekä vaihtotaseen tasapainottamiseen ja inflaation hidastamiseen tähtäävän talouspolitiikan vuoksi. Tuonnin määrä jäikin pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Vaihtotaseen vaje oli 4.4 mrd. markkaa eli runsaat puolet edellisen vuoden alijäämästä. Kustannusten ja hintojen nousu jatkui kertomusvuonna kansainvälisen mittapuun mukaan nopeana, vaikka inflaatio hidastui edellisvuotisesta. Työttömyys lisääntyi jyrkästi, eikä tuotannon lievä elpyminen helpottanut työllisyystilannetta. Keskimääräinen työttömyysaste oli 4%.

KOKONAISKYSYNTÄ JA -TARJONTA

Vienti

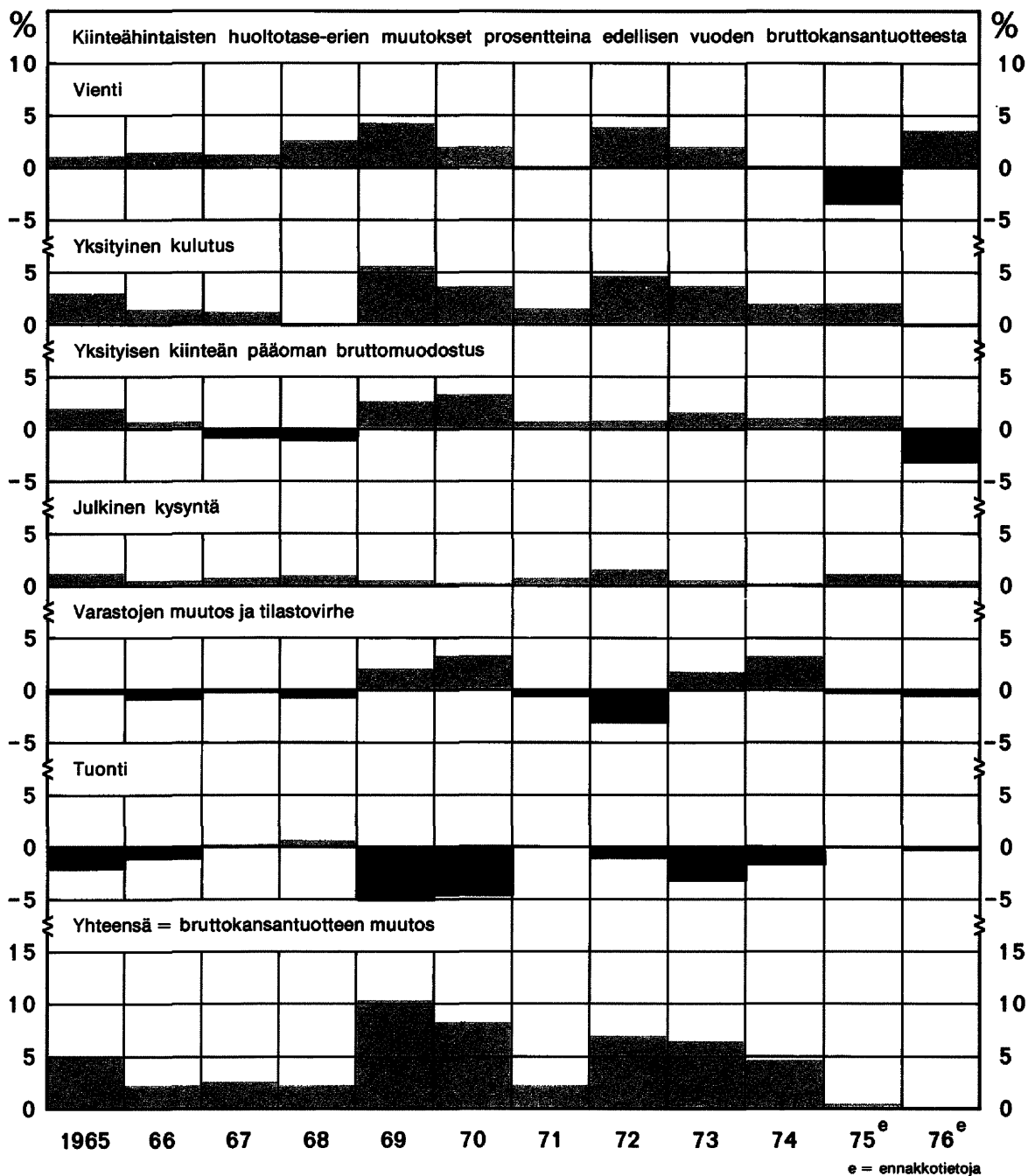
Suurten läntisten teollisuusmaiden nousu syvästä taloudellisesta taantumasta oli verraten ripeää vielä vuoden 1976 alkupuolella. Syksyllä tuotannon kasvu kuitenkin hidastui, kun kulutuksen ja varastoinvestointien aikaansaama kysyntä heikkeni. Useimmissa maissa talouspolitiikan päähuomio oli kohdistettu inflaation hillitsemiseen, mutta silti kuluttajahinnat nousivat vuoden 1976 aikana OECD-maissa keskimäärin 8.5%. Tuotannon elpyminen rajoittui vain muutamiin maihin ja esimerkiksi Englannissa ja Ruotsissa kokonaistuotannon kasvu oli koko vuoden varsin verikkaista.

Varastojen pienentämisen päätyttyä ostajamaissa metsäteollisuuden tuotteiden vienti kääntyi kasvuun vuoden 1975 lopulla. Puutavateollisuuden tuotteiden viennin määrä kasvoi vuonna 1976 runsaat 25%, vaikka loppuvuodesta viennissä tuntuikin jo kysynnän uusi

heikkeneminen. Myös puutavaran vientihinnat nousivat vuoden aikana. Paperi- ja paperituotteiden viennin määrä oli keskimäärin 15% suurempi kuin edellisenä vuonna. Huolimatta paperin hintojen kohoamisesta loppuvuodesta keskimääräinen hintataso jäi 5% alhaisemmaksi kuin vuonna 1975. Metalli- ja koneeteollisuuden tuotteiden vienti kasvoi niinkään noin 15% raskaan metalliteollisuuden huomattavien toimitusten vuoksi. Muista toimialoista nopeimmin kasvattivat vientiään kemian teollisuus, maatalous ja elintarviketeollisuus.

Keskimääräiset vientihinnat alkoivat edellisen vuoden laskun jälkeen nousta alkuvuodesta 1976. Vuoden 1976 keskiarvo oli vain vähän edellisvuotista korkeampi, joten tavaraviennin arvon kasvu johtui lähes kokonaan vientimäärien lisäyksestä. Palveluksista saatujen valuutatulojen kasvu kiihtyi, kun kuljetuksista ja muista palveluksista saadut tulot kohosivat lähes yhtä paljon kuin tavaraviennin arvo (kuvio 1).

Kuvio 1.
BRUTTOKANSANTUOTTEEN KASVUTEKIJÄT

Kotimainen kysyntä

Yritysten kannattavuuden heikkeneminen ja kapasiteetin alhainen käyttöaste olivat omiaan vähentämään investointihalukkuutta. Myös ulkoisen rahoituksen kireys aiheutti hankkeiden lykkääntymistä. Yksityiset kiinteät investoinnit olivat yli 15% edellisvuotisia pienemmät. Asuinrakennusinvestoinnit supistuivat noin 13%, mutta asuntoja valmistui vielä 57 000. Teollisuuden rakennusinvestointeja pyrittiin elvyttämään toukokuun alussa voimaan tulleilla uusilla teollisuusrakennuksia koskevilla, ylimääräisillä poisto-oikeuksilla. Kone- ja laiteinvestoinnit supistuivat nopeasti vuoden alkupuolella ja jäivät koko vuonna 13% edellisvuotista pienemmiksi. Palveluelinkeinoissa investointien väheneminen ei ollut yhtä selvää kuin teollisuudessa.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu hidastui työllisyyden heikentymisen, verotuksen kiristymisen ja pääomatulojen hitaan kehityksen vuoksi. Inflaatiouvauhti oli nimellistulojen kasvua nopeampi, joten käytettävissä olevat reaalitytulot alenivat ensimmäisen kerran vuoden 1957 jälkeen. Kun säästämisaste samalla aleni, yksityisen kulutuksen määrä supistui kuitenkin vähemmän kuin reaalitytulot eli ennakkotietojen mukaan vajaan prosentin. Kestävien kulutustavaroiden kysynnän lisäksi supistuivat myös puolikestävien ja kertakäyttöisten tavaroiden hankinnat.

Talouden tasapainottamiseksi julkisen kysynnän kasvua pyrittiin hillitsemään erilaisin säästötoimin. Kasvu hidastuikin selvästi vuoden loppupuolella, mutta koko vuonna julkiset kulutusmenot lisääntyivät määrältään noin 4%, sillä eläkemenot sekä opetustoimen ja terveydenhuollon kulutusmenot kasvoivat vielä nopeasti.

Valtion ja kuntien hallinnollisten investointien kasvu oli selvästi hitaampi kuin vuonna 1975. Useita investointihankkeita lykättiin ja työllisyyttä pyrittiin turvaamaan lähinnä valtion avustuksin ja lainoin.

Tuotanto

Kokonaistuotannon määrä laski vielä vuoden 1976 ensimmäisellä neljänneksellä. Toiselta neljännekseltä lähtien tuotanto alkoi hitaasti elpyä, mutta koko vuoden tuotantokustannus hintainen bruttokansantuote oli vain prosentin edellisen vuoden tason yläpuolella.

Teollisuustuotanto kasvoi 2.5%. Nopeinta kasvu oli kaivos- ja kaivannaistoiminnassa sekä sähkö-, kaasu- ja vesihuollossa. Metsäteollisuuden tuotanto kasvoi selvästi edellisvuotisesta, mutta jäi vielä pienemmäksi kuin vuonna 1974. Erityisesti selluloosateollisuudessa suuret valmiiden tuotteiden varastot hidastivat tuotannon elpymistä. Puutavarateollisuuden tuotanto sen sijaan kasvoi 15%. Metalliteollisuuden tuotanto laski hieman ja tilauskanta supistui. Yksityisen kulutuksen väheneminen näkyi kulutustavaroiden tuotannon alenemisena.

Hakkuut vilkastuivat jonkin verran vuoden 1976 lopulla, mikä käänsi metsätalouden tuotannon kasvuun. Koko vuoden taso jäi kuitenkin hieman edellisvuotista alhaisemmaksi. Runsaan sadon vuoksi maatalouden tuotanto kasvoi tuntuvasti. Rakennustoiminta heikkeni edelleen jyrkästi. Kotimaisen kysynnän taantuma heijastui myös palveluelinkeinoihin.

Tuonti

Tavarantuonnin määrä väheni vielä vuoden 1976 alkupuolella. Tuotannon elpymistä seurannut varastojen täydentämistarve käänsi kesän aikana raaka-aineiden tuonnin määrän kasvuun, joka jatkui verrattain nopeana aina vuoden loppuun. Loppuvuoteen ajoittui myös huomattavia raakaöljytoimituksia. Valmiiden polttoaineiden tuonnin määrä oli selvästi pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Raaka-aineiden (pl. öljyn) hinnat kohosivat vuoden mittaan, mutta keskimäärin hinnat olivat vielä runsaan prosentin alempia kuin vuonna 1975. Öljyn hinta ei vuoden aikana noussut, mutta aiempien korotusten johdosta raakaöljy ja

polttoaineet olivat kertomusvuonna keskimäärin 10% kalliimpia kuin vuonna 1975.

Kotimaisen kysynnän supistumisesta johtui, että investointitavaroiden tuonnin määrä väheni 16% ja kulutustavaroiden noin 5% edellisvuotisesta. Valmiiden tavaroiden tuontihinnat nousivat huomattavasti raaka-ainehintoja nopeammin. Investointitavaroiden ja henkilöautojen hinnat kohosivat noin 15%. Edellisen vuoden maaliskuussa säädettyä tuontitalletusjärjestelmää lievennettiin asteittain ja talletusten periminen lopetettiin kokonaan vuoden päättyessä.

Koko tavarantuonnin määrä väheni pari prosenttia, mutta kun tuontihinnat nousivat keskimäärin 5%, tavarantuonnin arvo kasvoi lievästi. Kun palvelusten tuonnista aiheutuneet valuuttamenot kasvoivat huomattavasti tavarantuonnin arvoa nopeammin, tavaroiden ja palvelusten tuonnin arvo kasvoi runsaat 3% (kuvio 1).

KANSANTALouden TASAPAINO

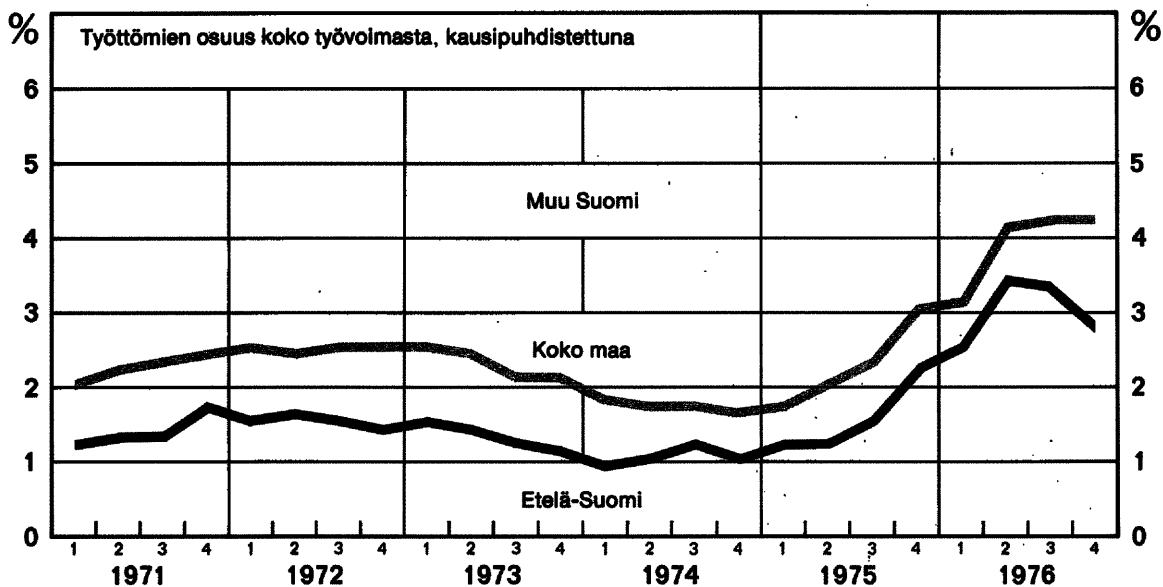
Työllisyys

Teollisuuden kannattavuuden pysyessä heikona työttömyys lisääntyi edelleen vuonna 1976. Työllisyyden huononeminen johti runsaasti pakkolomautuksiin sekä työviikkojen lyhennyksiin. Keskimääräinen työttömyysaste oli uusitun työvoimatiedustelun mukaan 4%.¹

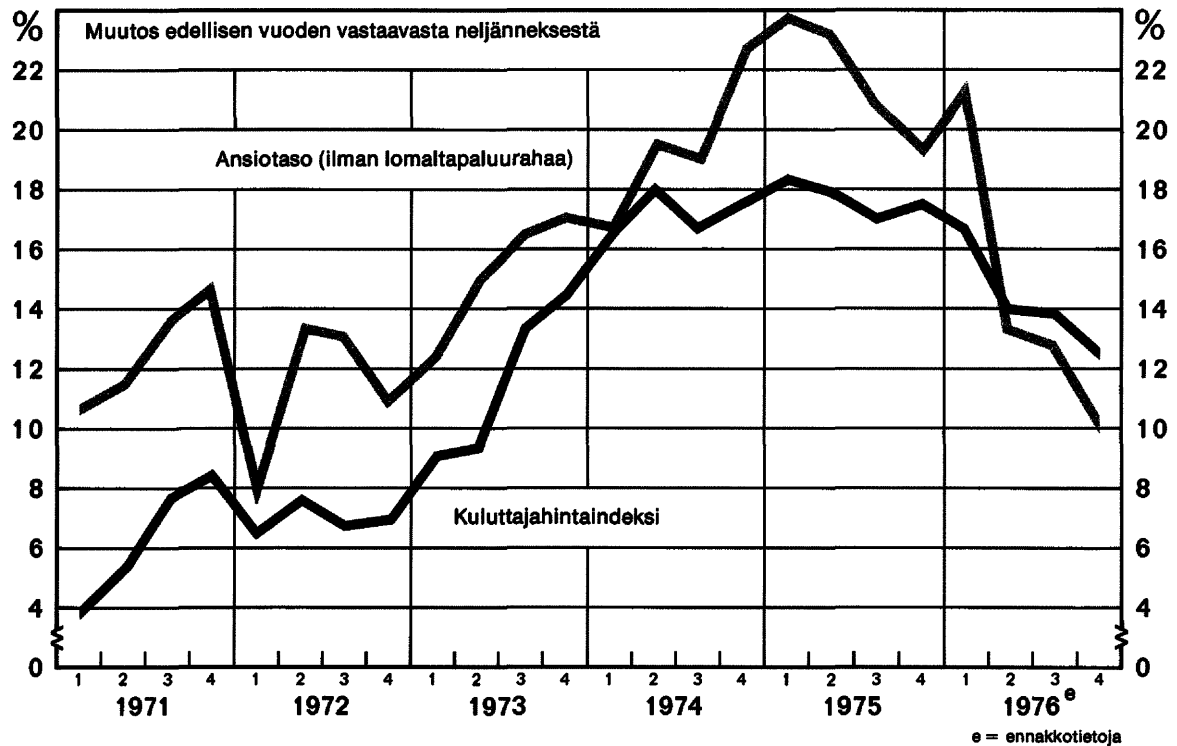
Työllisten määrä supistui huomattavasti ja suhdannevaiheelle tyypillisesti myös työvoimaosuus aleni. Työllisyys heikkeni kaikilla toimialoilla, eniten rakennustoiminnassa ja teollisuudessa. Palveluelinkeinojen työllisten määrän pitkään jatkunut kasvu pysähtyi. Työvoiman kysynnän heikkeneminen näkyi erityisesti

¹ Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun otos ja menetelmä uudistettiin vuoden 1976 alusta lähtien; uudet luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien kanssa.

Kuvio 2.
TYÖTTÖMYYSASTE

Kuvio 3.
HINNAT JA PALKAT

nuorten työttömyytenä. Myös työllisyyden alueelliset erot olivat edelleen suuria (kuvio 2). Maan sisäinen muuttoliike hidastui jonkin verran, mutta siirtolaisuus Ruotsiin sen sijaan lisääntyi varsinkin vuoden viimeisinä kuukausina. Koko vuoden muuttotappio oli 9 400 henkilöä.

Hinnat, palkat ja tulot

Inflaatiovahdin hidastumisesta huolimatta hintojen nousu oli edelleen nopeaa ja ylitti selvästi OECD-maiden keskimääräisen hintojen nousun. Kuluttajahinnat kohosivat 14%. Kolme prosenttiyksikköä hintojen noususta johtui välillisten verojen ja julkisten maksujen korotuksista. Rakennuskustannukset ja tukkuhinnat nousivat hieman hitaammin kuin kuluttajahinnat. Bruttokansantuotteen hintaindeksillä mitattuna inflaatiovahdi oli 12.7%. Tulopoliittisen kokonaisratkaisun solmimisen yhteydessä an-

nettiin laki hintojen ja vuokrien valvonnasta ja säännöstelystä. Lain perusteella toteutettiin viiden kuukauden pituinen hintasulku, jonka päätyttyä kesäkuun lopussa siirryttiin tiukettuun hintasäännöstelyyn.

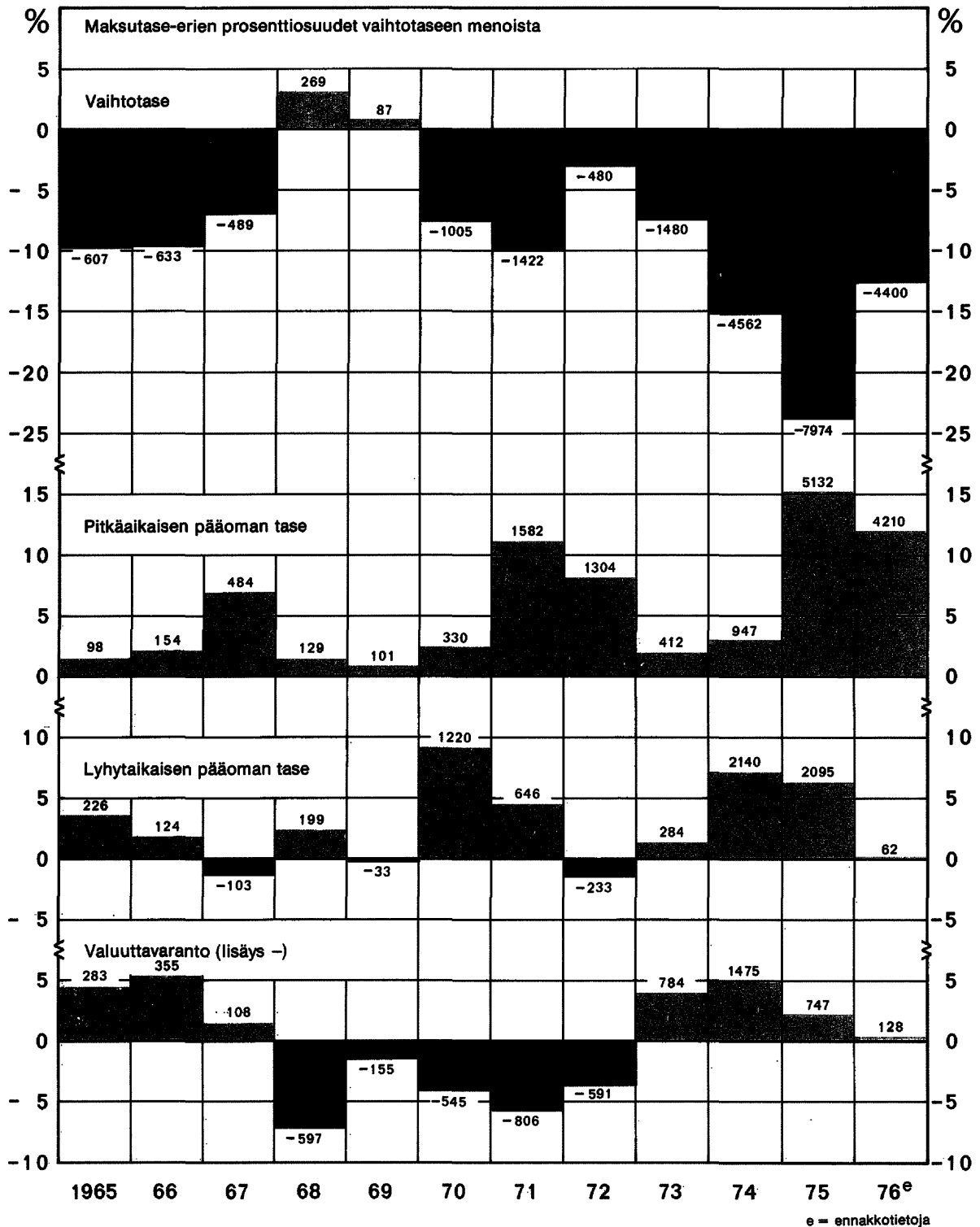
Palkansaajien ansiotaso kohosi vuonna 1976 keskimäärin 15%. Kun hintojen nousu oli lähes yhtä suuri, reaaliensiot kohosivat vain vähän. Nettoveroasteen kohoaminen 27.4 prosenttiin merkitsi käytettävissä olevan tulon jakautuman muuttumista julkisen sektorin hyväksi.

Vaihtotase ja ulkomainen maksuvalmius

Ulkomaankaupan vaihtosuhte heikkeni edellisvuotisesta lähes 4% ja palasi 1970-luvun alkuvuosien tasolle. Vientihinnat olivat keskimäärin yhden prosentin ja tuontihinnat vajaat 5% korkeampia kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuoden kuluessa tuontihinnat nousivat kuitenkin

Kuvio 4.
MAKSUTASE

kin vain hieman vientihintoja nopeammin, joten pääosa vaihtosuhteen heikkenemisestä johtui jo vuonna 1975 tapahtuneesta vientihintojen laskusta.

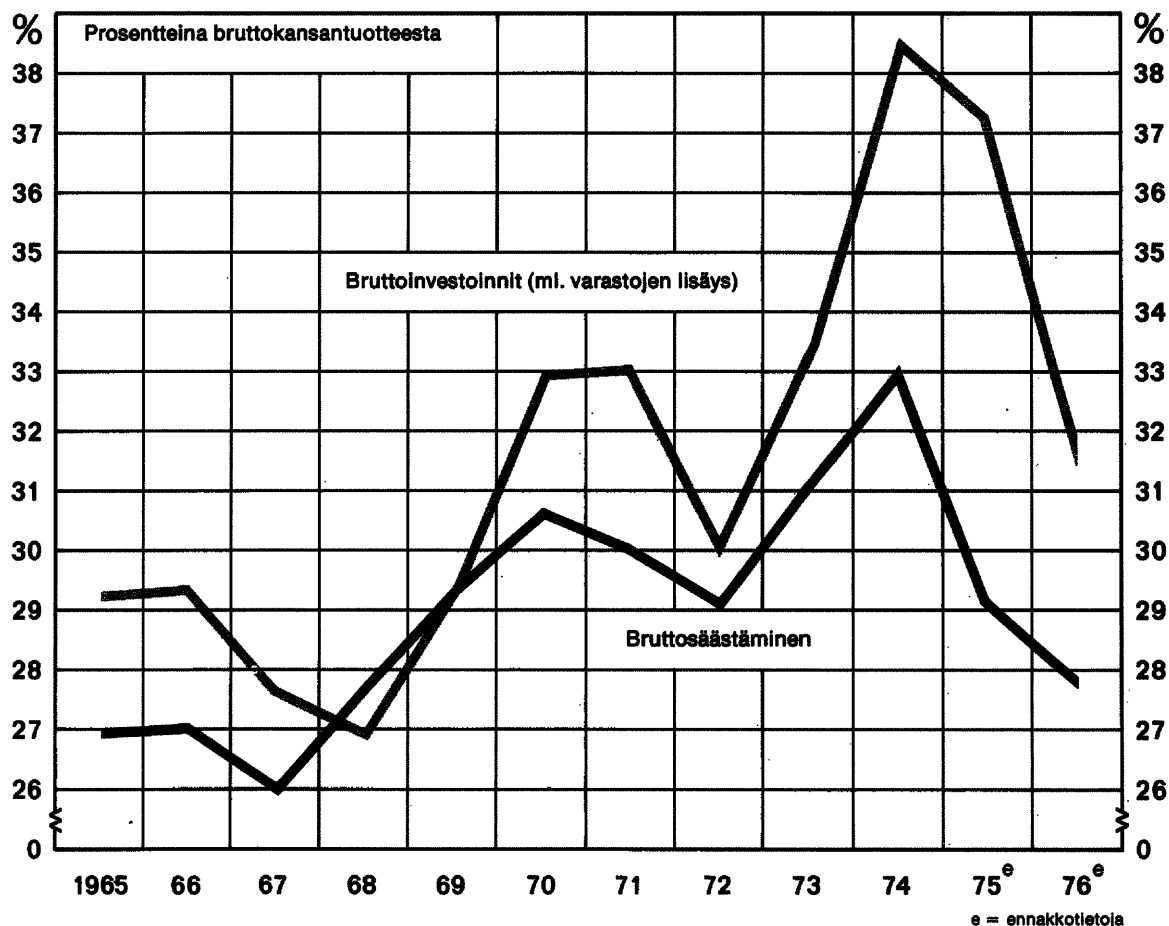
Kauppataseen alijäämä oli 4.1 mrd. markkaa oltuaan edellisenä vuonna 7.8 mrd. markkaa. Palvelustaseen ylijäämä kasvoi edellisen vuoden 1.3 mrd. markasta runsaaseen 1.5 mrd. markkaan. Korkomenojen kasvun vuoksi pääomankorvausten ja tulonsiirtojen taseen alijäämä suureni 1.8 mrd. markkaan. Vaihtotaseen alijäämä oli siten 4.4 mrd. markkaa eli 4% bruttokansantuotteesta, kun se edellisenä vuonna oli ollut noin 8% bruttokansantuotteesta.

Vaihtotaseen alijäämä katettiin lähes kokonaan pitkäaikaisen pääoman tuonnilla. Pitkäaikaisen pääoman nettotuonti oli noin 4.2 mrd. markkaa, mikä oli miltei 1 miljardi markkaa vähemmän kuin vuonna 1975. Vielä enemmän supistui yritysten lyhytaikaisen luoton otto ulkomailta. Lyhytaikaista pääomaa tuotiin nettomääräisesti maahan vajaat 0.1 mrd. markkaa. Lyhytaikaisten pääomanliikkeiden kehitys heijasteli ulkomaankaupan tuontienemmyyden vähenemistä ja viennin elpymistä. Yleistaseen alijäämä oli runsaat 0.1 mrd. markkaa (kuvio 4).

Lähes tasapainoisen yleistaseen vuoksi varantojen muutokset olivat pieniä. Suomen Pankin

Kuvio 5.

KANSANTALouden SÄÄSTÄMINEN JA INVESTOINNIT

vaihdeettava valuuttavaranto supistui 100 milj. markkaa, mutta sidottujen valuuttojen tilisäättävä kasvoi hieman. Muiden valuutanpitäjien ulkomainen nettovelka kasvoi 50 milj. markkaa.

Suomen ulkomainen nettovelka lisääntyi vuoden loppuun mennessä 24.5 mrd. markkaan eli runsaaseen 22 prosenttiin bruttokansantuotteen arvosta. Nettovelan kasvuvauhti hidastui huomattavasti edellisvuotisesta. Lisäksi ulkomaisen velan rakenne parani lyhytaikaisen velan osuuden supistuttua. Ulkomaisen velan hoito-menot olivat 3.1 mrd. markkaa eli 10% vaihtotaseen tuloista.

RAHOITUS

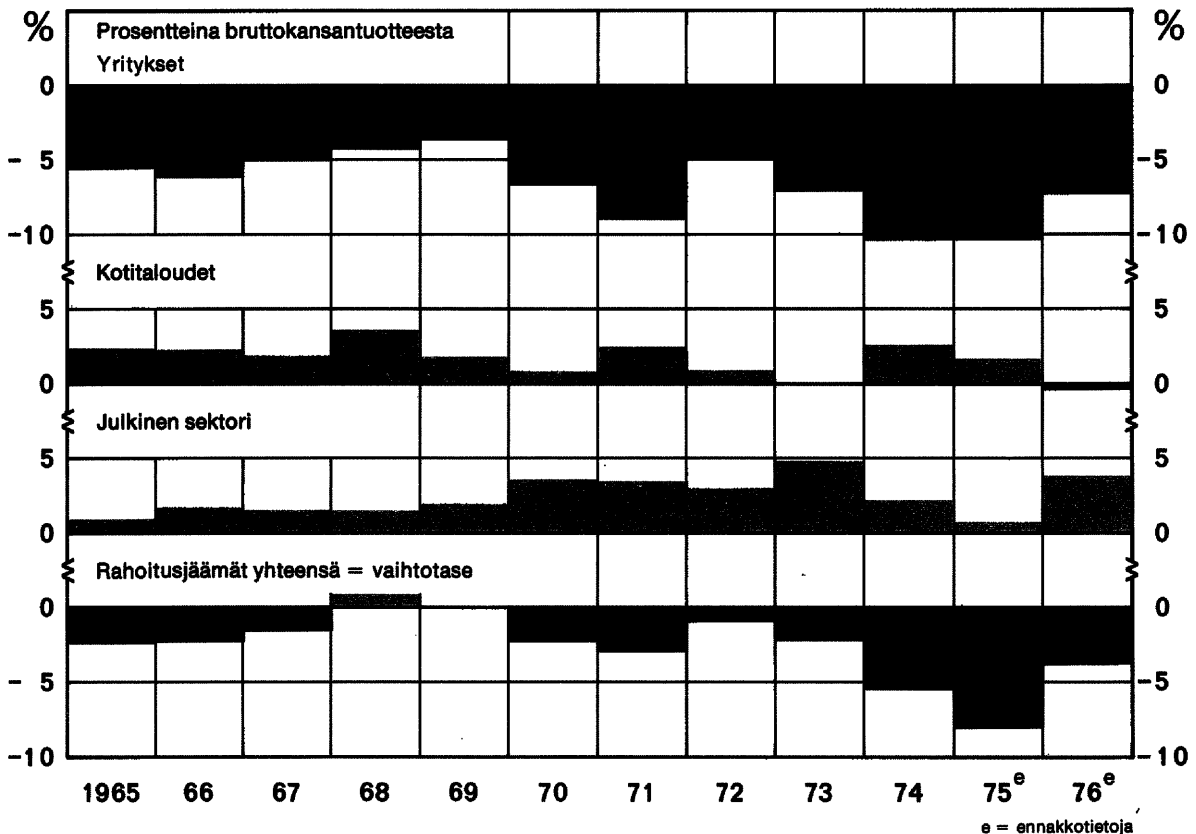
Kansantalouden rahoitustasapaino parantui, kun suhdannetaantuma, kireä kotimainen raha-

politiikka ja ulkomaisen pääoman tuonnin karsinta alensivat investointiastetta (kuvio 5). Samanaikaisesti tulonmuodostuksen heikkeneminen vähensi jonkin verran kotimaista säästämisalltiutta. Yritysten kannattavuuden huonontuminen ja käyttöpääomien tarve pitivät yllä ulkoisen rahoituksen kysyntää, vaikka investointitoiminta hiljeni. Ennakkotietojen mukaan säästämisasteen aleneminen johti kotitalouksien rahoitusaliijäämään. Sen sijaan julkisen talouden rahoitusyliijäämä lisääntyi huomattavasti menojen kasvun hillintään tähdänneen finanssipolitiikan ja tulojen voimakkaan kasvun vaikutuksesta (kuvio 6).

Ulkomainen rahoitus

Vaihtotaseen tasapainottamiseen ja inflaation hillitsemiseen tähtäävän talouspolitiikan mukai-

Kuvio 6.
RAHOITUSJÄÄMÄT

sesti Suomen Pankki karsi pitkäaikaisten ulkomaisten luottojen tuontiluvia, joten nettotuonti väheni lähes viidenneksen. Noin 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta noussut kansantalouden rahoitusaliijäämä katettiin silti miltei yksinomaan pitkäaikaisen pääoman nettotuonnilla. Pääomantuonnin osuus investointien rahoituksesta aleni edellisvuotisesta lähes kolmanneksen vajaan 13 prosenttiin.

Rahoituslaitokset

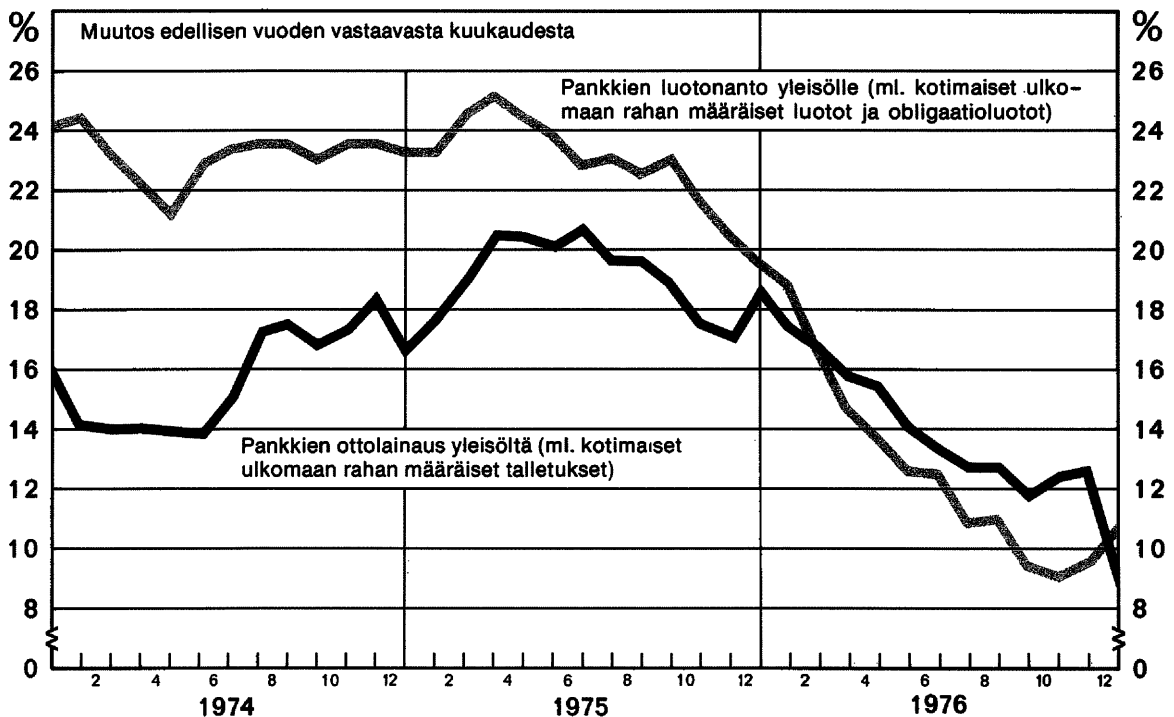
Kertomusvuonna rahoitusmarkkinoiden kireyttä lisäsi valtiontaloudessa syntynyt kassaylijäämä, jonka johdosta valtion ja Postipankin nettosaa-tava Suomen Pankilta kasvoi 478 milj. markkaa. Jotta yleisön likviditeetti ei lisääntyisi tuontitalletusten palautuksen vaikutuksesta, liikepankkien peruskorkoisia keskuspankkiluotto-kiintiöitä alennettiin 200 milj. markkaa heinä-kuun alusta.

Maksuvalmiuden kiristymisen johdosta, liikepankit lisäsivät keskuspankkirahoitustaan etenkin loppuvuonna. Liikepankkien nettovelka Suomen Pankille (ml. Suomen Pankin netto-sijoitukset päiväluottomarkkinoille) kasvoi vuoden aikana 517 milj. markkaa. Samanaikaisesti Suomen Pankki lisäsi valikoivaa luotonantoaan yrityksille myönnettyillä toimitus-, uusvienti- ja lyhytaikaisilla vientiluotoilla yhteensä 376 milj. markkaa sekä tilapäisillä rahoitusjärjestelyillä 362 milj. markkaa. Lisäksi yritysten pääomantuontitalletukset supistuivat 208 milj. markkaa ja tuontitalletukset 162 milj. markkaa.

Talletuspankkien yleisöluottojen kasvu jäi kertomusvuonna 11 prosenttiin (kuvio 7). Varsinaisen antolainauksen eli lainojen sekä vekseli-, shekkitili- ja postisiirtotililuottojen lisäys oli 12%. Obligaatiosijoitukset kasvoivat 10% ja kotimaiset valuuttamääräiset luotot 4%. Rahoitusmarkkinoiden kiristyminen heijastui ennen

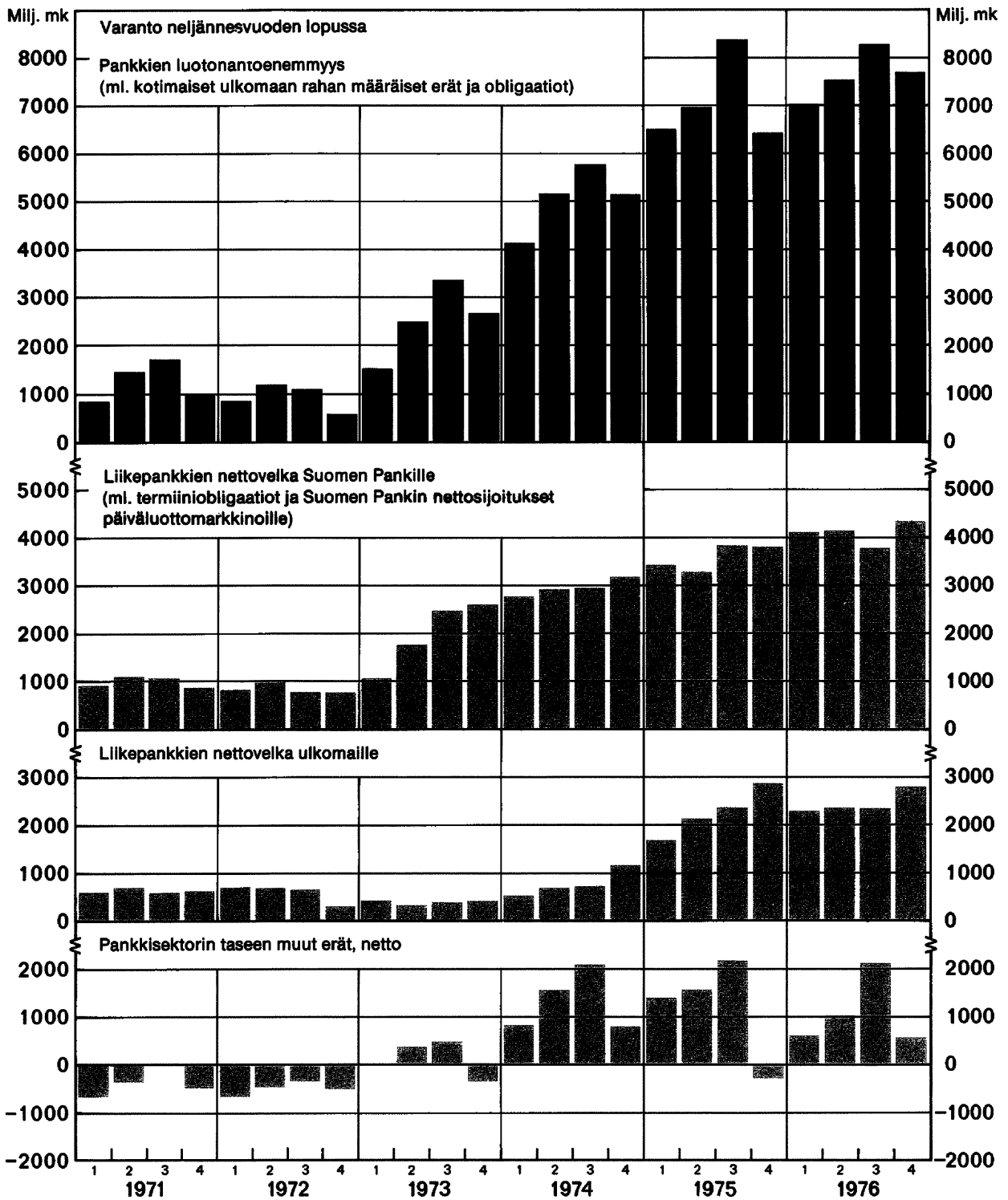
Kuvio 7.

PANKKIEN OTTOLAINAUS JA LUOTONANTO YLEISÖLLE

Kuvio 8.

PANKKIEN LUOTONANTOENEMMYYS JA SEN RAHOITUS

kaikkea liikepankkien ja Postipankin luotto-
kannan kasvun hidastumisena edellisvuotisesta.
Luottojen lisäys oli liikepankeissa 7% ja Posti-
pankissa 9%. Sen sijaan säästöpankit laajensi-
vat luottokantaansa 16% ja osuuspankit 18%
eli lähes yhtä paljon kuin edellisenä vuonna.

Talletuspankkien ottolainauksen kasvu heik-
keni huomattavasti ja oli 9% (kuvio 7). Aika-
talletusten (ml. kotimaiset valuuttatalletustilit)
kasvu jäi 12 prosenttiin eli tuntuvasti pienem-
mäksi kuin edellisenä vuonna. Talletussäästä-
misen vähenemiseen vaikuttivat ennen kaikkea
kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen
kasvun hidastuminen, valtion huomattavat obli-
gaatioemissiot yleisölle sekä inflaation jatkumi-
nen. Yritystulojen supistuminen puolestaan
vähensi käteistalletuksia (ml. avistavaluutta-
tilit).

Lähinnä käteistalletusten supistumisen vuoksi
liikepankkien ja Postipankin ottolainauskasvu
jäi keskimääräistä hitaammaksi. Liikepankeissa
ottolainauksen lisäys oli 5% ja Postipankissa
9%. Säästöpankkien ottolainaus sen sijaan kas-
voi 13% ja osuuspankkien ottolainaus 15%.

Talletuspankkien ottolainauksessa sovellettiin
vuoden 1976 aikana seuraavia vuotuisorkoja:

	%
36 kuukauden palkkio- ja veronhuojennustalletukset ¹	8 ¼
24 kuukauden määräaikaistalletukset	7 ¾
12 » »	6 ¾
6 » »	6 ½
4—5 kuukauden irtisanomisaikaiset talletukset	4 ¾
2—3 » » »	3 ¾
1 » » »	2 ¾
säästötilit, karttavat talletustilit ja käyttötilit ²	5 ¾
kotimaiset valuuttatalletustilit	3
shekki- ja postisiirtotilit ²	1 ½
kotimaiset avistavaluuttatilit	0

Talletuspankkien luotonanto yleisölle lisääntyi
5 025 milj. markkaa ja ottolainaus yleisöltä
3 761 milj. markkaa, joten talletuspankkien
luotonantoenemmyys kasvoi 1 264 milj. mark-
kaa (kuvio 8). Liikepankkien luotonanto ylei-

sölle lisääntyi 1 537 milj. markkaa ja ylitti otto-
lainauksen kasvun 832 milj. markalla.

Suhdannevaiheelle ominaiseen tapaan luoton-
anto jatkui muissa rahoituslaitoksissa nopeam-
pana kuin talletuspankeissa. Vakuutusyhtiöiden
ja kehitysluottolaitosten luottokanta kasvoi
kertomusvuonna ennakkotietojen mukaan noin
viidenneksen eli edellisvuotista vauhtia. Kiinni-
tysluottolaitosten lainojen kasvu jäi sen sijaan
11 prosenttiin, sillä niiden mahdollisuudet ottaa
luottoa ulkomailta ja kotimaisilta obligaatio-
markkinoilta heikkenivät olennaisesti. Liike-
pankkien maksuvalmiuden kiristymisen vuoksi
luottokaupan rahoituslaitosten luottojen kasvu
jäi 4 prosenttiin.

Valtio

Valtiontalouden rahoitustasapaino parantui sel-
västi varsinkin kertomusvuoden loppupuolis-
kolla. Tuolloin menojen kasvun hillintään täh-
dänneiden toimenpiteiden vaikutukset alkoivat
tuntua ja toisaalta verojen kertymä kasvoi hu-
omattavasti uusien tilapäisten verojen ja lisä-
verojen perimisen sekä veronpalautusten lyk-
käämisen vuoksi (kuvio 9).

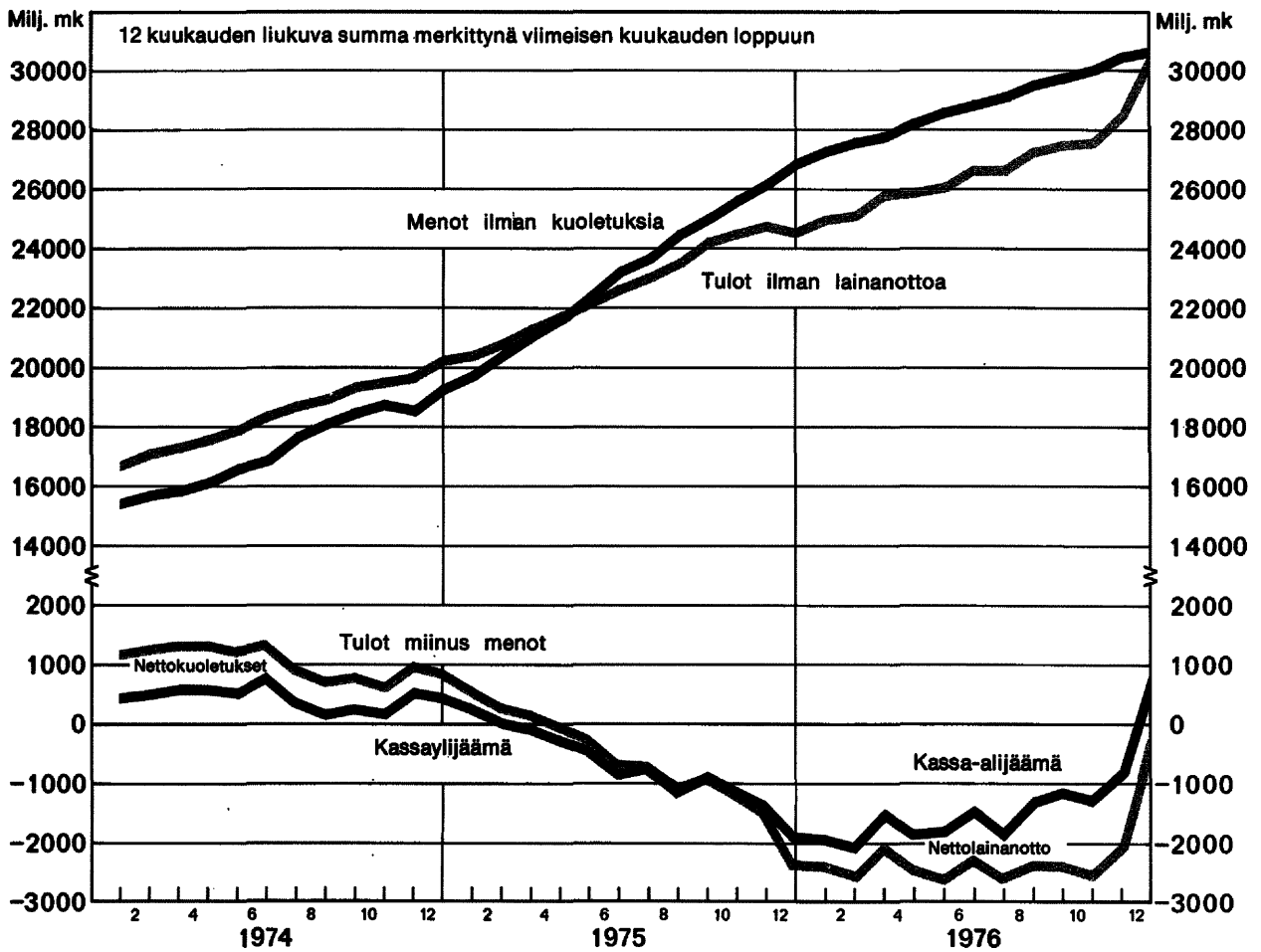
Valtion uusien asuntolainojen maksatus ajoittui
suurelta osin vuoden jälkipuoliskolle ja kohosi
koko vuonna 1 740 milj. markkaan eli jonkin
verran edellisvuotista suuremmaksi. Muut val-
tion finanssisijoitukset jäivät suhteellisen pie-
niksi, mutta valtion investointirahastosta anneti-
tiin lainoja 625 milj. markkaa.

Kaikkiaan valtion menot (pl. kuoletukset) olivat
221 milj. markkaa tuloja (pl. lainanotto) suu-
remmat. Rahoitustarpeen kattamiseksi valtio
nosti pitkäaikaisia kotimaisia lainoja 784 milj.
markkaa ja ulkomaisia lainoja 803 milj. mark-
kaa. Valtaosa ulkomaisista lainoista oli inves-
tointirahaston lainoja. Pitkäaikaisia velkoja kuo-
letettiin 484 milj. markkaa. Valtion maksuval-
mius oli vuoden alkukuukausia lukuun otta-
matta melko hyvä ja parani vuoden loppua koh-
den. Valtiolle jäikin kassaylijäämää 882 milj.
markkaa, jonka Postipankki sijoitti lähinnä
Suomen Pankin päiväluottomarkkinoille.

¹ Valtio hyvittää lisäksi palkkiotalletuksille ¾ % vuodessa. Veron-
huojennustalletuksesta tallettaja saa veronhuojennusedun.

² Käyttötileille sekä shekki- ja postisiirtotileille korot lasketaan
kalenterikuukauden alimmalle saldolle.

Kuvio 9.
VALTION KASSATALOUS

Arvopaperimarkkinat

Kotimaassa liikkeellä olevien obligaatiolainojen määrä oli 779 milj. markkaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Valtio myi yleisöobligaa-tiolainoja 625 milj. markan arvosta ja otti rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta uutta obligaatiolainaa 164 milj. markkaa. Muiden lainanottajien luotonottomahdollisuudet heikkenivät. Kiinnitysluottopankit saivat myydyksi yleisölle verovapaita obligaatiolainoja 146 milj. markan arvosta, mutta rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta kiinnitysluottopankit ja yritykset saivat obligaa-tiolainaa 466 milj. markkaa. Yhtiöiden osakeannit jäivät suhteellisen vähäisiksi edellisvuoti-

siin verrattuina ja esimerkiksi pörssiyritysten vuoden 1976 aikana aloittamat maksulliset osakeannit olivat vain 210 milj. markkaa.

Osakekurssit alenivat kertomusvuoden aikana 22%, mihin vaikuttivat yritysten kannattavuuden heikkeneminen, yhteisöjen ja osakkaiden verotuksen tiukentuminen sekä rahoitusmarkkinoiden kiristymisen. Myös uusien valtion yleisöobligatioiden tarjonnan lisäys pyrki painamaan Helsingin Arvopaperipörssissä noteeratujen arvopapereiden kurssia alaspäin. Kursien alenemisesta johtui, että pörssin vuosivaihto supistui 17% edellisvuotisesta.

KESKUSPANKKIPOLITIikka

Maksutase- ja inflaatiokehityksen alulle saadun paranemisen jatkuminen edellytti tiukkaa raha- ja pääomantuontipolitiikkaa sekä markan kansainvälisen arvon säilyttämistä vakaana. Nähtiin välttämättömäksi, että suhdanteiden odotettavissa oleva elpyminen käytettäisiin kansantalouden ulkoisten ja sisäisten tasapainottomuuksien vähentämiseen. Keskuspankkipolitiikan yleiseen keventämiseen ei näistä syistä ollut edellytyksiä, mutta matalasuhdanteen aiheuttamia työllisyys- ja tuotanto-ongelmia lievennettiin keskuspankin valikoivalla luotonannolla.

RAHAPOLITIikka

Rahapolitiikan yleiskatsaus

Rahapolitiikalla pyrittiin pitämään kotimaiset rahoitusmarkkinat kireinä, mikä merkitsi edellisen vuoden aikana omaksutun vaihtotasevajauksen supistamiseen ja inflaation vaimentamiseen tähtäävän rahapolitiikan jatkamista. Yleisen kireyden ylläpitämisessä oli tarpeen kiinnittää erityistä huomiota vuoden mittaan purkautuviin tuontitalletuksiin. Liikepankkien keskuspankkirahoituksen käyttömahdollisuuksia pyrittiin vähentämään ja vientiryityksille myönnetyn tilapäisen erityisrahoituksen purkaminen aloitettiin.

Liikepankkien keskuspankkiluoton määrän ja ehtojen säätelyllä oli edelleen keskeinen asema rahapolitiikassa. Kiintiöpolitiikan lisäksi rahoitusmarkkinoihin vaikutettiin päivälüotto-politiikalla, erityisrahoitusjärjestelyillä sekä luottopoliittisilla ohjeilla. Rahapoliittista välineistöä kehitettiin eräin lähinnä teknisluonteisin parannuksin, kuten keskuspankkiluoton lisäkorko-

asteikon muutoksin ja päivälüottomarkkinoiden korontasausjärjestelyin.

Vuoden alusta Postipankille annettiin oikeus osallistua tallettajana Suomen Pankin päivälüottomarkkinoihin. Samalla lakkautettiin Postipankin liikepankkeihin tekemien talletusten järjestely. Vastaavasti korotettiin liikepankkien keskuspankkiluoton ja päivälüottojen yhteismäärän kuukausikeskiarvolle vuoden 1975 syyskuussa asetettu valvontaraja 180 prosentista 200 prosenttiin kiintiöistä.

Valtioneuvoston päätettyä maaliskuussa tuontitalletusten asteittaisesta purkamisesta Suomen Pankki ilmoitti liikepankeille, että niiden edellytetään supistavan keskuspankkirahoituksen käyttöä sitä mukaa kuin tuontitalletusten Suomen Pankissa oleva määrä alenee. Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöitä alennettiin heinäkuun alusta tuontitalletusten purkautumisen mutta myös vientitulosten kasvun nopeutumisen perusteella.

Syksyn mittaan näytti siltä, että suotuisa mak-
sutase- ja inflaatiokehitys saattaisi pysähtyä.
Lokakuussa Suomen Pankki ilmoitti alentavan-
sa edelleen liikepankkien keskuspankkiluotto-
kiintiötä vuoden 1977 alusta. Samalla korostet-
tiin edessä olevia tulopoliittisia ratkaisuja sil-
mällä pitäen, että rahoitus riittää vain sellaiseen
tulonmuodostukseen, jonka vallitessa inflaatio-
vauhti yhä vaimenee.

Joulukuussa Suomen Pankki ilmoitti asetta-
neensa liikepankkien keskuspankkirahoituksel-
le tavoitetasot vuoden 1977 tammi—elokuun
ajaksi. Tavoitetasojen saavuttamiseen kytket-
tiin erityinen hyvitysjärjestelmä, jonka tarkoi-
tuksena on kannustaa liikepankkeja supista-
maan keskuspankkirahoitustaan rahapolitiikan
edellyttämällä tavalla. Samalla tämän järjestel-
män todettiin antavan liikepankeille mahdolli-
suuden keventää sitä kannattavuusrasitusta,
jonka tiukka kiintiö- ja päiväluottopolitiikka
tulisivat aiheuttamaan.

Rahalaitoksille annettiin marraskuussa uudet
luottopoliittiset ohjeet, joissa korostettiin, että
luotonannon lisäys on pitemmälläkin aikavälillä
sovitettava ottolainauksen kasvun puitteisi-
siin. Ulkomaisen pääoman nettotuontia ilmoi-
tettiin huomattavasti vähennettävän. Samoin
rahalaitoksia varoitettiin siitä, että vientituot-
teiden ylivarastojen tilapäiset rahoitusjärjestelyt
tullaan vuoden 1977 aikana purkamaan. Raha-
laitoksia muistutettiin yhtäältä etusijalle asetet-
tavista ja toisaalta tiukasti karsittavista luoto-
tuskohteista. Ohjeissa edellytettiin rahoituksen
suuntaamista ennen kaikkea käyttöpääoman
tarpeen ja keskeneräisten investointien rahoit-
ukseen. Uutena tiukimmin karsittavana luoto-
tuskohteena mainittiin tuontitalletusten palau-
tuksia saavien yritysten rahoitus.

Suomen Pankin pysyviä erityisrahoitusjärjeste-
lyjä jatkettiin vientiä harjoittavan ja tuonnin
kanssa kilpailevan yritystoiminnan rahoitus-
mahdollisuuksien turvaamiseksi. Suomen
Pankki jatkoi niin ikään vientituotteiden yliva-
rastojen tilapäistä rahoitusta sekä omalla luot-
tonannollaan että myöntämällä lupia ulkomais-

ten luottojen ottoon. Vuoden mittaan Suomen
Pankki myönsi tilapäistä luottoa myös eräiden
muiden tuotannonalojen toiminnan turvaami-
seksi.

Rahapolitiikan kireys heijastui pankkien anto-
lainauksen kasvun huomattavana hidastumi-
sena. Kun myös pankkien ottolainauksen kas-
vu muodostui aikaisempaa selvästi hitaammaksi
mm. heikon tulokehityksen, jatkuvien inflaatio-
odotusten ja myös valtion obligaatioiden myyn-
nin lisääntymisen vuoksi, pankkien keskus-
pankkirahoituksen käyttö lisääntyi supistamis-
tavoitteista huolimatta. Tosin keskuspankki-
rahoituksen käytön kolme vuotta jatkunut jyrk-
kä nousu hidastui selvästi vuoden 1976 aikana.
Kun eräät liikepankit ylittivät aika ajoin keskus-
pankkiluoton ja päiväluoton yhteismäärälle
asetetun valvontarajan, Suomen Pankki asetti
ne erityisen maksuvalmiusseurannan alaisiksi.

Heikon maksuvalmiuden ja kiintiöiden alenta-
misen takia liikepankit joutuivat maksamaan
huomattavia lisäkorkoja keskuspankkiluotos-
taan sekä lainaamaan enenevässä määrin päivä-
luottomarkkinoilta. Päiväluottomarkkinoiden
laajeneminen johtui Postipankin tulosta mukaan
tallettajaksi päiväluottomarkkinoille ja sen tal-
letusten lisääntymisestä erityisesti vuoden lop-
pupuolella valtiontalouden rahoitusaseman pa-
ranemisen vuoksi. Liikepankkien keskuspankki-
rahoituksen käyttö lisääntyi siten tuntuvasti
edellisvuotisesta. Liikepankkien keskuspankki-
rahoituksesta maksama keskimääräinen kor-
ko kohosi 0.3 prosenttiyksikköä 12.4 prosent-
tiin. Suomen Pankki rajoitti pankeille keskus-
pankkirahoituksesta aiheutuvaa kustannusrasi-
tusta tukemalla ajoittain päiväluottomarkkinoi-
ta, alentamalla keväällä kiintiövelan lisäkorko-
asteikkoa ja toteuttamalla syksyllä korontasaus-
menettelyn. Sen sijaan keskuspankkiluoton
peruskorko sekä yleinen korkotaso pidettiin
koko vuoden ennallaan.

Kiintiöpolitiikka

Liikepankkien keskuspankkirahoituksesta oli
suurin osa pankkikohtaisten kiintiöiden puit-

teissa myönnettyä peruskorkoista keskuspankkiluottoa. Lisäkorkoa vastaan pankeilla oli edelleen oikeus ylittää kiintiönsä enintään 50%. Liikepankit ylittivät kiintiönsä kertomusvuoden aikana keskimäärin 34%.

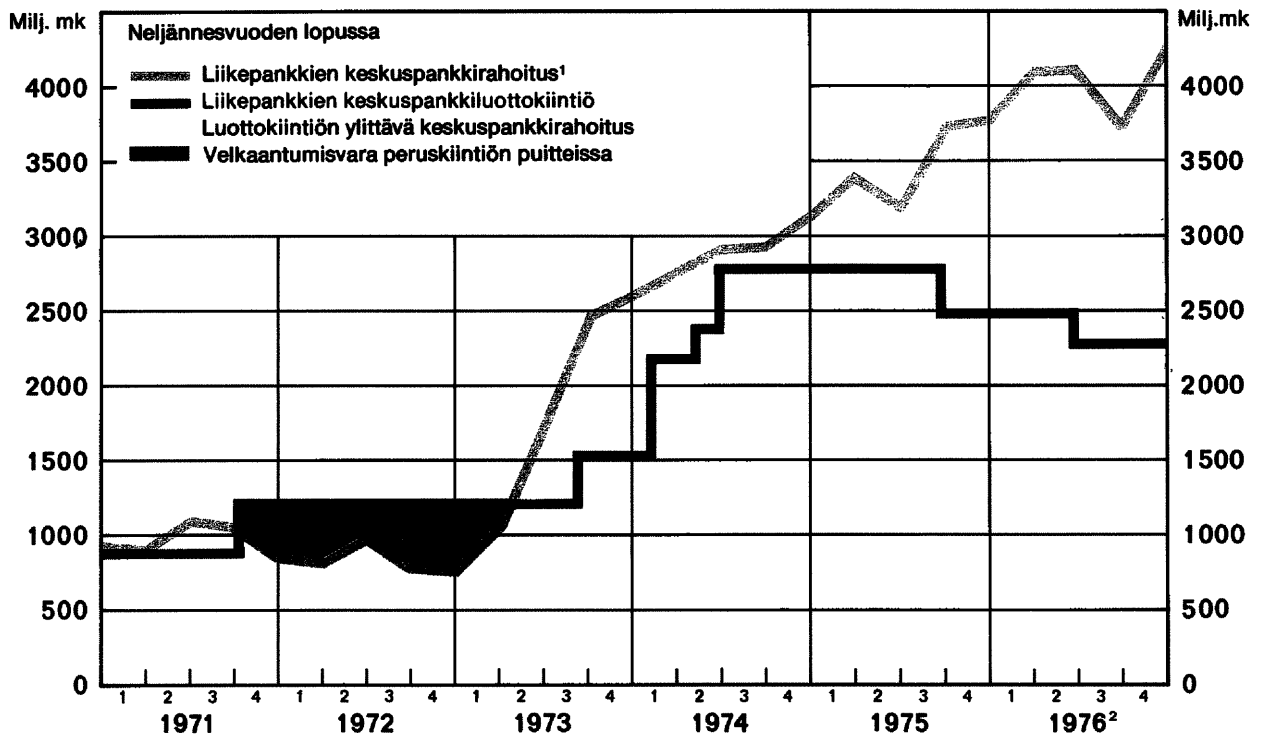
Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöiden yhteismäärä pidettiin vuoden 1976 kesäkuun loppuun asti 2 500 milj. markkana, johon se oli edellisen vuoden lokakuussa alennettu. Heinäkuun alusta Suomen Pankki alensi tämän yhteismäärän 2 300 milj. markkaan (kuvio 10). Pankkikohtainen kiintiörakenne pysytettiin ennallaan. Lokakuussa Suomen Pankki ilmoitti alentavansa edelleen liikepankkien keskuspankkiluottokiintiötä 200 milj. markkaa 2 100 milj. markkaan vuoden 1977 alusta.

LIKEPANKKIEN KESKUSPANKKILUOTTO-KIINTIÖT JA NIIDEN PANKKIKOHTAINEN RAKENNE 1.10.1975 ALKAEN, MILJ. MK

	1.10.1975 — 30.6.1976	1.7.1976 — 31.12.1976	1.1.1977 —
HOP	145.0	133.4	121.8
KOP	685.0	630.2	575.4
OKO	445.0	409.4	373.8
SKOP	570.0	524.4	478.8
SYP	640.0	588.8	537.6
ÅAB	15.0	13.8	12.6
Yhteensä	2 500.0	2 300.0	2 100.0

Huhtikuun alusta keskuspankkiluoton lisäkorkoasteikkoa muutettiin, koska alun perin vain kiintiöpolitiikkaa silmällä pitäen laadittu lisäkorkoasteikko aiheutti tarpeettoman suurta portaittaisuutta päiväluottomarkkinoiden toi-

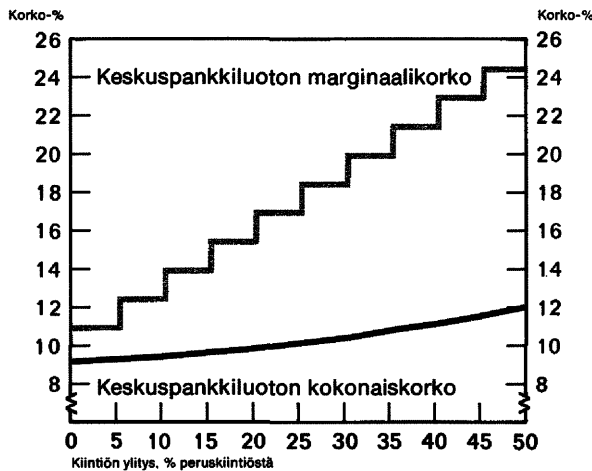
Kuvio 10.
LIKEPANKKIEN KESKUSPANKKIRAHOITUS

¹ Liikepankkien keskuspankkirahoitukseen kuuluvat liikepankkien keskuspankkiluotto, liikepankkien päiväluotot vähennettyinä liikepankkien päivätalletuksilla ja liikepankkien kanssa tehdyt obligaatioiden termiinkaupat. Liikepankkien keskuspankkiluottoon luetaan liikepankkien Suomen Pankissa diskonttaamat vekselit ja liikepankkien shekkilivelka Suomen Pankille vähennettyinä liikepankkien shekkilisaatavalla Suomen Pankilta.

² Vuoden 1976 alusta Postipankki tuli tallettajana mukaan Suomen Pankin päiväluottomarkkinoille, mikä lisäsi liikepankkien keskuspankkirahoitusta. Tästä syystä vuoden 1976 keskuspankkirahoitus ei ole täysin vertailukelpoinen aikaisempien vuosien keskuspankkirahoituksen kanssa.

mintaan. Uudessa asteikossa keskimääräinen korko asetettiin tasaisesti nousevaksi. Samalla lisäkorkoasteikkoa hieman lievennettiin, mikä alensi myös lisäkoron enimmäismäärän sallitusta neljästä prosentista vajaaseen kolmeen prosenttiin. Kertomusvuoden aikana pankit maksoivat kiintiövelastaan keskimäärin runsaan 11 prosentin koron, joten keskimääräinen lisäkorko oli vajaat kaksi prosenttia. Koko keskuspankkirahoituksen keskimääräistä korkoa laskettaessa otetaan huomioon tämän lisäksi myös päiväluottojen korot ja obligaatioiden termiinkauppojen kurssierot.

Päivittäin kunkin liikepankin keskuspankkiluotto sai olla enintään puolitoistakertainen kiintiöön verrattuna ja päiväluotto enintään kiintiön suuruinen. Mikäli pankin rahoitustarve oli näitä enimmäismääriä suurempi, pankilla oli mahdollisuus tehdä Suomen Pankin kanssa neuvoteltuaan lisäksi obligaatioiden viikon pituisia termiinkauppoja, joissa Suomen Pankin ostokurssi oli 99 ½% ja takaisinmyyntikurssi 100%.

Obligaatioiden termiinkauppoihin turvautuminen merkitsi samalla, että pankki joutui Suomen Pankin erityisen maksuvalmiusseurannan alaiseksi samalla tavoin kuin ylittäessään keskuspankkirahoituksen kuukausikeskiarvolle asete-

tun valvontarajan. Obligaatioiden termiinkauppoja tehtiin jonkin verran vuoden loppupuoliskolla.

Päiväluottomarkkinat

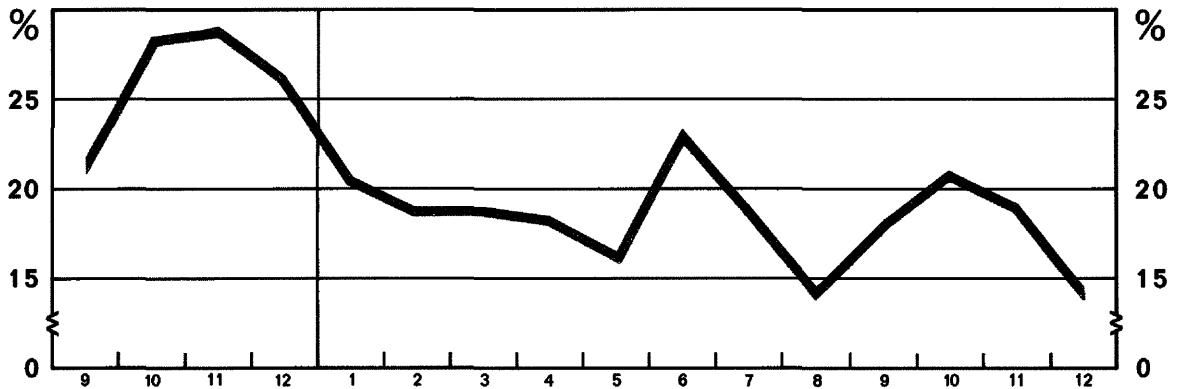
Suomen Pankin päiväluottomarkkinoiden toimintaa jatkettiin vuoden 1976 aikana. Päiväluottomarkkinoiden korkoa koskevaa määräaikaislupaa, joka oli voimassa toukokuun loppuun, jatkettiin pankkivaltuusmiesten päätöksen perusteella vuoden 1977 loppuun. Koron yläraja alennettiin samalla kesäkuun alusta 30 prosentista 25 prosenttiin. Päiväluottomarkkinoihin osallistuivat Suomen Pankin ohella keskuspankkiluoton käyttöön oikeutetut liikepankit sekä tallettajana myös Postipankki.

Päiväluottomarkkinoiden edelleen kehittämiseksi Suomen Pankki muutti vuoden alusta lukien päiväluottomarkkinoita koskevia ohjeita siten, että Postipankki sai oikeuden osallistua tallettajana päiväluottomarkkinoihin. Samalla lakkautettiin Postipankin liikepankkeihin tekemien talletusten järjestely. Näiden ratkaisujen johdosta valtiontalouden pankeissa aiheuttamat sekä kuukauden että vuoden sisäiset maksuvalmiusvaihtelut voitiin tasoittaa päiväluottomarkkinoilla. Postipankin oikeutta sijoittaa päiväluottomarkkinoille rajoitettiin siten, että sijoituksen kuukausikeskiarvo sai aluksi olla enintään 500 milj. markkaa, mutta helmikuun alusta lukien määrä nostettiin 800 milj. markkaan.

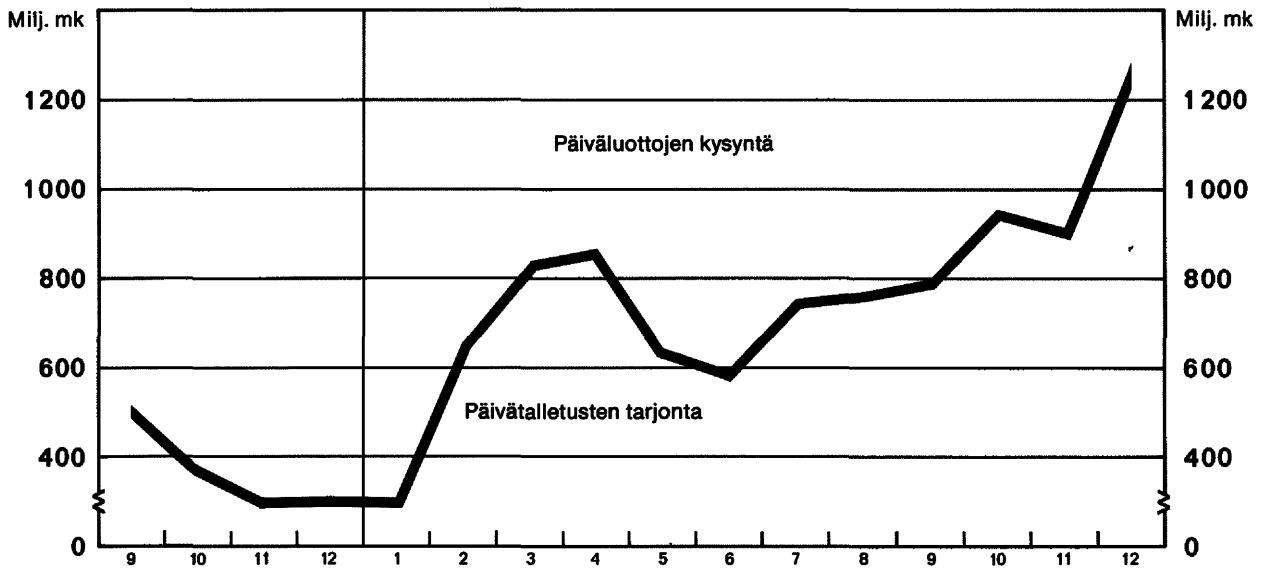
Päiväluottomarkkinoiden toimintaedellytyksiä parannettiin huhtikuun alusta lukien keskuspankkiluoton lisäkorkoasteikon muutoksella, joka teki päiväluottomarkkinoiden tasapainottamisen koron avulla helpommaksi.

Marraskuun alusta lukien Suomen Pankki muutti päiväluottomarkkinoita koskevia määräyksiä perustamalla korontasausjärjestelyn alentaakseen valtiontaloudesta päiväluottomarkkinoiden kautta liikepankeille aiheutuvia korkokustannuksia. Tämän järjestelyn mukaan puolet niistä Postipankin päivätalletuksille lasketuista koroista, jotka ylittävät 11%, jaetaan

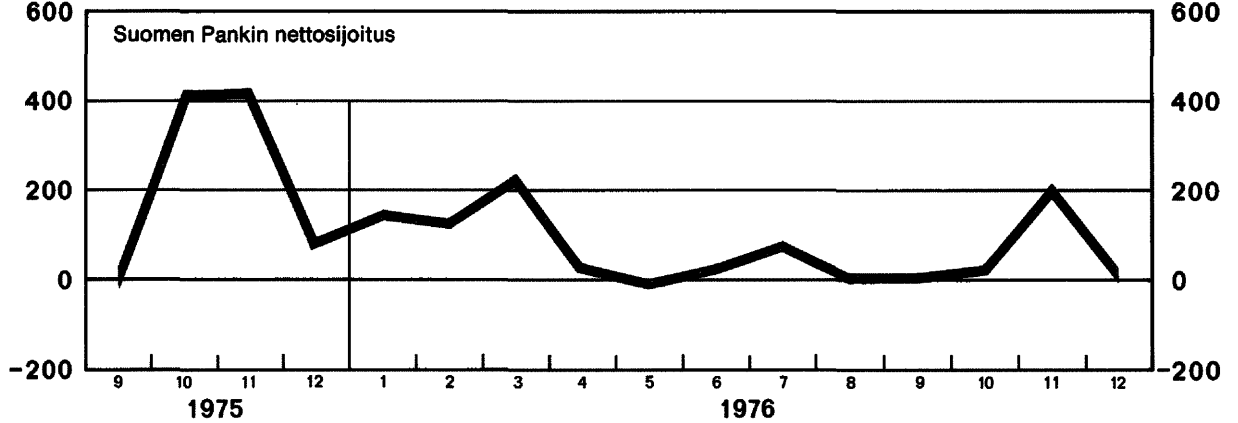
Kuvio 11.
SUOMEN PANKIN PÄIVÄLUOTTOMARKKINAT
KORKO

KYSYNTÄ JA TARJONTA

TASAPAINO

kuukausittain keskuspankkiluottoon oikeutettujen liikepankkien kesken. Samalla poistettiin Postipankin päivätalletusten kuukausikeskiarvolle asetettu yläraja.

Kiintiöpolitiikan ja päiväluottomarkkinapolitiikan lisäksi päiväluottomarkkinoiden toiminnassa heijastuivat vuoden aikana lähinnä valtiontalouden kassaliikkeet Postipankin päivätalletusten välityksellä sekä valuuttavarannon kehitys. Valtion rahoitusaseman paraneminen vuoden kuluessa näkyi päivätalletusten ja -luottojen määrän kasvuna (kuvio 11). Päiväluottojen kysyntä oli vuoden aikana keskimäärin 859 milj. markkaa ja päivätalletusten tarjonta 780 milj. markkaa.

Suomen Pankki tasapainotti päiväluottomarkkinat pääasiassa koron muutosten avulla mutta aika ajoin myös tuki markkinoita omin sijoituksin. Vuoden 1976 ensimmäisen neljänneksen aikana tukemisella pyrittiin lieventämään niitä ongelmia, joita aiheutui valtiontalouden maksuvalmiusvaihtelujen siirtymisestä päiväluottomarkkinoilla hoidettaviksi. Heinäkuussa Suomen Pankki helpotti päiväluottomarkkinasijoituksin pankkien sopeutumista kiintiöalenukseen. Marraskuun alusta lähtien Suomen Pankki tuki päiväluottomarkkinoita päiväluotokoron nousun hillitsemiseksi. Koko vuoden aikana Suomen Pankin nettosijoitus päiväluottomarkkinoille oli keskimäärin 79 milj. markkaa. Päiväluotokorko oli keskimäärin 18.4%.

Korkopolitiikka

Yleinen korkotaso pidettiin vuoden 1976 aikana ennallaan ja liikepankkien keskuspankkiluoton peruskorko oli edelleen 9¼% (kuvio 12 A).

Suomen Pankin määräämä rahalaitosten antolainauskorkojen yläraja pysyi 12½ prosenttina.

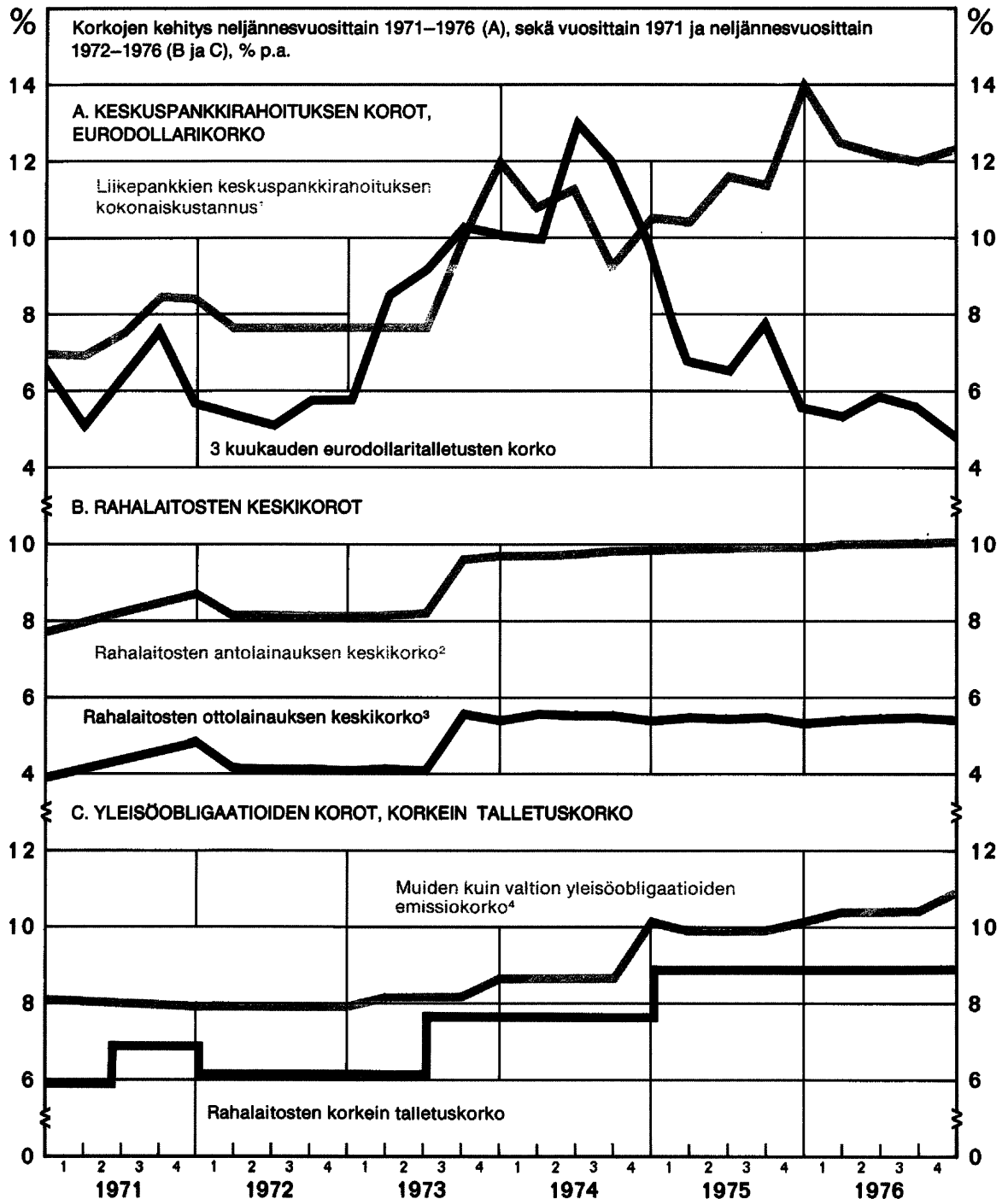
Inflaation hidastuessa reaalikorot nousivat mutta olivat edelleen enimmältään negatiivisia. Kun korko kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla oli keskimäärin alhaisempi kuin edellisellä vuonna, ulkomainen luotto rahoitusvaihtoehdona tuli aikaisempaa suhteellisesti edullisemmaksi. Kolmen kuukauden eurodollaritalletusten koron kehitys on esitetty kuviossa 12 A.

Rahalaitosten antolainauksen keskikorko nousi edelleen lievästi (kuvio 12 B) ja oli vuoden lopussa 10.18% eli 0.10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aikaisemmin.

Rahalaitosten ottolainausehdot säilyivät kertomusvuoden aikana ennallaan. Koska eri ottolainauskantojen suhteelliset osuudet koko ottolainauksesta jonkin verran muuttuivat erityisesti vuoden viimeisellä neljänneksellä, ottolainauksen keskikorko nousi 0.11 prosenttiyksikköä ja oli vuoden 1976 lopussa 5.56% (kuvio 12 B). Anto- ja ottolainauksen välinen korkoero oli täten vuodenvaihteessa likimäärin sama kuin vuotta aikaisemmin eli 4.62 prosenttiyksikköä. Vuosikeskiarvoilla mitattuna korkoero kuitenkin kasvoi 0.10 prosenttiyksikköä.

Yleisöobligaatioiden korot nousivat kertomusvuoden aikana (kuvio 12 C). Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä valtion liikkeeseen laskemien yleisöobligaatioiden emissio korko oli keskimäärin 9.8% ja muiden yleisöobligaatioiden 10.5%. Vuoden viimeisellä neljänneksellä molemmat korot olivat 11.0%. Lisäksi valtion uusien yleisöobligaatiolainojen laina-ajat olivat kertomusvuonna keskimäärin lyhyemmät kuin vuotta aikaisemmin.

Kuvio 12.
KOROT

1. Ml. obligaatioiden terminikaupat ja Suomen Pankin päiväluottomarkkinat   2. Lainoilla painotettu
3. Talletuskannoilla painotettu   4. Emittoinneilla painotettu   5. Myyneillä painotettu

RAHALAITOSTEN ANTO- JA OTTOLAINAUKSEN PAINOTETUT KESKIKOROT JA KORKOEROT VUOSIEN 1975 JA 1976 LOPUSSA, %

	31.12.1975			31.12.1976		
	Anto- lainaus	Otto- lainaus	Korko- ero	Anto- lainaus	Otto- lainaus	Korko- ero
Postipankki	9.88	4.17	5.71	9.94	4.28	5.66
Liikepankit	9.77	5.30	4.47	9.84	5.48	4.36
Säästöpankit	10.47	5.98	4.49	10.59	6.03	4.56
Osuuspankit	10.52	5.93	4.59	10.59	5.91	4.68
Rahalaitokset yhteensä	10.08	5.45	4.63	10.18	5.56	4.62

Luottopoliittiset ohjeet

Marraskuussa Suomen Pankki antoi uudet luottopolitiikan suuntaviivat. Niissä todettiin, että kansainvälinen suhdannenousu oli toistaiseksi osoittautunut pohjaltaan verraten kapeaksi ja epävarmaksi muun muassa siksi, ettei tuntuvaa investointitoiminnan elpymistä ollut näköpiirissä. Alkaneen noususuhdanteen arvioitiin joka tapauksessa jäävän huomattavasti edellistä heikommaksi. Todettiin, että suhdannenousun ja vientitulojen kasvun tarjoamat mahdollisuudet joudutaan tällöin suurelta osin käyttämään kansantalouden tasapainon parantamiseen. Mitä heikommaksi nousu jäisi, sitä vähemmän edellytyksiä olisi kotimaisen kysynnän lisäämiselle. Ohjeiden mukaan tasapainon parantaminen vaati joka tapauksessa tiukan luottopolitiikan jatkamista ja ulkomaisen pääoman tuonnin rajoittamista.

Lähiajan luottopolitiikasta Suomen Pankki totesi, että pankkien on supistettava tuntuvasti keskuspankkirahoitustaan vuoden 1977 alkupuolella tuontitalletusten vapautumisen vuoksi. Lisäksi pankkien edellytettiin käyttävän pidättyvästi Suomen Pankin yleislupiin perustuvia mahdollisuuksiaan ulkomaisen luoton ottamiseen.

Myöntäessään luottoja vuodeksi 1977 ja myös vuodeksi 1978 rahalaitosten edellytettiin noudattavan luottopolitiikassaan tiukkaa yleislinjaa. Etusijalle rahalaitoksia kehoitettiin asettamaan menekkiä vastaavan kannattavan tuotannon

edellyttämä käyttöpääoman tarve ja keskeneräisistä investoinneista sellaiset, joiden kapasiteetti on välittömästi valmistumisen jälkeen otettavissa kannattavaan käyttöön, sekä uusista investoinneista ainoastaan liiketaloudellisesti erittäin kannattavat tuotannolliset investoinnit.

Tiukimmin karsittaviin luototuskohteisiin sisällytettiin sellaisten yritysten rahoitus, jotka saavat huomattavia määriä tuontitalletusten palautuksia. Samoin niihin kuuluivat tuontitavarat ja niiden varastot, kaupan, matkailun ja muiden palveluelinkeinojen laajenusinvestoinnit, kuntien ei-tuotannolliset investoinnit sekä kulutuksen rahoitus eri muodoissaan.

Pitemmän ajan näkymistä Suomen Pankki totesi, että rahalaitosten on luottolupauksiaan antaessaan syytä lähteä siitä, ettei keskuspankkirahoituksen käytön lisääminen pitemmälläkään aikavälillä ole mahdollista, vaan luotonannon lisäys on sovitettava ottolainauksen kasvun puitteisiin.

Henkilöluottoja koskevat ohjeet, jotka annettiin vuoden 1975 tammikuussa, olivat edelleen voimassa. Ohjeissa korostettiin etukäteissäätämisen merkitystä kaikkien henkilöluottojen saannille ja tiukan karsinnan kohdistamista erityisesti kulutusta lisääviin henkilöluottoihin.

Tammikuun alusta jatkettiin vuoden 1979 loppuun Suomen Pankin ja Suomen Metsäteollisuuden Keskusliiton välistä sopimusta, jonka

tarkoituksena on puun käyttöä lisäävien uusien investointihankkeiden rajoittaminen metsäva-
rojen kasvun puitteisiin.

Obligaatiolainoja koskevat lausunnot

Obligaatiolainojen liikkeeseen laskemisesta Suomen Pankki antoi valtioneuvostolle 23 jouk-
kovelkakirjalain edellyttämää lausuntoa. Suo-
men Pankki puolsi kaikkia lainahakemuksia.
Valtioneuvosto myönsi luvat mutta alensi kiin-
nitysluottopankkien kolmen syksyllä liikkeeseen
laskeman yleislainan nimellisarvoa haetusta
yhteensä 150 milj. markasta 70 milj. markkaan.
Hyväksytyjen obligaatiolainojen nimellisarvo
oli yhteensä 681 milj. markkaa, kun vastaava
luku edellisenä vuonna oli 800 milj. markkaa.
Yksityisten obligaatiolainojen vähenemiseen
vaikutti rahoitusmarkkinoiden kireyden ohella
valtion obligaatioiden myynnin lisääntyminen.

Obligaatiolainoista oli 17 yksityisten kiinnitys-
luottopankkien, viisi teollisuusyhtiöiden ja yksi
eritysluottolaitoksen. Yksityisten kiinnitysluot-
topankkien liikkeeseen laskemien lainojen mää-
rä oli 435 milj. markkaa, teollisuusyhtiöiden 225
milj. markkaa ja eritysluottolaitoksen 21 milj.
markkaa. Teollisuusyhtiöiden osuus liikkeeseen

lasketuista yksityisistä lainoista kasvoi edellis-
vuotisesta, kun sitä vastoin kiinnitysluottopank-
kien osuus laski. Kiinnitysluottopankkien ja eri-
tysluottolaitoksen obligaatiolainoilla rahoitetti-
in etupäässä elinkeinoelämän ja kuntien tuo-
tannollista investointitoimintaa sekä asunto-
tuotantoa.

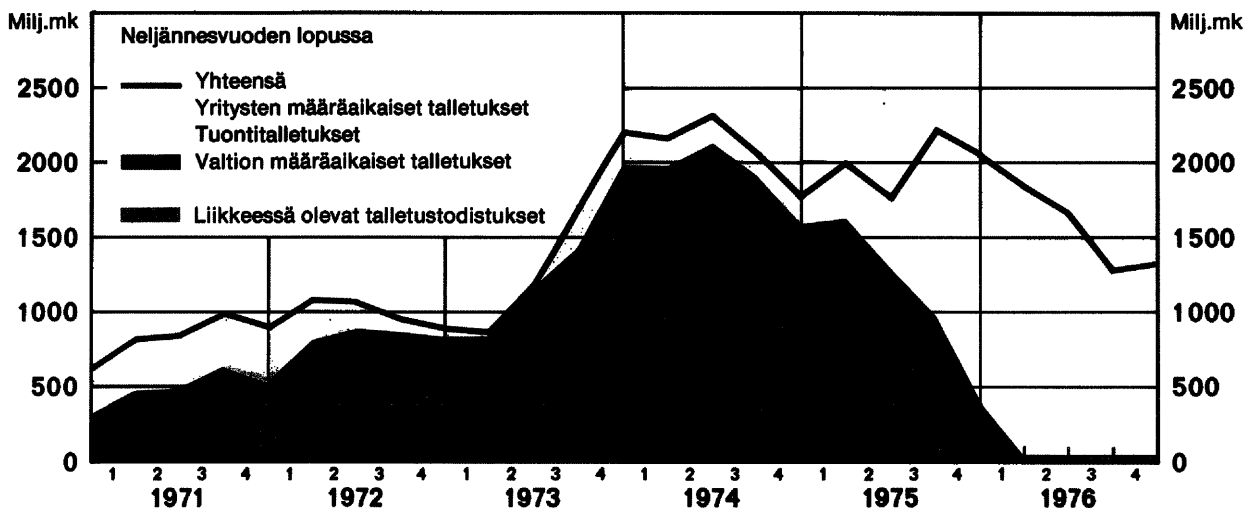
Yleisön merkittäviksi tarkoitettuja yksityisiä ob-
ligaatiolainoja oli kuusi, jotka yhteiseltä nimel-
isarvoltaan olivat 170 milj. markkaa. Näihin
lainoihin Suomen Pankki puolsi sovellettavaksi
kiinteää, 10 ½ prosentin korkoa alkuvuonna ja
11 prosentin korkoa vuoden loppupuolella.
Yleisöobligatiolainoille puollettiin myös vero-
vapautta obligaatioiden veronhuojennuslain
nojalla. Muille kuin yleisöobligatiolainoille,
joiden nimellisarvo oli yhteensä 511 milj.
markkaa, Suomen Pankki puolsi 8 ¼—11 pro-
sentin korkoa. Osa näistä lainoista oli vaihtu-
vakorkoisia.

Talletustodistukset ja määräaikais- talletukset

Valtion Suomen Pankissa olleet varannot oli
käytetty pääosin vuoden 1975 kassa-alijäämän
rahoittamiseen (kuvio 13). Talletustodistuksia,

Kuvio 13.

TALLETUSTODISTUKSET JA MÄÄRÄAIKAISET TALLETUKSET

joiden määrä vuosien 1975 ja 1976 vaihteessa oli 250 milj. markkaa, ei enää huhtikuun jälkeen ollut liikkeessä. Niiden myynnin edellytyksenä oleva pankkivaltuusmiesten määräaikainen koronmaksulupa päättyi kertomusvuoden lopussa. Valtion suhdannerahastotalletukset supistuivat 96 milj. markkaa 59 milj. markkaan pääasiassa vuoden alkupuolella.

Valtioneuvosto päätti maaliskuussa tuontitalletusten asteittaisesta vapauttamisesta. Suomen Pankissa tuontitalletukset olivat suurimmillaan helmi—maaliskuussa eli lähes 1 400 milj. markkaa. Talletusjärjestelmän asteittaisen purkamisen vuoksi talletusten määrä laski vähitellen siten, että niitä vuoden päättyessä oli 973 milj. markkaa. Vuoden lopussa uusien talletusten kerääminen lopetettiin viimeistenkin tuontihyödykkeiden osalta. Suomen Pankissa olevat tuontitalletukset vapautuvat yritysten käyttöön, kun tilityksiin liittyvät viiveet otetaan huomioon, vuoden 1977 heinäkuun loppuun mennessä.

Yritysten määräaikaiset talletukset Suomen Pankissa supistuivat 228 milj. markkaa. Pääomantuontitalletukset, joita oli eniten maaliskuussa, yli 520 milj. markkaa, vähenivät vuoden aikana 209 milj. markkaa 241 milj. markkaan. Yritysten investointirahastosiirtojen edellyttämät investointitalletukset Suomen Pankissa vähenivät 15 milj. markkaa 58 milj. markkaan. Investointirahastojen käyttöön oli Suomen Pankin aloitteesta annettu valtioneuvoston lupa edellisen vuoden syyskuussa. Huhtikuussa valtioneuvosto velvoitti yritykset käyttämään ennen 1.1.1975 päätyneiden tilikausien voitoista tekemänsä investointirahastosiirrot 15.4.1976—31.8.1977. Lisäksi siirto investointirahastoon kiellettiin sen tilikauden aikana, jona investointirahastoa on käytetty joko luvan tai velvoituksen perusteella.

Erityisrahoitusjärjestelyt

Suomen Pankin pysyviä erityisrahoitusjärjestelyjä jatkettiin vientiä harjoittavan ja tuonnin kanssa kilpailevan yritystoiminnan rahoitusmahdollisuuksien turvaamiseksi. Pankki osallis-

tui edelleen kotimaisten toimitusten rahoitusjärjestelyyn (KTR-luotot) sekä jatkoi liikepankkien ja Postipankin välityksellä lyhytaikaisten vientiluottojen ja uusvientiluottojen rahoittamista. Kesäkuussa tarkistettiin uusvientiluottojen ehtoja. Muiden rahoitusjärjestelyjen ehdot pidettiin vuoden aikana ennallaan. Näiden kolmen pysyvän erityisrahoitusjärjestelyn yhteinen luottokanta kasvoi 376 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 201 milj. markkaa.

Metsäteollisuuden vientikysynnän elpymisen jäätyä odotettua heikommaksi Suomen Pankki jatkoi tilapäistä kotimaista rahoitusta ja ulkomaisia luotonkäyttölupia metsäteollisuuden tuotannon ja työllisyyden tukemiseksi. Joulukuussa Suomen Pankki päätti uudesta talvikautta 1976—77 koskevasta raakapuukauppojen rahoitusjärjestelystä. Vuoden aikana Suomen Pankki antoi tilapäistä rahoitusta myös erälle muille tuotannonaloille. Rahoitusta myönnettiin vuoden mittaan mm. maitotaloustuotevarastojen rahoitukseen. Tilapäisten kotimaisten rahoitusjärjestelyjen luottokanta kasvoi 362 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa yhteensä 536 milj. markkaa.

KTR-l u o t o i l l a rahoitetaan kotimaisen teollisuuden pääomatavaratoimituksia kotimaisille tilaajille. Siihen osallistuvat Suomen Pankki, liikepankit ja Postipankki. Suomen Pankin osuus oli edelleen 30% kauppahinnan luototettavasta osasta ja luottojen korko 9 ¼%. Teollisuuden investointitoiminnan tuntuvaan heikentymisen johdosta KTR-luoton varauksiin liittyvä tilauskanta laski 852 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 366 milj. markkaa.

KTR-luottoja koskevia uusia varauksia tuli vuoden aikana voimaan yhteensä 272 milj. markkaa. Tästä Suomen Pankin rahoitusosuus oli 82 milj. markkaa. Luotonvarauksia oli vuoden päättyessä voimassa yhteensä 1 044 milj. markkaa, josta Suomen Pankin osuus oli 325 milj. markkaa.

Luottoja nostettiin yhteensä 918 milj. markkaa, josta Suomen Pankki rahoitti 263 milj. markkaa. Luottokanta kasvoi vuoden aikana lähes 40%

ja oli vuoden lopussa 2 022 milj. markkaa. Tästä Suomen Pankin rahoitusosuus oli 554 milj. markkaa.

Uusvientiluotoilla rahoitetaan pienen ja keskisuuren teollisuuden viennin kasvusta johtuvaa valmistusaikaista käyttöpääoman lisätarvetta. Kesäkuussa korotettiin luottojen käyttäjäkuntaa rajoittava yrityksen liikevaihdon yläraja 150 milj. markkaan ja nostettiin uusvientiluottojen yrityskohtainen enimmäismäärä 3 milj. markkaan. Rahoittajapankkien uusvientiluotoista perimä korko oli kertomusvuonna edelleen 8½%. Uusvientiluottojen luottokannan kasvu jatkui edelleen tasaisena ja oli vuoden lopussa 165 milj. markkaa. Metallij- ja konepajateollisuuden osuus luottokannasta oli 41% sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden 32%. Vuoden lopussa uusvientiluottoja oli käytössä 488 yrityksellä.

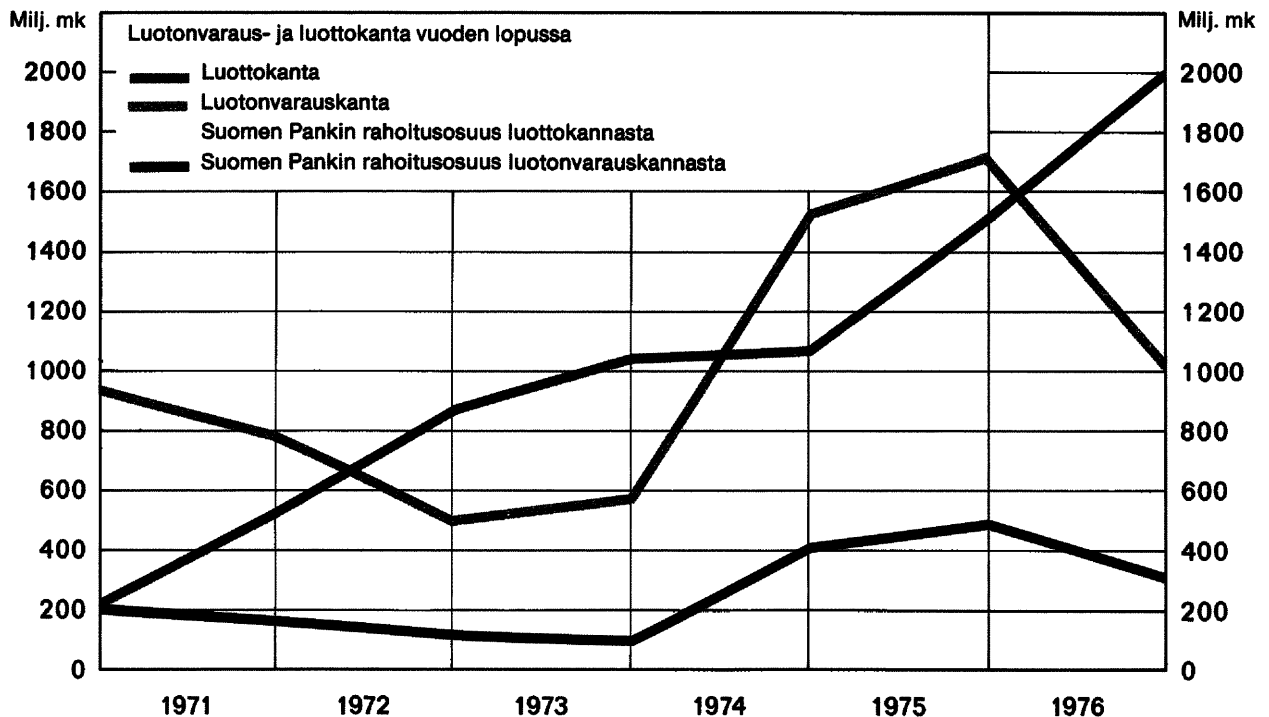
Lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitusjärjestelyn ehdot pidettiin vuoden aikana ennallaan. Rahoitusjärjestelyn piiriin kuuluu enintään 12 kuukauden maksuajalla tapahtuvan vaihdettavina valuuttoina maksettavan viennin toimituksen jälkeinen rahoitus. Rahoittajapankkien yrityksiltä perimä korko oli 8½%. Yritysten kiristyneen rahoitusilanteen ja viennin elpymisen johdosta luottokanta kasvoi yli 60% ja oli vuoden lopussa 482 milj. markkaa. Luottokannasta oli metalli- ja konepajateollisuuden luottojen osuus 62% sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden 13%. Rahoitusta käytti vuoden lopussa 456 yritystä.

VALUUTTAPOLITIIKKA

Maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin sekä Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklojen (Sop. S. 45/69)

Kuvio 14.

KOTIMAISTEN TOIMITUSLUOTTOJEN RAHOITUS

edellyttämä markan kansainvälinen perusarvo eli pariarvo oli kertomusvuoden aikana edelleen 0.211590 grammaa hienoa kultaa.

Suomen markan keskuskurssi oli vuonna 1976 ennallaan eli 3.90 markkaa Yhdysvaltain dollarilta. Suomen Pankin vuosina 1973 ja 1974 tekemät päätökset olla noudattamatta päivittäisessä kurssipolitiikassaan dollarin kurssin ala- ja ylärajaa olivat kertomusvuoden aikana edelleen voimassa. Markka liukui siten kaikkiin muihin valuuttoihin ja myös kahdenkeskisissä maksutoimituksissa käytettyyn ruplaan nähden.

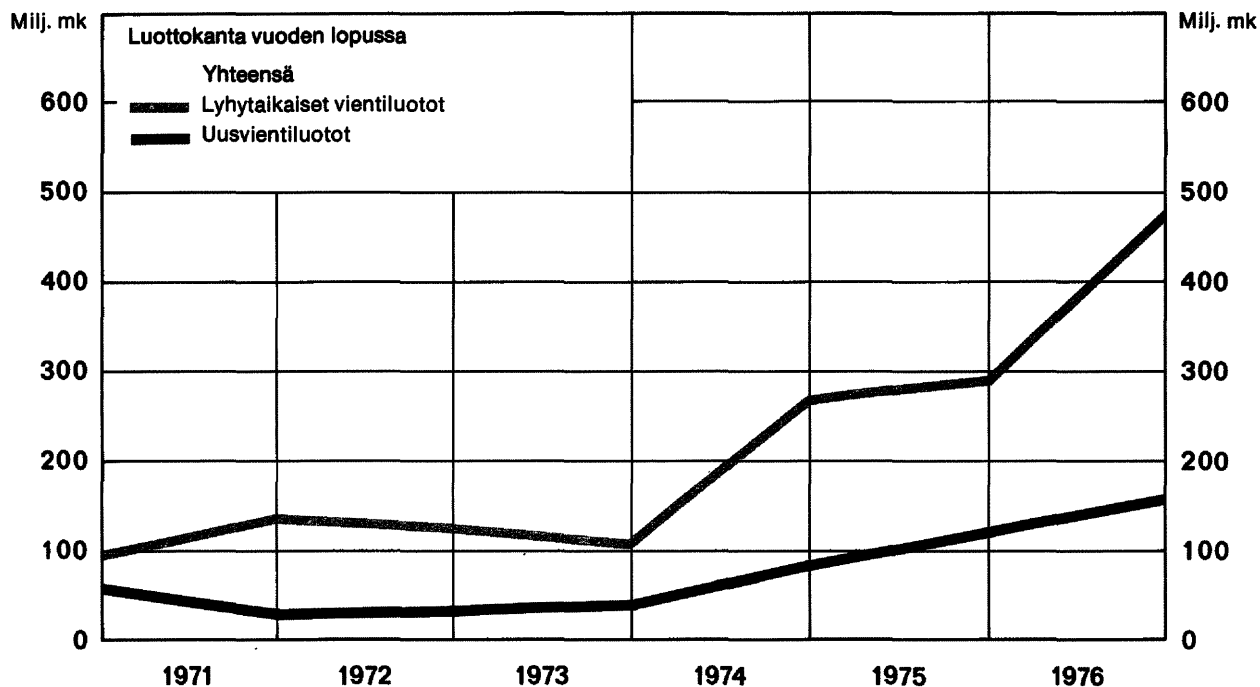
Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla

Kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla sovellettiin vuoden 1976 aikana kolme vuotta aiemmin yleistynyttä ns. liukuvien valuuttakurssien järjestelmää. Edellisen vuoden suhteellisen rau-

hallisen kauden jälkeen markkinat olivat jälleen varsin epävakait ja monien valuuttojen vaihtosuhteet muuttuivat tuntuvasti. Useiden maiden keskuspankit pyrkivät vakauttamaan kurssikehitystä puuttamalla valuuttakauppaan tukios- toilla ja muilla toimilla.

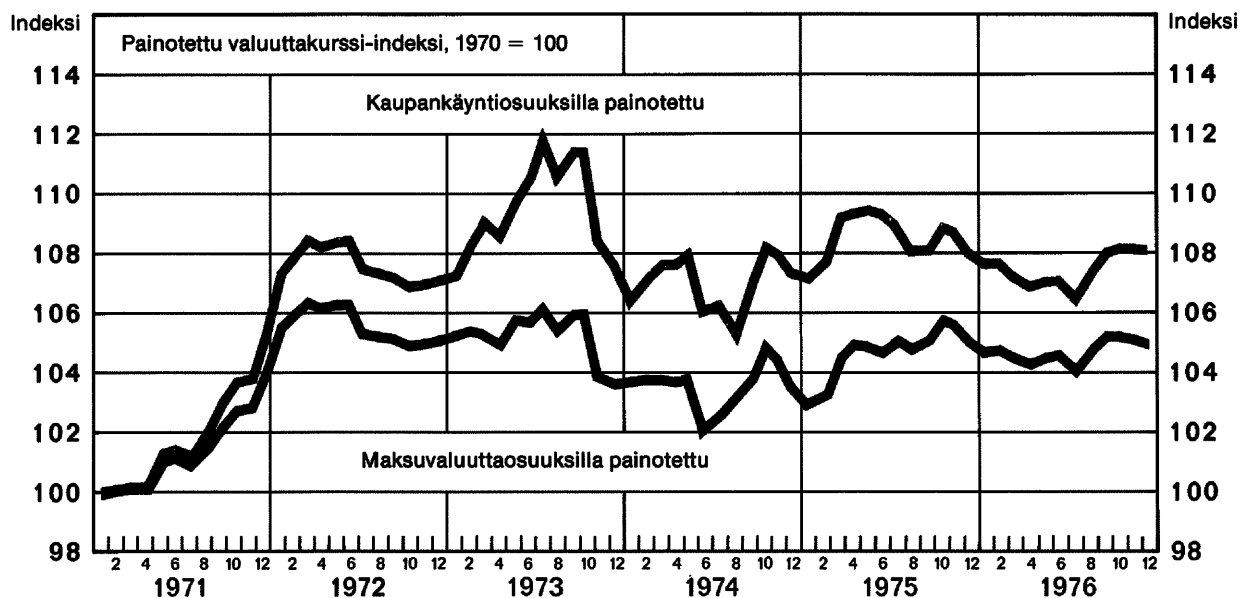
Korkotason kehitys Yhdysvalloissa ja Euroopassa oli lievästi laskuvoittoinen ja tärkeimmät diskontto- ja talletuskorot olivat vuoden aikana suhteellisen vakaita. Kertomusvuoden kuluessa kuitenkin eräät maat, kuten Englanti ja Ruotsi, nostivat diskonttokorkoaan valuuttansa tukemiseksi. Sekä Yhdysvaltain dollarin että muiden tärkeiden valuuttojen vaihtosuhteiden muutoksiin vaikutti kertomusvuoden aikana vallinnut yleinen epävarmuus kansainvälisestä suhdan- netilanteesta sekä eri maiden maksutase- ja hintakehityksestä. Dollari vahvistui vuoden alkupuolella mutta heikkeni vuoden loppupuoliskon aikana Yhdysvaltain epävarmojen talou-

Kuvio 15.
UUSVIENTILUOTTOJEN JA LYHYTAIKAISTEN VIENTILUOTTOJEN RAHOITUS

Kuvio 16.

VALUUTTAKURSSIEN KESKIMÄÄRÄINEN KEHITYS

dellisten kasvunäkymien ja suhteellisen keveän raha- ja korkopolitiikan vuoksi.

Voimakkaiden odotusten synnyttämän kurssi-spekulaation vuoksi Ranskan frangi irrottautui maaliskuun 15 päivänä toistamiseen EEC-maiden kesken sovelletusta kurssijärjestelmästä, minkä jälkeen frangi heikkeni dollariin nähden. Järjestelmän valuuttoihin ja erityisesti Saksan markkaan kohdistuneet kurssiodotukset johtivat siihen, että kurssijärjestelmää uusittiin loka-kuussa muuttamalla valuuttojen vertailun perustana käytettyjä dollarikursseja. Tällä ei kuitenkaan ollut merkittävää välitöntä vaikutusta markkinakursseihin. Loppuvuonna järjestelmän valuuttojen keskinäiset vaihtosuhteet pysyivät likimain ennallaan.

EEC-maiden kurssijärjestelmän ulkopuolella olevan Englannin punnan heikkeneminen jyrkeni kertomusvuoden aikana maan nopean inflaation ja epäsuotuisan maksutasetilanteen vuoksi. Kansainvälisen Valuuttarahaston myönnettyä joulukuussa Englannille valmiusluoton punnan ulkoinen arvo vakaantui.

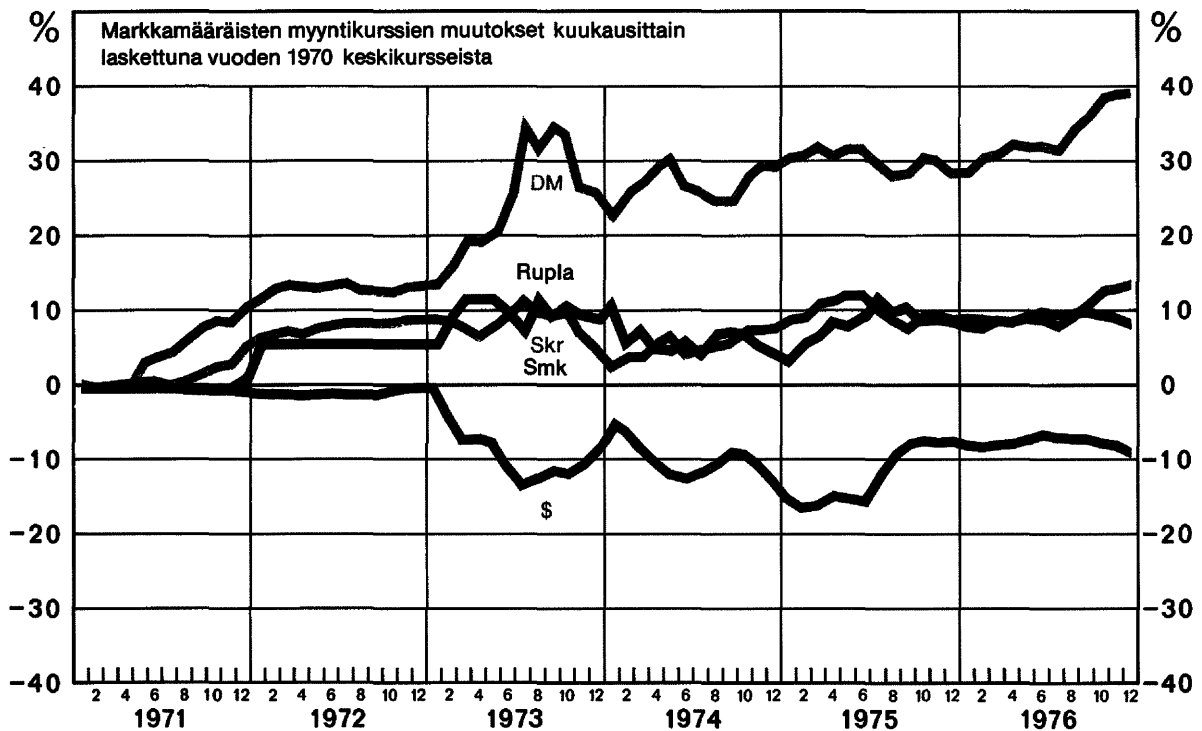
Kullan hinta laski hieman kertomusvuoden kuussa. Hinta heilahteli vuoden aikana ja oli alimmillaan syksyllä. Kansainvälinen Valuuttarahasto aloitti kesäkuussa noin kuuden viikon välein tapahtuvat kullanmyynnit. Kullan unssi-hinta oli Lontoossa vuoden 1975 lopussa 141 dollaria ja vuotta myöhemmin 135 dollaria. Vuoden aikana hinta laski siten 6 dollaria unsilta eli 4%.

Avistamarkkinat

Suomen Pankissa sovelletaan markan ulkoisen arvon mittaamisessa valuuttakurssien keskimääräisiin kurssimuutoksiin perustuvaa laskentatapaa. Markan arvo vahvistui kertomusvuoden aikana 1.0% edellisen vuoden keskimääräisestä kurssitasosta Suomen ulkomaankaupankäyntiosuuksilla painotetulla valuuttaindeksillä ilmaistuna (ks. kuvio 16). Kurssitaso kertomusvuoden lopussa oli vain 0.5% korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Indeksien vaihteluväli oli vuoden aikana alle 2%, joten markan arvo pysyi varsin vakaana.

Kuvio 17.

TÄRKEIMPIEN VALUUTTAKURSSIEN MUUTOKSET

Vuoden alkupuoliskolla suhteellisen suurena pysynyt ulkomaisen pääoman tuonti tuki markan arvoa. Samanaikaisesti Suomen Pankin valuuttakaupat kääntyivät ostovoittoisiksi. Loppukesällä puolestaan valuutan myynnit rasittivat Suomen Pankin vaihdettavaa valuuttavaraa ja markan arvo aleni lievästi. Keskuspankin koko vuoden avistamyynnit kohosivat 608 milj. dollariin, ja vastaavasti -ostot jäivät 442 milj. dollariin. Kauppojen kuukausittainen kehitys ilmenee kuviosta 18. Kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä markan keskimääräinen kurssitaso pysyi lähes muuttumattomana.

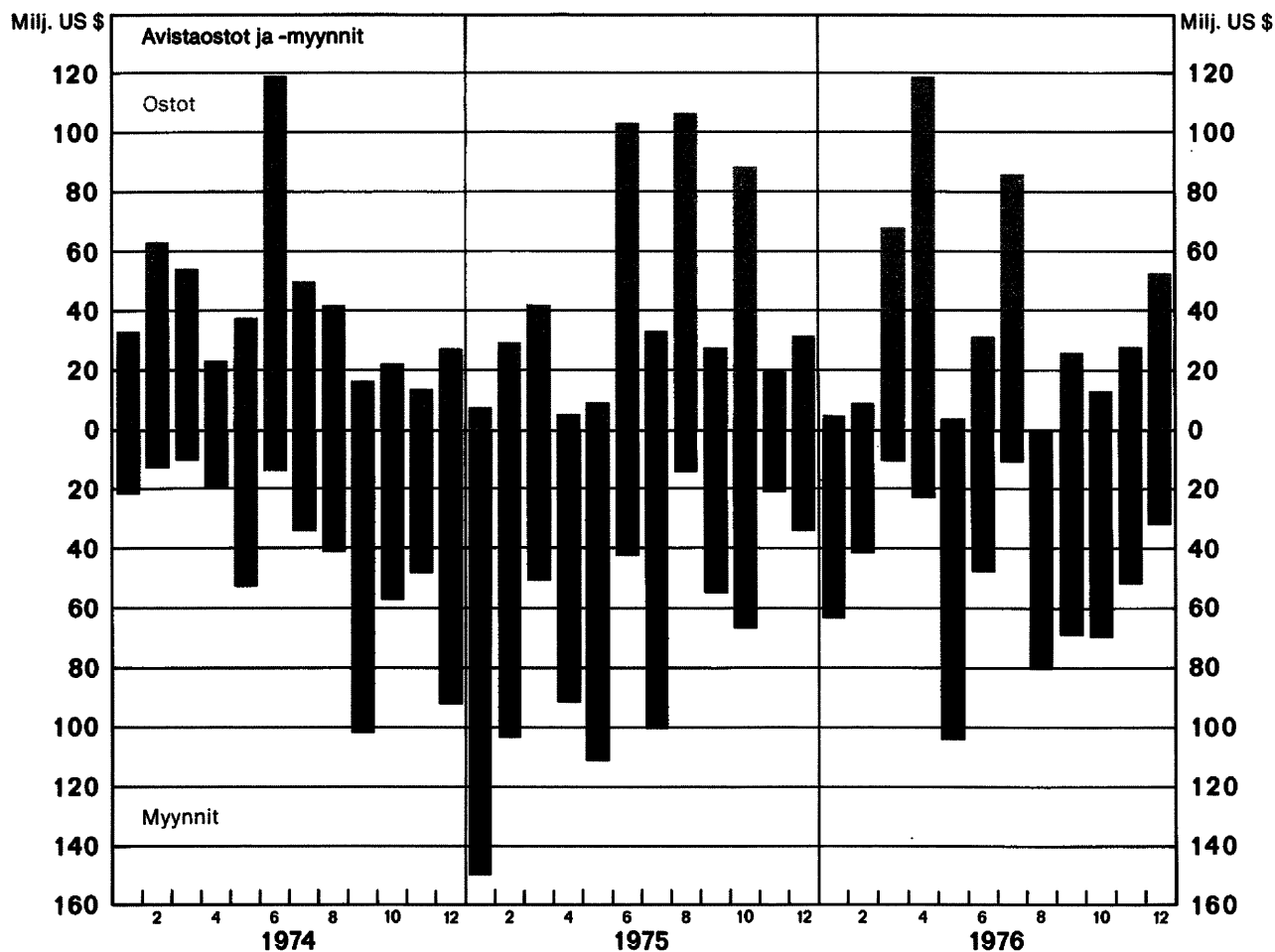
Markan ulkoisen arvon huomattavan vakaasta kehityksestä huolimatta Suomen kannalta tärkeissä valuutoissa tapahtui tuntuviakin vaihteita (ks. kuvio 17). Yhdysvaltain dollarin arvo aleni Suomessa kertomusvuoden aikana 2.2% ja Englannin punnan 17.6%. Ruotsin kruunun myyntikurssi sitä vastoin nousi 4.3% ja Saksan

markan 8.8%. Ruplan kurssi oli vuoden 1976 lopussa lähes sama kuin vuotta aikaisemmin. Suomen Pankin vuoden aikana noteeraamien valuuttojen myyntikurssit käyvätkin ilmi liitetaulukosta 12. Punnan vaihtosuhteiden tuntuva heikkeneminen kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla vähensi edelleen punnan käyttöä laskutusvaluuttana. Sitä vastoin dollarin käyttö laskutusvaluuttana lisääntyi.

Terminimarkkinat

Suomen Pankin kattamien termiinkauppojen kokonaismäärä kasvoi edelleen vuonna 1976 ja markkinat olivat tasapainoisemmat kuin edellisenä vuonna. Termiiniostot olivat 429 milj. dollaria ja -myynnit 404 milj. dollaria. Valtaosa termiinisopimuksista tehtiin kuten ennenkin 3—6 kuukauden pituisiksi periodeiksi. Termiinkauppojen kehitys vuonna 1976 käy ilmi kuviosta 19.

Kuvio 18.
SUOMEN PANKIN AVISTAKAUPAT

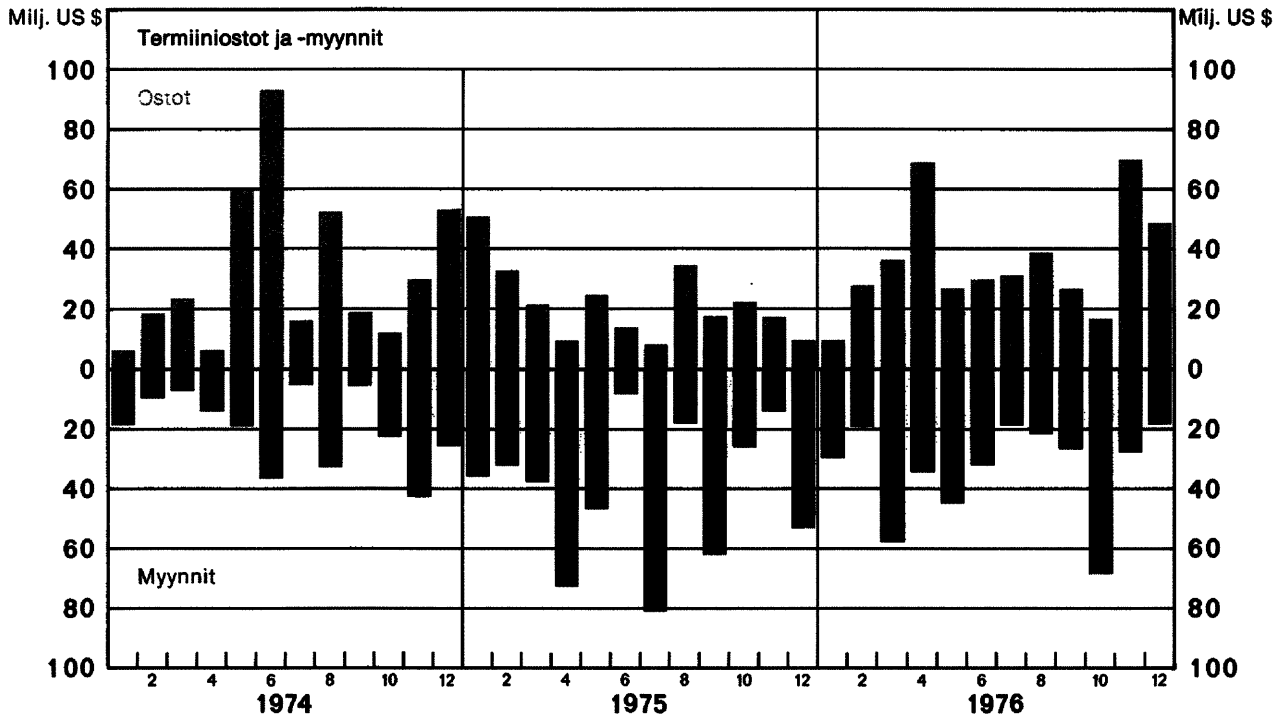
Pyrkiessään tasapainottamaan termiiniostojen ja -myyntien välistä suhdetta Suomen Pankki joutui vuoden aikana tuntuvasti muuttamaan termiini- ja avistakurssien eroja. Kolmen kuukauden termiinikurssit olivat vuositasolle laskettuina 9.9—20.4% avistakursseja korkeammat. Joulukuun 31 päivänä kolmen kuukauden termiindollarin myyntikurssi oli 3.887 markkaa, eli vuositasolle laskettuna 11.8% avistamyyntikurssia korkeampi. Ruplan termiinkauppojen kokonaismäärä oli 170 milj. ruplaa.

Valuutansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet

Tammikuun 27 päivänä 1976 antamallaan päätöksellä Suomen Pankki muutti valuuttalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta joulukuun 29 päivänä 1972 antamansa päätöksen (912/72) 4 §:n 1 momentin, 10 §:n 3 momentin, 16 §:n ja 51 §:n Tuontitavaramaksut a-kohdan sellaisena kuin se oli marraskuun 22 päivänä 1974 ane-

Kuvio 19.

SUOMEN PANKIN TERMIINIKAUPAT

tussa päätöksessä (933/74) sekä lisäsi 10 \$:ään uuden 4 momentin.

Muutos julkaistiin Suomen Asetuskokoelmassa numerolla 90/76 ja tuli voimaan maaliskuun 1 päivänä 1976.

Muutos koski yliaikamaksujärjestelmän soveltamista tuontiluottoihin eräissä tapauksissa. Yliaikamaksua peritään 10—30% luottoajan pituuden mukaan sellaisista yli kuuden kuukauden tuontiluotoista, joille ei ole annettu Suomen Pankin erityislupaa. Järjestelmän tarkoituksena on hillitä lyhytaikaisen tuontiluoton käyttöä.

Kahdenkeskiset maksujärjestelyt

Suomella oli vuoden 1976 päättyessä kahdenkeskiset maksusopimukset kahdeksan sosialistisen maan kanssa. Sopimusten mukaan oli

tilivaluuttana Neuvostoliiton ja Romanian kanssa clearingrupla, Bulgarian, Saksan demokraattisen tasavallan ja Unkarin kanssa clearingdollari sekä Kiinan kansantasavallan kanssa clearingmarkka. Puolan ja Tšekkoslovakiain kanssa jatkettiin maksujärjestelyä, jonka mukaisesti tilit pidettiin vapaasti vaihdettavina Yhdysvaltain dollareina. Clearingdollareita myytäessä ja ostettaessa noudatettiin edelleenkin Yhdysvaltain dollarin kurssia. Mongolian ja Suomen välisen kauppasopimuksen mukaisesti maiden väliset maksut hoidettiin Suomen Pankissa ja Mongolian keskuspankissa vaihdettavina Yhdysvaltain dollareina pidettävien tilien kautta.

Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet

Pitkäaikaisten ja keskipitkien lainojen myöntäminen jatkui kansainvälisillä markkinoilla vilkkaana koko vuoden 1976 ajan. Pankkisyndi-

kaattien järjestämiä eurovaluuttalainoja myönnettiin julkistettujen tietojen mukaan noin 28 mrd. dollarin arvosta eli kolmannes enemmän kuin edellisenä vuonna. Kansainvälisillä obligaatiomarkkinoilla laskettiin liikkeeseen uusia lainoja noin 14 mrd. dollarin arvosta, kun vastaava määrä vuonna 1975 oli noin 8 mrd. dollaria. Tämän lisäksi laskettiin Yhdysvaltain, Saksan liittotasavallan, Sveitsin ja Japanin pääomamarkkinoilla liikkeeseen runsaasti ulkomaisia obligaatioita, arviolta noin 15 mrd. dollarin arvosta. Kun vielä otetaan huomioon julkistamattomat eurovaluutta-, private placement -lainat ja muut kansainväliset lainat, muodostui kansainvälisten lainojen volyymiksi vuonna 1976 arviolta lähes 80 mrd. dollaria.

Kansainvälisten lainamarkkinoiden kasvu perustui siihen, että lyhytaikaisten lainojen korkotasoa pysytteli useimmissa läntisissä teollisuusmaissa verrattain alhaisena heikon kotimaisen luotonkysynnän takia. Tämän vuoksi pankit näissä maissa siirsivät toimintaansa kansainvälisille markkinoille, erityisesti obligaatiomarkkinoille, missä toiminta oli kannattavaa. Kansainvälisten obligaatioiden sijoittajille antama efektiivinen korkotuotto pysytteli koko kertomusvuoden ajan merkittävästi lyhytaikaisten eurotalletusten korkoja korkeampana, vaikka obligaatioiden nimelliskorkotaso tänä aikana yleisesti laski. Inflaation hidastuessa uusia sijoituspääomia hakeutui obligaatiomarkkinoille, mikä mahdollisti laina-aikojen vähäisen pitenemisen. Lainankysyntä kansainvälisillä lainamarkkinoilla oli varsin vilkasta useimpien maiden heikosta investointitoiminnasta huolimatta, sillä öljyntuotajamaiden vaihtotasealijäämien rahoitus ja kasvava erääntyvien lainojen uusiminen olivat merkittäviä kysynnän lähteitä. Lainanottajat olivatkin suurelta osin valtioita ja muita julkisyhteisöjä, joiden rahoitustarpeet mainituista syistä olivat jatkuvasti suuret.

Suomalaiset lainanottajat nostivat vuonna 1976 ulkomaisia lainoja yhteensä 6 390 milj. markan¹ arvosta eli 654 miljoonaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kun lainojen kuoletukset hie- man kasvoivat, muodostui pitkäaikaisen pää-

oman nettotuonti edellisvuotista miljardin pienemmäksi ja oli 4 570 milj. markkaa.² Suomen pitkäaikainen ulkomainen bruttovelka oli vuoden lopussa ennakkotietojen mukaan 23 721 milj. markkaa.

Valtaosa ulkomaisista lainoista otettiin kansainvälisiltä markkinoilta, missä pääoman saata- vuus pysyi hyvänä. Lainanoton supistumisen aiheutti Suomen Pankin tiukentunut pääoman- tuontipolitiikka. Pienemmiksi kuin edellisenä vuonna eli 2 477 milj. markkaan jäivät ulko- maisten pankkien myöntämien rahoituslainojen nostot. Nämä lainat ovat suomalaisten yri- tysten tavallisin ulkomaisen velan muoto. Joukkovelkakirjalainojen nostot sen sijaan yliti- vätkin miltei vuoden 1975 tasolle, sillä suomalaiset lainanottajat laskivat ulkomailla liikkeeseen yh- deksän obligaatiolainaa yhteensä 986 milj. mar- kan arvosta ja tämän lisäksi 782 milj. markan arvosta private placement -tyyppisiä joukko- velkakirjalainoja.

Ulkomaisilla obligaatiomarkkinoilla käytettiin siten valikoidusti hyväksi suotuisia emissio- mahdollisuuksia. Suomen valtio laski ulko- mailla liikkeeseen kolme obligaatiolainaa: kesä- kuussa 100 milj. DM:n lainan Saksan liitto- tasavallassa, syyskuussa 80 milj. Sfr:n lainan Sveitsissä ja joulukuussa 50 milj. US-dollarin lainan Yhdysvaltain pääomamarkkinoilla. Vii- meksi mainittu on ensimmäinen vuoden 1967 jälkeen Yhdysvalloista otettu valtion laina ja sen liikkeeseenlasku onnistui hyvin. Pitkäai- kaisten tuonti- ja vuokrausluottojen nostot oli- vat vuoden aikana 1 784 milj. markkaa eli suu- rin piirtein yhtä suuret kuin edellisenä vuonna. Kotimaisen rahapolitiikan koordinoimiseksi osa pääoman tuonnista sidottiin edelleen määrä- ajaksi pääomantuontitalletuksiksi, joita vuoden lopussa oli Suomen Pankissa yhteensä 1 254 milj. markkaa eli kaksi kertaa niin paljon kuin vuotta aikaisemmin.

¹ Tähän määrään sisältyy Kansainvälisen Valuuttarahaston myön- tämä noin 510 milj. markan öljyluotto.

² Nykyisin lainojen nostojen ja kuoletusten marka-arvo laske- taan kuukausittain valuuttojen myyntikurssien keskiarvon mu- kaan, kun taas kunkin kuukauden velan saldo lasketaan kuukau- den viimeisen päivän myyntikurssin mukaan.

Vuoden lopussa oli pitkäaikaisesta ulkomaisesta velasta 46% Yhdysvaltain dollarin määräisenä, 18% Saksan markan määräisenä, 10% Sveitsin frangin määräisenä ja 6% Suomen markan määräisenä. Jäljelle jäävä osa jakaantui noin kahdenkymmenen eri valuutan kesken.

Ulkomaisten yritysten Suomeen tekemät suorat sijoitukset vähenivät jonkin verran, kun taas suomalaisten yritysten sijoitukset ulkomaille kasvoivat. Sijoituspääoman nettotuonti oli 221 milj. markkaa ja nettovienti 118 milj. markkaa. Osinkojen ja korkojen siirrot ulkomaille nousivat 126 miljoonaan, kun vastaavat maksut Suo-

meen jäivät arviolta 4 milj. markkaan. Suorien sijoitusten kokonaistase oli näin ollen 18 milj. markkaa alijäämäinen. Vuoden lopussa oli Suomessa 831 yritystä, joissa oli ulkomaista omistusta ja ulkomailta puolestaan 711 suomalaista tytäryritystä. Kun jälkimmäisillä oli vielä yhteensä 69 tytäryritystä, toimi ulkomailta kaikkiaan 780 yritystä, joissa oli suomalaista omistusta.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen saatava, joka ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten lisäksi käsittää vientiluotot ja valtion kehitysyhteistyöluotot, kasvoi edellisen vuoden 3 459 miljoonasta 3 790 milj. markkaan.

SUOMEN PITKÄAIKAINEN VELKA JA SAATAVA LAINATYYPEITTÄIN, MILJ. MK

	Saldo ¹ 31.12.1975	Nostot ² 1976	Kuoletukset ² 1976	Nettomuutos 1976	Kurssi- vaikutus ³ 1976	Saldo ¹ 31.12.1976
RAHOITUSLAINAT	14 295	4 267	1 192	+3 075	+114	17 484
Yksittäisvelkakirjalainat	7 823	2 477	626	+1 851	- 23	9 651
Lainat valtioilta	123	—	33	- 33	- 2	88
Joukkovelkakirjalainat	6 472	1 790	566	+1 224	+137	7 833
Obligaatiolainat	3 704	986	272	+ 714	+ 98	4 516
Private placement -lainat	2 314	782	214	+ 568	+ 34	2 916
Lainat Maailmanpankilta	454	22	80	- 58	+ 5	401
TUONTILUOTOT	3 373	1 784	572	+1 212	- 14	4 571
Laivat ja lentokoneet	1 394	902	251	+ 651	- 26	2 019
Muut tavaraluotot	1 979	882	321	+ 561	+ 12	2 552
VUOKRAUSLUOTOT	67	79	21	+ 58	- 2	123
SUORAT SIOJITUKSET	1 125	237	16	+ 221	- 34	1 497
Oma pääoma	771	156	3	+ 153	—	1 102
Tytäryhtiölainat	354	81	13	+ 68	- 34	395
JÄSENOSUUDET⁴	42	23	19	+ 4	—	46
Velka yhteensä	18 902	6 390	1 820	+4 570	+ 64	23 721
RAHOITUSLAINAT	6	8	—	+ 8	+ 0	14
VIENTILUOTOT	1 871	638	447	+ 191	- 93	1 969
KEHITYSLUOTOT	95	53	—	+ 53	—	148
SUORAT SIOJITUKSET	1 224	139	21	+ 118	—	1 342
Oma pääoma	690	110	11	+ 99	—	789
Tytäryhtiölainat	534	29	10	+ 19	—	553
JÄSENOSUUDET⁴	263	54	—	+ 54	—	317
Saatava yhteensä	3 459	892	468	+ 424	- 93	3 790
Pitkäaikainen nettovelka	15 443	5 498	1 352	+4 146	+157	19 931

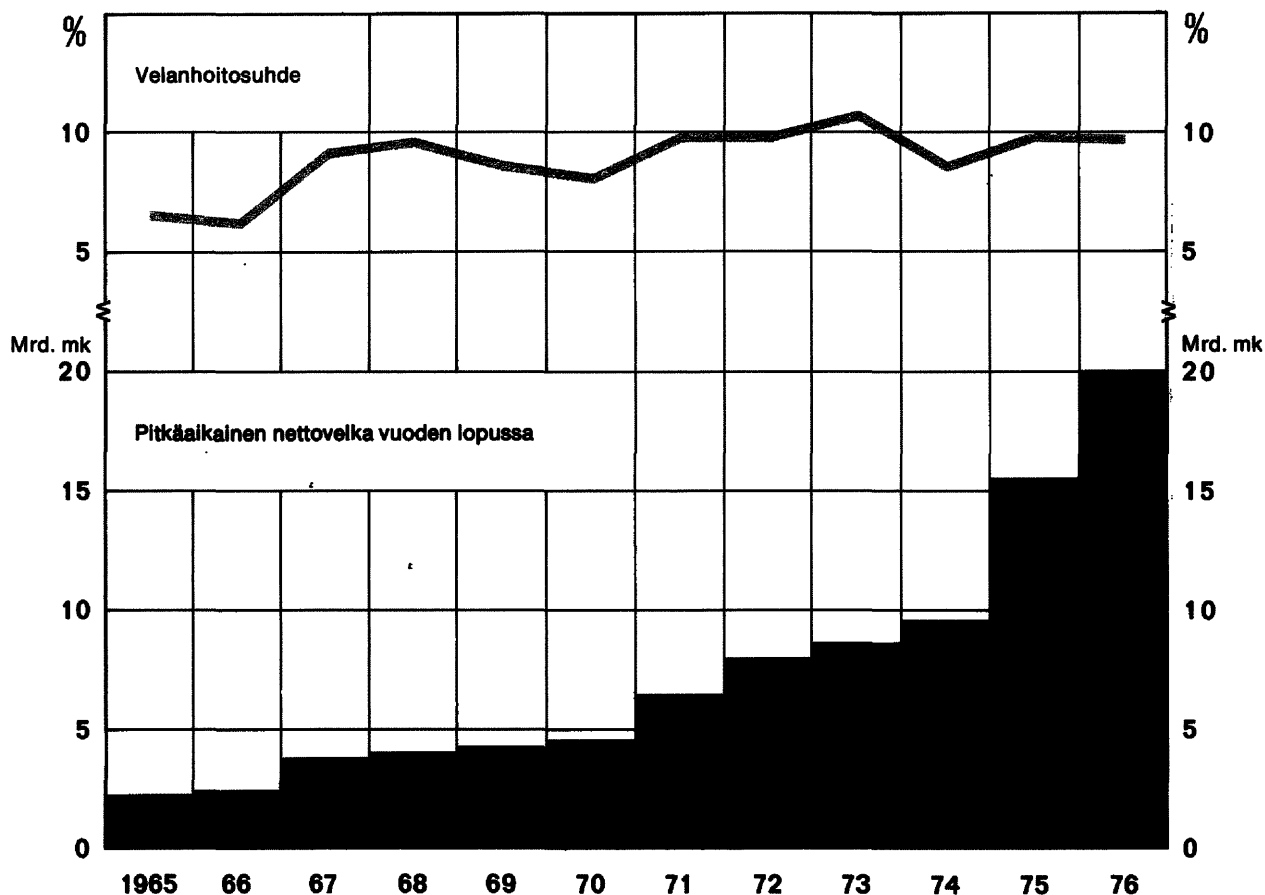
¹ Saldot on laskettu saldopäivämäärän kurssin mukaan.

² Nostot ja kuoletukset on laskettu myyntikurssien kuukausikeskiarvon mukaan, suorat sijoitukset kuitenkin päivän kurssiin.

³ Kurssivaikutus on vuoden 1976 saldon ja nettomuutoksella lisätyn vuoden 1975 saldon erotus, joka kuvaa valuuttojen kurssimuutosten vaikutusta vuoden lopun tilanteeseen. Velan osalta saldojen erotus ei täsmää nettomuutoksen ja kurssivaikutuksen summan kanssa, koska suorien sijoitusten saldon tilastointiperustetta on tarkistettu 31.12.1976.

⁴ Velkapuolella velkakirjojen muodossa maksetut jäsenosuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja saatavapuolella Suomen jäsenosuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa.

Kuvio 20.
VELKAANTUMISKEHITYS

Suomen pitkäaikainen ulkomainen nettovelka oli siten vuoden 1976 lopussa 19 931 milj. markkaa, kun se vuotta aikaisemmin oli 15 443 milj. markkaa. Velanhoitokustannukset eli pitkäaikaisten lainojen korot ja kuoletukset lisääntyivät vuoden aikana nettomääräisesti noin puoli miljardia markkaa vuoden 1975 tasosta. Niiden osuus vaihtotaseen tuloista oli noin 10% eli sama kuin edellisenä vuonna (kuvio 20). Pitkäaikaisen nettovelan osuus bruttokansantuotteesta oli vuoden lopussa noin 18%.

Valuuttatilanne

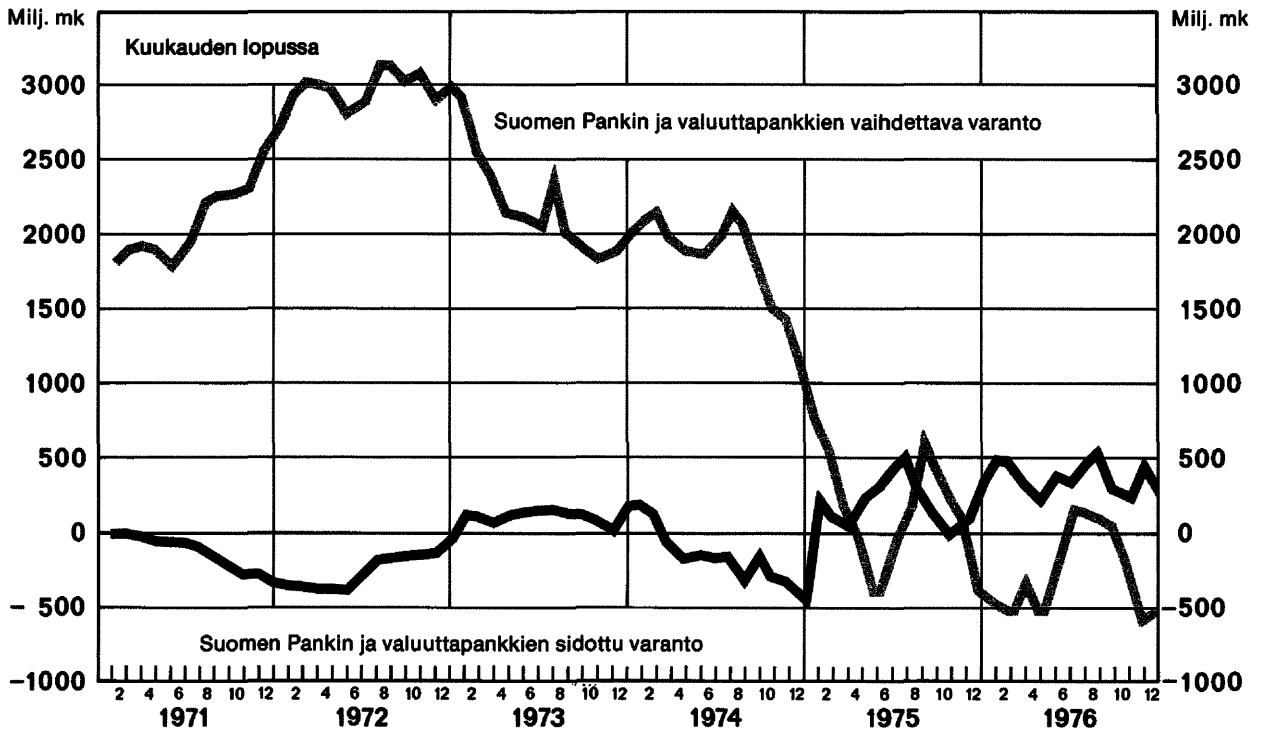
Koko maan vaihdettava valuuttavaranto väheni kertomusvuoden aikana 123 milj. markkaa. Si-

dottu valuuttavaranto oli vuoden päättyessä lähes ennallaan eli 362 milj. markkaa.

Suomen Pankin kultavaranto pysyi muuttumattomana. Erityiset nosto-oikeudet (SDR) vähenivät 42 milj. markkaa. Suomen Pankin ulkomaiset valuuttasaamiset supistuivat yhteensä 107 milj. markkaa. Pankin ulkomaiset velat vähenivät 71 milj. markkaa. Vaihdeettava valuuttavaranto oli vuoden lopussa 1 311 milj. markkaa ja sidotuilla tileillä oli nettosaamista 389 milj. markkaa. Valuuttapankkien ulkomaiset nettosaamiset supistuivat kaikkiaan 50 milj. markkaa.

Kansainväliseltä Valuuttarahastolta nostettiin öljyluottojärjestelmän puitteissa maaliskuussa

Kuvio 21.
VALUUTTATILANNE

115.11 milj. SDR:n eli noin 510 milj. markan luotto. Kertomusvuoden aikana Suomen Pankin neuvottelemat luottovaraukset yksityisten ulkomaisten pankkiyhtymien kanssa kasvoivat 200 milj. dollaria. Vuoden lopussa näitä luotto-

varauksia oli kaikkiaan 690 milj. dollarin arvosta. Kansainvälisen Valuuttarahaston kanssa vuoden 1975 kesäkuussa tehty 95 milj. SDR:n valmiusluottosopimus raukesi kertomusvuoden kesäkuussa eikä luottoa nostettu.

SUOMEN PANKIN TASE JA TULOSLASKELMA

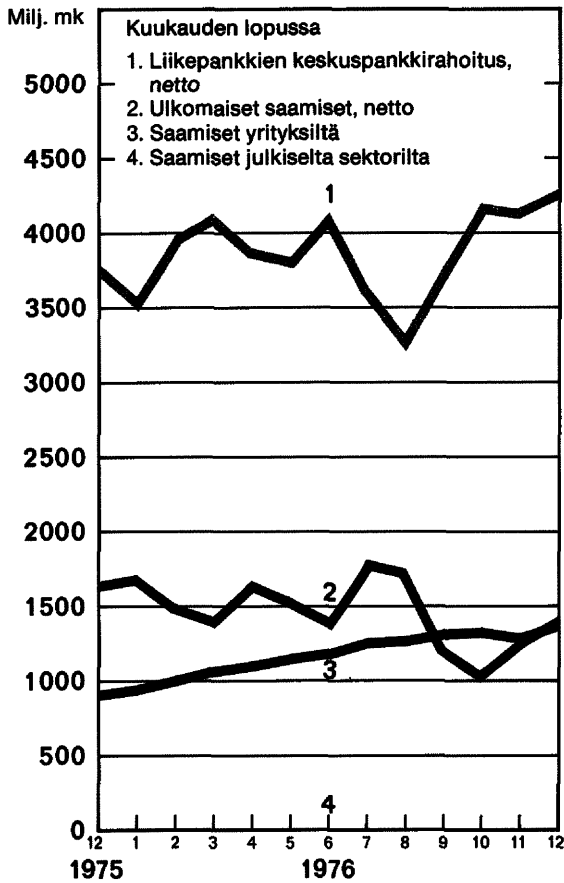
Suomen Pankin tase kertomusvuoden sekä kahden edellisen vuoden lopussa on esitetty vuosikirjan liitetaulukossa 1. Ohjesäännön mukaan tase laaditaan tilaviikoittain neljä kertaa kuukaudessa. Vuoden aikana laadituista taseista on kuukausitaseet esitetty liitetaulukossa 2. Tilinpäätöstaseeseen liittyvä tuloslaskelma kertomusvuodelta sekä kahdelta edelliseltä vuodelta on yksityiskohtaisena asetelmana liitetaulukossa 4.

Suurimmat muutokset Suomen Pankin taseessa vuoden 1976 aikana olivat liikepankkien keskuspankkirahoituksessa, Suomen Pankin ulkomaisissa nettosaamisissa, luotoissa ja veloissa yrityksille sekä veloissa rahoituslaitoksille (kuvio 22). Seuraavassa sektorikohtaisessa tarkastelussa taseen muutoksia analysoidaan tarkemmin ja esitetään eräitä täydentäviä tietoja tase-erien sisällöstä ja kehityksestä.

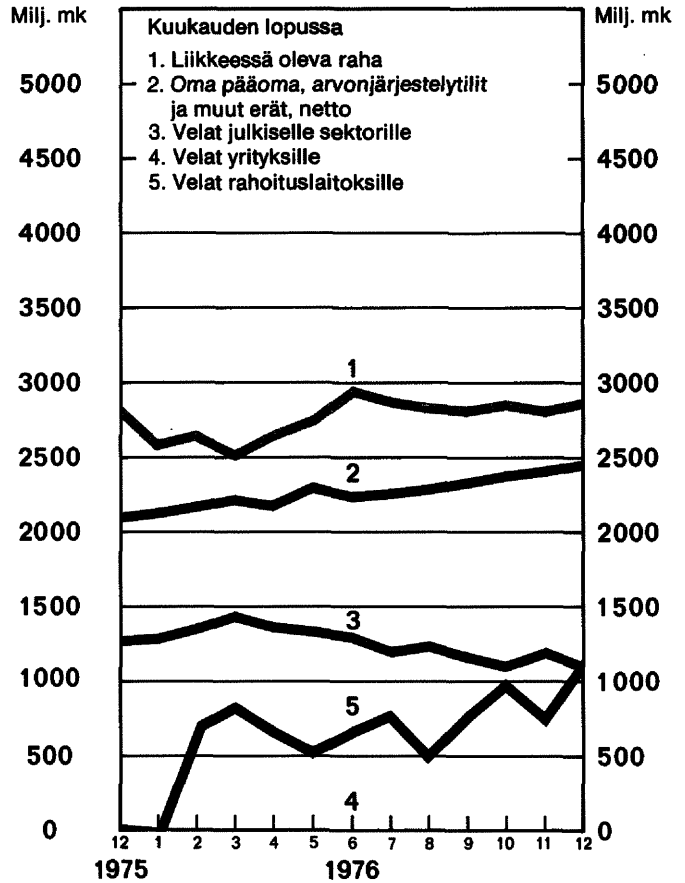
ULKOMAAT

ULKOMAISET TILIT, MILJ. MK	31.12.1975	31.12.1976	Muutos
Kulta	121	121	—
Erityiset nosto-oikeudet	278	236	- 42
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—
Vaihdeettavat valuutat	1 089	1 004	- 85
Sidotut valuutat	462	440	- 22
Kulta ja valuuttasaamiset	1 950	1 801	-149
Ulkomaiset vekselit	272	436	+164
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	204	397	+193
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	798	827	+ 29
Muut ulkomaiset saamiset	1 274	1 660	+386
Ulkomaiset saamiset yhteensä	3 224	3 461	+237
Vaihdeettavat tilit	78	50	- 28
Sidotut tilit	94	51	- 43
Valuuttavelat	172	101	- 71
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	1 127	1 665	+538
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	258	258	—
Muut ulkomaiset velat	1 385	1 923	+538
Ulkomaiset velat yhteensä	1 557	2 024	+467
Ulkomaiset nettosaamiset	1 667	1 437	-230

Kuvio 22.
SUOMEN PANKIN TASE
VASTAAVAA

VASTATTAVAA

Suomen Pankin vaihdettava valuuttavaranto aleni vuoden aikana 99 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 311 milj. markkaa. Ulkomaisista tileistä vaihdettavaan valuuttavarantoon luetaan kulta, erityiset nosto-oikeudet, kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa ja vaihdettavat valuutat sekä vähennyseränä vaihdettavat valuuttavelat. Vaihdettavaa valuuttavarantoa tuettiin vuoden aikana nostamalla Kansainvälisen Valuuttarahaston Suomelle myöntämä noin 510 milj. markan suuruinen öljyluotto.

Suomen Pankin sidottu valuuttavaranto, joka lasketaan sidottujen valuuttasaamisten ja sidot-

tujen valuuttavelkojen erotuksena, kasvoi vuoden aikana 21 milj. markkaa ja oli vuoden vaihteessa 389 milj. markkaa.

Suomen Pankin muiden ulkomaisten saamisten kasvu 386 milj. markalla johtui pääasiassa ulkomaisten vekselien ja joukkovelkakirjojen lisäyksestä. Muihin ulkomaisiin velkoihin sisältyvät Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit kasvoivat 538 milj. markkaa lähinnä Kansainvälisen Valuuttarahaston myöntämän öljyluoton nostamisen vuoksi.

Suomen Pankin ulkomaiset nettosaamiset supistuivat vuoden aikana 230 milj. markkaa

1 437 milj. markkaan, joten vaihtotaseen vajeus katettiin ulkomaisen pääomantuonnin ohella ulkomaisia nettosaamisia purkamalla. Nettosaamisten määrä heilahteli huomattavasti vuoden aikana ja oli korkeimmillaan 1 805 milj. markkaa heinäkuun lopussa ja alimmillaan 1 064 milj. markkaa lokakuun lopussa (kuvio 22).

RAHOITUSLAITOKSET

Rahoitusmarkkinat pysyivät edelleen kireinä vuoden 1976 aikana. Heikon ottolainauskehityksen vuoksi liikepankkien luotonantomahdollisuudet supistuivat huomattavasti. Antolainausenemmyytensä rahoittamiseksi liikepankit turvautuivat yhä enemmän luotonottoon keskuspankista. Liikepankkien koko keskuspankkirahoitus, johon luetaan keskuspankki- luotto, obligaatioiden termiinkaupat, liikepankkien päivätalot sekä vähennyseränä liikepankkien päivätalletukset, kasvoi nettomääräisesti 492 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 4 284 milj. markkaa (kuvio 22). Tämä ylitti 86% liikepankkien peruskiintiöt, jotka olivat yhteensä 2 300 milj. markkaa vuoden lopussa.

Suomen Pankin velat rahoituslaitoksille kasvoivat lähinnä päivätalletusten lisäyksen vuoksi

1 018 milj. markkaa. Päivätalletusten kasvu johtui Postipankin osallistumisesta Suomen Pankin päivälüottomarkkinoihin vuoden alusta lukien. Nettosaamiset rahoituslaitoksilta supistuivat 604 milj. markkaa.

Suomen Pankin päivälüottomarkkinoiden päivälüotot ja päivätalletukset merkittiin kertomusvuoden helmikuun alusta lukien omina erinä erinään taseeseen. Aikaisemmin ne sisältyivät nettoeränä Suomen Pankin muihin saamisiin rahoituslaitoksilta. Kuviossa 22 päivätalletukset sisältyvät suurimpana eränä velkoihin rahoituslaitoksille.

Rahoituslaitosten asemaa tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon ne yllä olevaan asetelmaan sisällyttömät vastuusitoumukset, jotka ovat syntyneet Suomen Pankin erityisrahoitusjärjestelyjen yhteydessä. Tällainen sitoumus liittyy muun muassa uusvientivekseleihin ja ulkomaan valuutan määräisiin vientivekseleihin, joista viimeksi mainitut muodostavat pääosan tase-erästä "ulkomaiset vekselit". Vastuusitoumuksiin kuuluvat myös kotimaisten toimitusten rahoitusjärjestelyyn liittyvät lainat, jotka myönnetään asianomaisten pankkien takuulla.

RAHOITUSLAITOSTEN TILIT, MILJ. MK

	31.12.1975	31.12.1976	Muutos
Liikepankkien shekkilit	133	174	+ 41
Diskontatut vekselit	3 385	2 920	- 465
Joukkovelkakirjat	327	332	+ 5
Päivätalot	373	1 204	+ 831
Muut	42	44	+ 2
Saamiset rahoituslaitoksilta	4 260	4 674	+ 414
Postipankin shekkilit	1	2	+ 1
Liikepankkien shekkilit	3	2	- 1
Päivätalletukset	96	1 137	+1 041
Muut	25	2	- 23
Velat rahoituslaitoksille	125	1 143	+1 018
Nettosaamiset rahoituslaitoksilta	4 135	3 531	- 604

JULKINEN SEKTORI

Saamiset julkiselta sektorilta lisääntyivät 108 milj. markkaa. Kasvu johtui muun muassa valtion metallirahavastuun lisäyksestä. Saamisten kehitys oli hyvin vakaa koko vuoden (kuvio 22).

Velat julkiselle sektorille supistuivat 168 milj. markkaa (kuvio 22). Supistuminen johtui valtion suhdannerahastotalletusten sekä yrityksiltä kerättyjen tuontitalletusten alentumisesta. Suhdannerahastotalletuksia, joista pääosa oli nostettu jo vuoden 1975 aikana, valtio purki 100 milj. markkaa tammikuussa. Vuoden lopussa suhdannerahastotalletukset kasvoivat 4

milj. markkaa 59 milj. markkaan koron lisäämisen vuoksi. Tuontitalletukset, joiden määrä vuoden alussa oli 1 135 milj. markkaa, olivat suurimmillaan 1 396 milj. markkaa helmikuun loppupuolella. Tästä ne supistuivat vuoden loppuun mennessä 423 milj. markkaa 973 milj. markkaan, kun tuontitalletusjärjestelmän asteittainen purkaminen helmikuun puolivälistä alkoi. Muut velat julkiselle sektorille kasvoivat 90 milj. markkaa lähinnä kuntien pääomantuontitalletusten lisäyksen vuoksi.

Nettovelat julkiselle sektorille kevensivät rahoitusmarkkinoita yhteensä 276 milj. markkaa.

JULKISEN SEKTORIN TILIT, MILJ. MK

	31.12.1975	31.12.1976	Muutos
Joukkovelkakirjat	70	67	- 3
Valtion metallirahavastuu	256	279	+ 23
Muut	13	101	+ 88
Saamiset julkiselta sektorilta	339	447	+108
Shekkitilit	2	2	—
Suhdannerahastotalletukset	155	59	- 96
Tuontitalletukset	1 135	973	-162
Muut	9	99	+ 90
Velat julkiselle sektorille	1 301	1 133	-168
Nettovelat julkiselle sektorille	962	686	-276

YRITYKSET

Suomen Pankin saamiset yrityksiltä lisääntyivät 467 milj. markkaa pankin laajentaessa edelleen valikoivaa luotonantoon (kuvio 22). Antolainaus yrityksille kasvoi 492 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 202 milj. markkaa. Tästä lainakannasta uusvientivekseliön osuus oli 165 milj. markkaa, kotimaisten toimitusten rahoitusjärjestelyyn liittyvien luottojen osuus 554 milj. markkaa ja tilapäisten erityisrahoitusjärjestelyjen 440 milj. markkaa. Pankin salkussa olevien, yritysten liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen määrä supistui 25 milj. markkaa.

Velat yrityksille supistuivat 231 milj. markkaa (kuvio 22). Veloista suurin osa oli pääomantuontitalletuksia, joita vapautettiin nettomääräisesti 208 milj. markkaa. Pääomantuontitalletuksia koottiin edelleen ulkomaisen pääomantuonnin rahoitusmarkkinoita keventävän vaikutuksen estämiseksi. Suomen Pankkiin tekemiään investointitalletuksia yritykset käyttivät nettomääräisesti 15 milj. markkaa valtioneuvoston päätöksen perusteella.

Suomen Pankin nettoluotonanto yrityksille lisääntyi noin 700 milj. markkaa kertomusvuoden aikana, mikä kevensi osaltaan yritysten kireätä rahoitusasemaa.

YRITYSTEN TILIT, MILJ. MK

	31.12.1975	31.12.1976	Muutos
Uusvientivekselit	128	165	+ 37
Toimitusluottojen rahoitus	402	554	+152
Joukkovelkakirjat	223	198	- 25
Muut	180	483	+303
Saamiset yrityksiltä	933	1 400	+467
Investointitalletukset	73	58	- 15
Pääomantuontitalletukset	450	242	-208
Tuontimaksutalletukset	8	6	- 2
Muut	8	2	- 6
Velat yrityksille	539	308	-231
Nettosaamiset yrityksiltä	394	1 092	+698

LIIKKEESSÄ OLEVA RAHA JA TALLETUSTODISTUKSET

Liikkeessä olevan rahan määrä kasvoi vuoden aikana poikkeuksellisesti vain 30 milj. markkaa eli 1.1% ja oli vuoden lopussa 2 885 milj. markkaa (kuvio 22). Alhainen kasvu johtui muun muassa veronpalautusten siirtämisestä kertomusvuoden joulukuusta vuoden 1977 maaliskuuhun, kireistä rahoitusmarkkinoista sekä heikosta tulonmuodostuksesta.

Liikkeessä olevat talletustodistukset, joiden määrä vuoden 1975 lopussa oli 250 milj. markkaa, erääntyivät kaikki vuoden alkupuolella.

MUUT TASE-ERÄT

Pankin oma pääoma ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 1 734 milj. markkaa, joka oli 97 milj. markkaa suurempi kuin edelli-

sen vuoden lopussa. Lisäys johtui siitä, että vuoden 1975 voiton toinen puoli siirrettiin vararahastoon. Näiden varojen lisäksi pankilla on sellaisia omaisuuseriä, jotka eivät näy pankin taseessa. Niihin kuuluvat arvonalennuksiin sisältyvien varausten lisäksi pääkonttorin ja haarakonttorien toimitalot, setelipaino, eräät muut pankin toiminnan kannalta tarpeelliset kiinteistöt sekä osakkeet, lähinnä Tervakoski Oy:n osake-enemmistö.

SUOMEN PANKIN NETTOTASE

Suomen Pankin taseen eri sektoreiden kehitys on esitetty yhteenvetona oheisessa nettotaseasetelmassa. Rahoituslaitossektoria ei ole merkitty asetelmaan sellaisenaan, vaan se on liikepankkien huomattavan rahapoliittisen merkityksen vuoksi jaettu kahtia "nettosaamisiin liikepankeilta" ja "nettovelkaan muille rahoituslaitoksille".

NETTOTASEEN ERÄT, MILJ. MK

	31.12.1975	31.12.1976	Muutos
+ Nettosaamiset ulkomailta	1 667	1 437	- 230
+ Nettosaamiset liikepankeilta	3 792	4 284	+ 492
+ Nettosaamiset yrityksiltä	394	1 092	+ 698
= Nettosaamiset yhteensä	5 853	6 813	+ 960
+ Nettovelka julkiselle sektorille	962	686	- 276
+ Nettovelka muille rahoituslaitoksille	- 343	753	+1 096
+ Liikkeessä oleva raha ja talletustodistukset	3 105	2 885	- 220
+ Oma pääoma, arvonjärjestelytilit ja muut tase-erät, netto	2 129	2 489	+ 360
= Nettovelat ja oma pääoma yhteensä	5 853	6 813	+ 960

SETELINANTO

Ensisijainen setelinkate, johon luetaan kulta ja pankin riidattomat ulkomaiset saamiset, kasvoi vuoden 1976 aikana 2 307 milj. markkaa ja oli vuoden päättyessä 2 307 milj. markkaa. Toissijainen setelinkate, johon sisältyvien katekelpoisten kotimaisten vekselien määrä kohosi 66 milj. markkaa 1 908 milj. markkaan, pysyi ennallaan, koska se jo vuoden alussa oli ohjesäännön väliaikaisen muutoksen mukaisella ylärajallaan

1 500 milj. markkaa. Täten koko setelinanto-oikeus kasvoi ensisijaisen setelinkatteen lisäyksen vuoksi 25 milj. markkaa.

Kun toisaalta setelinanto-oikeuden käyttö, johon luetaan liikkeessä oleva setelistö, vaadittaessa maksettavat sitoumukset sekä shekkiluotoista nostamatta oleva määrä, supistui yhteensä 81 milj. markkaa, kasvoi setelinantovara 106 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 040 milj. markkaa.

SETELINANTO-OIKEUS JA SEN KÄYTTÖ, MILJ. MK

	31.12.1975	31.12.1976	Muutos
Ensisijainen kate	2 282	2 307	+ 25
Toissijainen kate	1 500	1 500	—
Setelinanto-oikeus	3 782	3 807	+ 25
Liikkeessä olevat setelit	2 617	2 635	+ 18
Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	229	131	- 98
Shekkiluotoista nostamatta	2	1	- 1
Setelinantovara	934	1 040	+106
Setelinanto-oikeuden käyttö	3 782	3 807	+ 25

TULOSLASKELMA

Suomen Pankin tuloslaskelma vuodelta 1976 on esitetty liitetaulukossa 4. Pankin kokonaistuotot supistuivat 27 milj. markkaa ja olivat 690 milj. markkaa. Näistä korot kotimaisista saamisista supistuivat 15 milj. markkaa, korot ulkomaisista saamisista 19 milj. markkaa sekä kurssierot 22 milj. markkaa. Sen sijaan korot joukkovelkakirjoista lisääntyivät 15 milj. markkaa sekä pankin muut tuotot 13 milj. markkaa.

Pankin kokonaiskulut supistuivat 48 milj. markkaa ja olivat 236 milj. markkaa. Näistä korkokulut kotimaisista veloista vähenivät 91 milj. markkaa, kun taas korot ja varausprovisiot ulkomaisista veloista lisääntyivät 39 milj. mark-

kaa, palkat 6 milj. markkaa ja setelien valmistuskulut 2 milj. markkaa. Poistoja tehtiin 7 milj. markkaa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Arvonjärjestelytileille pankin tuotoista siirrettiin 10 milj. markkaa enemmän kuin edellisessä tilinpäätöksessä.

Pankin voitto tilivuodelta oli 203 milj. markkaa, mikä oli 10 milj. markkaa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pankin ohjesäännön mukaan puolet voitosta on vuoden 1977 avaustaseessa siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon (IMF). Lisäksi pankki avustaa asianomaisia ministeriöitä suhteiden hoidossa Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin (Maailmanpankkiin, IBRD), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön (IFC) ja Kansainväliseen Kehittämisyhteistön (IDA), joiden jäsen Suomi on. Edellä mainittujen lisäksi Suomi on jäsenenä Aasian Kehityspankissa (ADB) ja Afrikan Kehitysrahastossa (AfDF), ja Suomen Pankki toimii näiden järjestöjen sopimusartiklojen mukaisena talletuspaikkana Suomessa. Kansainvälisessä Järjestelypankissa (BIS) Suomen Pankki on itse osakkaana.

KANSAINVÄLINEN VALUUTTA-RAHASTO (IMF)

Kansainvälisten maksusuhteiden tasapainotto-muudet jatkuivat vuonna 1976, mikä johtui ensisijaisesti suhdannetaantumien jatkumisesta teollisuusmaissa. Tämän johdosta Kansainvälisen Valuuttarahaston rahoitusoperaatiot lisääntyivät huomattavasti.

Esitys Valuuttarahaston sopimusartiklojen uudistamiseksi valmistui kertomusvuoden aikana. Se viimeisteltiin johtokunnassa maaliskuussa 1976, minkä jälkeen Valuuttarahaston hallintoneuvosto huhtikuun 30 päivänä hyväksyi sen toimitettavaksi jäsenmaille ratifioitavaksi.

Muutettu sopimus astuu voimaan kolme kuukautta sen jälkeen, kun rahasto on ilmoittanut kolmen viidesosan jäsenistä, joilla on yhteensä neljä viidesosaa kokonaisuuden määrästään, hyväksyneen muutosesityksen. Tämän odotetaan tapahtuvan vuoden 1977 puolivälin jälkeen. Seuraavassa tarkastellaan muutoksia pääkohdiltaan.

Sopimusartiklojen uudistustyössä on etusija annettu eräille osittaisuudistuksille uudesta kansainvälisestä maksujärjestelmästä sopimisen sijasta. Muutetun sopimuksen mukaan jokainen jäsen sitoutuu yhteistyöhön rahaston ja muiden jäsenten kanssa edistääkseen valuuttajärjestelmän vakavuutta. Jokaisen jäsenen tulee uusien artiklojen mukaan erityisesti:

- i) pyrkiä harjoittamaan, olosuhteensa huomioon ottaen, talouspolitiikkaa, jonka tavoitteena on vakaa taloudellinen kasvu ja vakaa hintataso;
- ii) vaalia vakaita rahataloudellisia oloja;
- iii) pidättyä keinotekoisesti vaikuttamasta valuuttakursseihin ja kansainväliseen valuuttajärjestelmään maksutaseensa sopeutumista välttääkseen tai epäoikeudenmukaisen kilpailuedun saavuttamiseksi;
- iv) noudattaa näiden sitoumusten kanssa sopuinnussa olevaa valuuttapolitiikkaa.

Näitä velvoitteita täydentää säännös, jonka mukaan rahasto valvoo kansainvälistä valuutta-

järjestelmää taatakseen sen tehokkaan toiminnan. Rahaston tulee myös valvoa, että jäsenet noudattavat asetettuja yleisiä velvoitteita. Jäsenen on sopimusartiklojen muutoksen tultua voimaan ilmoitettava rahastolle noudattamansa valuuttajärjestelyt. Tämän jälkeen niihin tehtävistä muutoksista on rahastolle tiedotettava välittömästi.

Uusien sopimusartiklojen mukaan luovutaan sekä kullaan virallisesta hinnasta että kullasta valuuttojen kansainvälisen arvon perustana. Valuuttojen ja erityisten nosto-oikeuksien (SDR) arvoa ei siten enää ilmaista kultana. Itse asiassa SDR:n arvo on käytännön tarpeita varten jo 1.7.1974 alkaen määritelty 16 valuutan korin avulla. Tämä käytäntö on uusissa artikloissa virallistettu ja arvostusperusteiden muuttaminen on mahdollista vain määränemispäätöksellä.

Erityisten nosto-oikeuksien asemaa on pyritty parantamaan ja niiden käyttöä varantovälineenä lisäämään. SDR-järjestelmän osanottajat voivat keskenään myydä tai ostaa erityisiä nosto-oikeuksia ilman rahaston lupaa.

Edellä selostetuista laajoista muutoksista huolimatta kysymys on voimassa olevien artiklojen muuttamisesta eikä uudesta kansainvälisestä sopimuksesta. Sopimukseen nyt ehdotetut muutokset merkitsevät ennen kaikkea vallitsevan valuuttapoliittisen käytännön vahvistamista myös rahaston sopimusartikloissa. Näin ollen nykyisiä, maittain varsin erilaisia valuuttapoliittisia toimintamalleja voidaan tulevaisuudessakin ylläpitää.

Kertomusvuoden aikana sovittiin rahaston jäsenosuuksien korotuksesta, joka astuu voimaan samanaikaisesti uudistettujen sopimusartiklojen kanssa. Jäsenosuuksien määrä tulee nousemaan noin 29 mrd. SDR:stä noin 39 mrd. SDR:ään. Suomen jäsenosuus nousisi korotuksen johdosta 262 milj. SDR:ään eli 0.67 prosenttiin kaikista jäsenosuuksista, kun jäsenosuus tällä hetkellä on 190 milj. SDR eli 0.65% jäsenosuuksien kokonaismäärästä.

Kertomusvuoden aikana rahasto aloitti kulta-huutokaupat vapailla kultamarkkinoilla. Kulta-huutokaupat liittyvät toukokuussa tehtyyn päätökseen, jolla 1/6 rahaston kullasta palautetaan jäsenmaille vanhaan viralliseen hintaan 35 SDR/unssi ja toinen 1/6 myydään vapailla markkinoilla. Voitto käytetään kertomusvuoden aikana perustetun Kehitysmaiden avustusrahaston (Trust Fund) kautta kehitysmaiden hyväksi. Kertomusvuoden aikana kertyi huutokaupoista 278.9 milj. SDR avustusrahaston käyttöön.

Vuonna 1976 Valuuttarahaston liiketoimet kasvoivat edelleen huomattavasti. Valuuttoja ja erityisiä nosto-oikeuksia myytiin yhteensä 7 mrd. SDR:n arvosta (vuonna 1975 4.7 mrd. SDR:n ja vuonna 1974 runsaan 4 mrd. SDR:n arvosta). Rahaston öljyluottojärjestelmän puitteissa myönnettiin kertomusvuoden aikana viimeiset luotot ja öljyluottojärjestelmän laajuudeksi vuonna 1976 tuli 2.1 mrd. SDR. Vuonna 1974 luotua öljyluottojärjestelmää nimittäin jatkettiin vuoden 1976 alkukuukausiksi. Öljynhintojen korotuksista eniten kärsineiden kehitysmaiden (ns. MSA-maat) maksamien öljyluottokorkomaksujen subventiotili oli vuoden aikana käytössä. Suomi ei vielä kertomusvuoden aikana osallistunut tilin rahoittamiseen. Kehitysmaiden vientitulojen vajeusrahoitusta (Compensatory Financing) myönnettiin 2.3 mrd. SDR:n arvosta. Käytössä olevien valuuttannostojen määrä, öljyluottojärjestelmä sekä Compensatory Financing mukaan luettuina, oli vuoden 1976 lopussa 15 mrd. SDR, kun se vuoden 1975 lopussa oli 9.4 mrd. SDR.

Vuonna 1976 ei jaettu uusia erityisiä nosto-oikeuksia, joten niiden määrä pysyi edelleen 9.3 miljardina yksikkönä.

Kesäkuussa 1975 Kansainvälisen Valuuttarahaston Suomelle myöntämä noin 420 milj. markan suuruinen valmiusluotto raukesi kesäkuussa 1976 eikä luottoa nostettu. Valuuttarahasto myönsi Suomelle maaliskuussa toisen öljyluoton, joka on noin 510 milj. markkaa, ja se nostettiin vuoden aikana. Tämän johdosta rahaston markkasaatavat nousivat vuoden aikana

198.08 prosenttiin jäsenosuudestamme. Suomen hallussa olevien erityisten nosto-oikeuksien määrä oli kertomusvuoden lopussa 56.1 milj. yksikköä eli 235.7 milj. markkaa.

Pohjoismaiden yhteisenä edustajana Valuuttarahaston johtokunnassa jatkoi 31.10. asti Ruotsin Per Åsbrink ja hänen jälkeensä Tanskan Frede Hollensen, joiden varamiehenä toimi koko vuoden tanskalainen Jörn Kjaer. Johtokunnan pohjoismaisen jäsenen teknisenä avustajana toimi 31.10. asti Markku Pietinen Suomesta. Rahaston toimitusjohtajana toimi edelleen vuonna 1973 valittu H. Johannes Witteveen.

KANSAINVÄLINEN JÄRJESTELYPANKKI (BIS)

Kansainvälinen Järjestelypankki osallistui edelleen kansainvälisen valuuttajärjestelmän uudistustyöhön huomioitsijana Valuuttarahaston väliaikaiskomiteassa sekä toimimalla selvitys- ja keskustelufoorumina lähinnä kurssipoliittisia ja kullin asemaa koskevia kysymyksiä käsitellessä.

Järjestelypankin taseen loppusumma oli 31.3. 1976 päättyneen tilivuoden lopussa 43 425 milj. kultafrangia. Pankin osakkeiden lukumäärä sekä osakepääoma pysyivät kertomusvuonna muuttumattomina. Suomen Pankin merkitsemä osuus oli nimellisarvon mukaan laskettuna noin 25 milj. kultafrangia eli 2.1 % koko merkitystä pääomasta. Tästä neljännes on maksettu ja sille Järjestelypankki jakoi osinkoa 9%.

MAAILMANPANKKIRYHMÄ (IBRD, IFC, IDA)

Maailmanpankin 30.6.1976 päättyneen tilivuoden aikana myöntämien lainojen määrä oli 4 977 milj. dollaria ja Kansainvälisen Kehittä-

misjärjestön myöntämien lainojen määrä 1655 milj. dollaria. Maailmanpankkiryhmän lainanto kiintein hinnoin laskettuna lisääntyi 6% edellisestä vuodesta.

Kertomusvuoden aikana johtokunta ehdotti hallintoneuvostolle pankin peruspääoman korottamista noin 20%. Korotuksen toteuttaminen ja yksityiskohdat ovat vielä lopullisesti sopimatta ja äänestys kesken. Suomen osuus peruspääomasta pysyy ennallaan 0.65 prosentina. Peruspääoman korottaminen parantaa maailmanpankkiryhmän mahdollisuuksia luotonannon lisäämiseen.

MUUT KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT

Suomen Pankki osallistui edelleen mm. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) ja Euroopan talouskomission (ECE) piirissä tapahtuvaan työskentelyyn.

Pohjoismaiden yhteistyö jatkui entiseen tapaan Pohjoismaiden finanssivaliokunnassa (NFU), joka piti kertomusvuonna kaksi kokousta, ja Pohjoismaiden keskuspankkikokouksessa. Kokouksissa käsiteltiin mm. Pohjoismaiden yhteisiä kannanottoja valuuttarahastokysymyksissä.

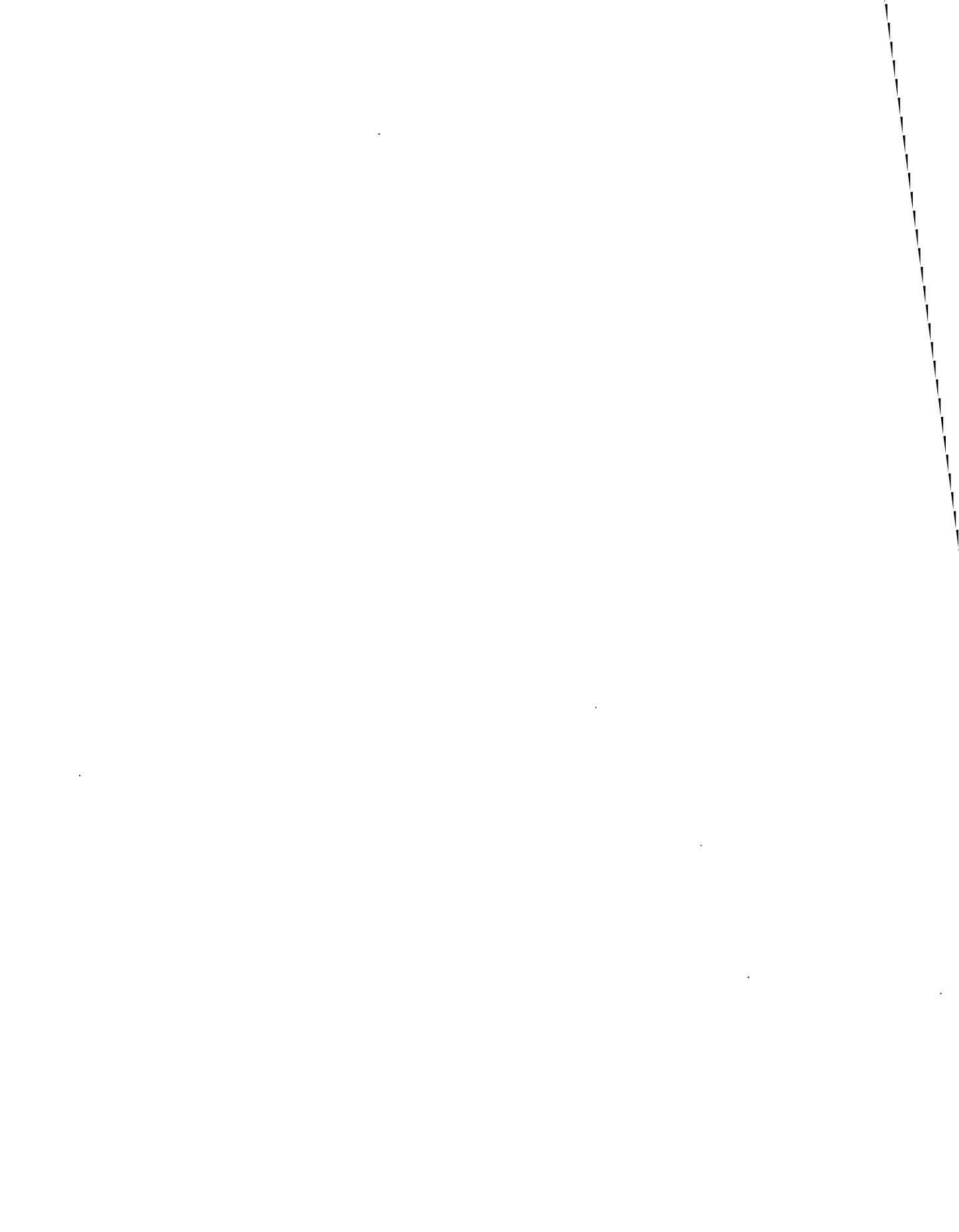
Helmikuun alusta uudistettiin Pohjoismaiden keskuspankkien välinen valuuttatukisopimus. Uudistetun sopimuksen perusteella jokainen keskuspankki voi saada valuuttatukea muilta pohjoismaisilta keskuspankeilta yhteensä 60 milj. SDR:n — Islanti 10 milj. SDR:n — määrään saakka.

Kertomusvuoden aikana perustettiin Pohjoismaiden investointipankki (NIB), jonka sijoituspaikka on Helsinki. Pankki rahoittaa kansantaloudellisesti merkittäviä hankkeita, joilla on useampaa kuin yhtä pohjoismaata hyödyttävä vaikutus. Pohjoismaiden investointipankin perustamista valmistellutta toimikuntaa johti pankinjohtaja Pentti Uusivirta Suomen Pankista.

OECD-maiden keskuspankkien välinen kurssitakuujärjestelmä ei ollut kertomusvuonna käytössä ja sen hallintaa varten asetetun raha- ja valuutta-asiain komitean työskentely keskeytettiin vuosien 1976—1978 ajaksi OECD:n neuvoston marraskuussa 1975 tekemällä päätöksellä. Tämän jälkeen kurssitakuujärjestelmä raukeaa, ellei kansainvälisten valuuttakurssi-

suhteiden kehitys anna aihetta sen aktivoimiselle.

Vuonna 1975 allekirjoitetun, OECD:n yhteyteen suunnitellun tukirahaston (Financial Support Fund) ratifiointikäsittely oli kertomusvuoden päättyessä edelleen kesken.

TAULUKOT

Suomen Pankin toiminta

Taulukko 1.

SUOMEN PANKIN TASE VUOSIEN 1974—1976 LOPUSSA, MILJ. MK

VASTAAVAA	1974	1975	1976
Kulta	121	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	286	278	236
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	—	—
Vaihdettavat valuutat	1 109	1 089	1 004
Sidotut valuutat	7	462	440
Kulta- ja valuuttasaamiset	1 791	1 950	1 801
Ulkomaiset vekselit	252	272	436
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	341	204	397
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	798	827
Muut ulkomaiset saamiset	1 123	1 274	1 660
Liikepankkien shekkitilit	114	133	174
Diskontatut vekselit	3 034	3 385	2 920
Joukkovelkakirjat	220	327	332
Päiväluotot	—	373	1 204
Muut	46	42	44
Saamiset rahoituslaitoksilta	3 414	4 260	4 674
Joukkovelkakirjat	71	70	67
Valtion metallirahavastuu	225	256	279
Muut	6	13	101
Saamiset julkiselta sektorilta	302	339	447
Uusvientivekselit	90	128	165
Toimitusluottojen rahoitus	276	402	554
Joukkovelkakirjat	231	223	198
Muut	34	180	483
Saamiset yrityksiltä	631	933	1 400
Muut varat	37	47	53
YHTEENSÄ	7 298	8 803	10 035

VASTATTAVAA	1974	1975	1976
Vaihdettavat tilit	62	78	50
Sidotut tilit	395	94	51
Valuuttavelat	457	172	101
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	530	1 127	1 665
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	258	258	258
Muut ulkomaiset velat	788	1 385	1 923
Setelit	2 259	2 617	2 635
Metalliraha	203	238	250
Liikkeessä oleva raha	2 462	2 855	2 885
Liikkeessä olevat talletustodistukset	1 040	250	—
Postipankin shekkilit	4	1	2
Liikepankkien shekkilit	4	3	2
Päivätalletukset	—	96	1 137
Muut	1	25	2
Velat rahoituslaitoksille	9	125	1 143
Shekkilit	7	2	2
Suhdannerahastotalletukset	543	155	59
Tuontitalletukset	—	1 135	973
Muut	10	9	99
Velat julkiselle sektorille	560	1 301	1 133
Investointitalletukset	34	73	58
Suhdannepidätystalletukset	50	—	—
Pääomantuontitalletukset	98	450	242
Tuontimaksutalletukset	6	8	6
Muut	7	8	2
Velat yrityksille	195	539	308
Muut velat	17	15	13
Arvonjärjestelytilit	858	331	592
Kantarahasto	600	1 400	1 400
Vararahasto	163	237	334
Tilivuoden tulos	149	193	203
Oma pääoma	912	1 830	1 937
YHTEENSÄ	7 298	8 803	10 035

Taulukko 2.

SUOMEN PANKIN TASE KUUKAUSITTAIN VUONNA 1976, MILJ. MK

VASTAAVAA	I	II	III
Kulta	121	121	121
Erytyiset nosto-oikeudet	278	278	272
Vaihdettavat valuutat	878	714	791
Sidotut valuutat	599	532	424
Kulta- ja valuuttasaamiset	1 876	1 645	1 608
Ulkomaiset vekselit	253	270	299
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	322	322	317
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	798	798	826
Muut ulkomaiset saamiset	1 373	1 390	1 442
Liikepankkien šekkitilit	147	196	202
Diskontatut vekselit	3 085	3 035	3 035
Joukkovelkakirjat	380	467	416
Päiväluotot	399	901	997
Muut	33	40	8
Saamiset rahoituslaitoksilta	4 044	4 639	4 658
Joukkovelkakirjat	69	71	72
Valtion metallirahavastuu	259	261	265
Muut	7	2	1
Saamiset julkiselta sektorilta	335	334	338
Uusvientivekselit	125	126	125
Toimitusluottojen rahoitus	418	426	458
Joukkovelkakirjat	221	220	211
Muut	209	259	304
Saamiset yrityksiltä	973	1 031	1 098
Muut varat	47	46	47
YHTEENSÄ	8 648	9 085	9 191

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
121	121	121	121	121	121	121	121	121
272	271	265	265	265	251	251	251	236
1 000	1 235	1 160	1 414	1 284	1 042	885	825	1 004
328	487	446	547	666	412	352	577	440
1 721	2 114	1 992	2 347	2 336	1 826	1 609	1 774	1 801
281	297	288	288	303	328	349	379	436
342	342	341	368	373	378	384	389	397
826	826	827	827	827	827	827	827	827
1 449	1 465	1 456	1 483	1 503	1 533	1 560	1 595	1 660
193	176	196	164	169	185	164	178	174
3 053	3 235	3 358	2 775	2 749	3 031	3 148	3 036	2 920
413	426	394	356	357	361	426	381	332
671	540	698	794	533	781	1 096	981	1 204
14	38	19	39	36	11	44	39	44
4 344	4 415	4 665	4 128	3 844	4 369	4 878	4 615	4 674
70	74	72	72	74	71	69	74	67
269	270	272	272	274	276	277	278	279
2	8	6	17	40	68	75	80	101
341	352	350	361	388	415	421	432	447
128	129	130	143	144	144	157	154	165
456	473	487	484	490	515	528	541	554
208	208	201	206	209	204	204	202	198
334	365	397	451	454	479	467	418	483
1 126	1 175	1 215	1 284	1 297	1 342	1 356	1 315	1 400
47	47	48	48	49	49	52	52	53
9 028	9 568	9 726	9 651	9 417	9 534	9 876	9 783	10 035

Taulukko 2. (Jatk.)

VASTATTAVAA	I	II	III
Vaihdettavat tilit	86	82	157
Sidotut tilit	66	50	46
Valuuttavelat	152	132	203
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	1 127	1 127	1 155
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	258	258	258
Muut ulkomaiset velat	1 385	1 385	1 413
Setelit	2 384	2 447	2 314
Metalliraha	230	230	230
Liikkeessä oleva raha	2 614	2 677	2 544
Liikkeessä olevat talletustodistukset	160	—	—
Postipankin shekkilit	3	0	1
Liikepankkien shekkilit	2	5	1
Päivätalletukset	269	708	834
Muut	2	1	9
Velat rahoituslaitoksille	276	714	845
Shekkilit	6	0	0
Suhdannerahastotalletukset	55	55	55
Tuontitalletukset	1 248	1 309	1 378
Muut	9	16	32
Velat julkiselle sektorille	1 318	1 380	1 465
Investointitalletukset	67	66	69
Pääomantuontitalletukset	460	470	345
Tuontimaksutalletukset	8	8	8
Muut	5	4	5
Velat yrityksille	540	548	427
Muut velat	13	33	12
Arvonjärjestelytilit	345	354	401
Kantarahasto	1 400	1 400	1 400
Vararahasto	334	334	334
Tilivuoden tulos	111	128	147
Oma pääoma	1 845	1 862	1 881
YHTEENSÄ	8 648	9 085	9 191

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
47	46	48	62	123	142	134	123	50
47	53	54	40	46	57	48	48	51
94	99	102	102	169	199	182	171	101
1 155	1 664	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665
258	258	258	258	258	258	258	258	258
1 413	1 922	1 923	1 923	1 923	1 923	1 923	1 923	1 923
2 441	2 539	2 730	2 652	2 614	2 597	2 638	2 593	2 635
235	236	239	243	244	243	244	246	250
2 676	2 775	2 969	2 895	2 858	2 840	2 882	2 839	2 885
—	—	—	—	—	—	—	—	—
0	0	0	0	0	0	0	1	2
1	2	1	3	3	2	3	5	2
679	549	681	790	522	778	1 002	782	1 137
4	2	4	3	9	5	3	3	2
684	553	686	796	534	785	1 008	791	1 143
1	0	0	0	0	0	1	0	2
55	55	55	55	55	55	55	55	59
1 296	1 266	1 208	1 115	1 128	1 053	995	1 081	973
38	39	57	57	80	80	79	79	99
1 390	1 360	1 320	1 227	1 263	1 188	1 130	1 215	1 133
68	67	66	63	63	62	63	59	58
441	415	341	302	232	120	230	247	242
8	2	3	2	3	4	2	3	6
6	4	3	7	3	3	2	43	2
523	488	413	374	301	189	297	352	308
12	13	12	13	15	13	12	15	13
335	433	458	462	477	507	534	555	592
1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
334	334	334	334	334	334	334	334	334
167	191	109	125	143	156	174	188	203
1 901	1 925	1 843	1 859	1 877	1 890	1 908	1 922	1 937
9 028	9 568	9 726	9 651	9 417	9 534	9 876	9 783	10 035

Taulukko 3.

VAIHDETTAVA JA SIDOTTU VARANTO VUOSIEN 1974—1976 LOPUSSA, MILJ. MK

	1974	1975	1976
Kulta	121	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	286	278	236
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	—	—
Vaihdettavat valuutat			
Saamiset	1 109	1 089	1 004
Velat	- 62	- 78	- 50
Vaihdettava varanto	1 722	1 410	1 311
Sidotut valuutat			
Saamiset	7	462	440
Velat	- 395	- 94	- 51
Sidottu varanto	- 388	368	389

Taulukko 4.

SUOMEN PANKIN TULOSLASKELMA VUOSINA 1974—1976, MILJ. MK

	1974	1975	1976
Korot kotimaisista saamisista	355	513	498
Korot ulkomaisista saamisista	119	59	40
Korot joukkovelkakirjoista	83	78	93
Korkotuotot	557	650	631
Korot kotimaisista veloista	157	135	44
Korot ja varausprovisiot ulkomaisista veloista	8	23	62
Korkokulut	165	158	106
Korkokate	392	492	525
Provisiot	5	8	7
Kurssierot	—	51	29
Muut tuotot	7	8	22
Muut tuotot	12	67	58
Palkat	25	31	37
Sosiaaliturvamaksut	2	3	3
Eläkkeet	5	7	9
Setelien valmistus	11	16	17
Poistot	35	59	52
Kurssierot	39	—	—
Muut kulut	8	10	12
Muut kulut	125	126	130
Siirto arvonjärjestelytileihin	130	240	250
TILIVUODEN TULOS	149	193	203

Taulukko 5.

SUOMEN PANKIN SOVELTAMIA KORKOJA VUOSINA 1958—1976, %

Päivästä ¹	Liikepankkien keskus- pankkiluoton peruskorko ²	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat	
		Alaraja	Yläraja
1.10.1958	7 ¼	6 ½	8
1. 3.1959	7 ¼	6	7 ½
1. 4.1959	6 ¾	6	7 ½
30. 3.1962	8	7	8 ½
28. 4.1962	7	6	7 ½
12.12.1969	7	6	9
1. 6.1971	8 ½	6	9
1. 1.1972	7 ¾	6	9
1. 7.1973	9 ¼	7 ½	10 ½

¹ 1.9.1975 alkaneille päiväluottomarkkinoille sovellettava korko on sama päiväluotoille ja päivätalletuksille. Koron ylärajaksi pankkivaltuusmiehet asettivat 30%. 1.6.1976 lähtien päiväluottomarkkinoilla sovellettava korko saa olla enintään 25% vuodessa.

² Peruskoron lisäksi Suomen Pankki on eri aikoina perinyt rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden ylittäessä varsinaiset luottokiintiöt.

Taulukko 6.

KOTIMAINEN CLEARINGLIIKE: VAIHDETTUJEN PANKKIVEKSELIEN JA SHEKKIEN SEKÄ TILISIIRTOJEN LUKUMÄÄRÄ JA ARVO VUOSINA 1974—1976

Vuosi ja kuukausi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Lukumäärä, 1 000 kpl	Arvo, milj. mk	Lukumäärä, 1 000 kpl	Arvo, milj. mk	Lukumäärä, 1 000 kpl	Arvo, milj. mk
1974	21 958	104 067	10 541	26 122	32 499	130 189
1975	23 514	126 788	11 791	31 943	35 305	158 731
1976						
Tammikuu	1 982	11 136	980	2 759	2 962	13 895
Helmikuu	1 875	10 318	982	2 466	2 857	12 784
Maaliskuu	2 187	11 130	1 227	2 953	3 414	14 083
Huhtikuu	2 372	11 451	1 164	2 854	3 536	14 305
Toukokuu	2 132	11 267	1 194	2 837	3 326	14 104
Kesäkuu	2 273	11 893	1 208	3 005	3 481	14 898
Heinäkuu	2 223	12 430	1 149	2 976	3 372	15 406
Elokuu	2 302	11 891	1 207	2 854	3 509	14 745
Syyskuu	2 295	12 480	1 211	3 092	3 506	15 572
Lokakuu	2 240	12 869	1 186	3 005	3 426	15 874
Marraskuu	2 353	13 243	1 283	3 221	3 636	16 464
Joulukuu	2 478	15 000	1 347	3 562	3 825	18 562
Yhteensä	26 712	145 108	14 138	35 584	40 850	180 692

Taulukko 7.

SETELINANTO VUOSINA 1974—1976, MILJ. MK

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelinantovara
	Ensisijainen kate	Toissijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	Shekki-luotoista nostamatta	Yhteensä	
31.12. 1974	2 141	1 500	3 641	2 259	498	1	2 758	883
1975	2 282	1 500	3 782	2 617	229	2	2 848	934
1976								
30. 1.	2 198	1 500	3 698	2 384	187	2	2 573	1 125
27. 2.	1 980	1 500	3 480	2 448	179	0	2 627	853
31. 3.	1 958	1 500	3 458	2 314	235	2	2 551	907
30. 4.	2 065	1 500	3 565	2 441	122	0	2 563	1 002
31. 5.	2 469	1 500	3 969	2 539	118	2	2 659	1 310
30. 6.	2 340	1 500	3 840	2 730	122	1	2 853	987
30. 7.	2 691	1 500	4 191	2 652	128	1	2 781	1 410
31. 8.	2 692	1 500	4 192	2 615	200	1	2 816	1 376
30. 9.	2 200	1 500	3 700	2 597	224	2	2 823	877
29.10.	1 999	1 500	3 499	2 638	204	0	2 842	657
30.11.	2 185	1 500	3 685	2 593	241	0	2 834	851
31.12.	2 307	1 500	3 807	2 635	131	1	2 767	1 040

¹ Toissijaisen setelinkatteen yläraja oli vuoden 1969 alusta 500 milj. markkaa. Vuonna 1973 yläraja oli toukokuun 23 päivästä lokakuun loppuun 1 500 milj. markkaa ja marraskuussa jälleen 500 milj. markkaa. Joulukuun 1973 alusta se on ollut 1 500 milj. markkaa.

Taulukko 8.

**LIIKKEESSÄ OLEVAT SETELIT JA METALLIRAHAT VUOSIEN 1971—1976 LOPUSSA,
MILJ. MK**

Rahalaji	1971	1972	1973	1974	1975	1976
SETELIT						
UUDET						
500 mk	—	—	—	—	163.1	408.5
100 »	970.7	1 174.5	1 323.4	1 623.0	1 788.4	1 573.0
50 »	277.6	305.6	318.6	347.4	362.6	354.8
10 »	187.6	201.5	213.7	227.4	239.8	235.5
5 »	40.3	45.2	47.8	53.6	56.6	57.9
1 »	2.9	3.2	3.5	8.1	6.3	5.7
Yhteensä	1 479.1	1 730.0	1 907.0	2 259.5	2 616.8	2 635.4
VANHAT						
10 000—100 vmk	8.4	8.3	8.3	8.3	8.2	8.2
50—5 »	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Yhteensä	9.6	9.5	9.5	9.5	9.4	9.4
Kaikkiaan	1 488.7	1 739.5	1 916.5	2 269.0	2 626.2	2 644.8
METALLIRAHAT						
UUDET						
10 mk	24.8	23.9	24.6	24.8	34.9	35.0
5 »	—	1.6	9.5	11.7	14.4	15.7
1 »	60.5	68.2	77.8	92.6	107.2	112.5
50 p	15.9	18.4	21.2	24.7	27.4	28.4
20 »	12.3	13.6	15.6	18.5	20.7	22.3
10 »	7.2	8.5	9.4	10.8	12.2	13.0
5 »	6.5	7.6	8.6	9.9	11.1	11.7
1 »	6.6	7.6	8.5	9.7	10.4	10.9
Yhteensä	133.8	149.4	175.2	202.7	238.3	249.5
VANHAT						
1 000—1 vmk	15.3	15.3	15.2	15.2	15.2	15.2
50—1 vp	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Yhteensä	15.8	15.8	15.7	15.7	15.7	15.7
Kaikkiaan	149.6	165.2	190.9	218.4	254.0	265.2

Taulukko 9.

SETELINVALMISTUS JA SETELINPOLTTO VUOSINA 1974—1976, MILJ. MK

Setelilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1974	1975	1976	1974	1975	1976
SETELIT						
UUDET						
500 mk	—	171.0	969.0	—	—	40.5
100 »	480.0	1 192.0	1 192.0	605.0	465.0	1 165.0
50 »	255.0	345.0	523.5	340.0	332.5	569.9
10 »	478.4	606.4	483.2	434.5	458.0	545.0
5 »	67.6	156.0	194.6	130.3	163.0	205.0
1 »	—	—	—	1.0	6.3	2.0
Yhteensä	1 281.0	2 470.4	3 362.3	1 510.8	1 424.8	2 527.4
milj. kpl	71.3	110.9	111.5	83.4	96.0	120.6
VANHAT						
Yhteensä	—	—	—	0.0	0.1	0.0
milj. kpl	—	—	—	0.0	0.0	0.0
Kaikkiaan	1 281.0	2 470.4	3 362.3	1 510.8	1 424.9	2 527.4
milj. kpl	71.3	110.9	111.5	83.4	96.0	120.6

Taulukko 10.

SETELIT JA METALLIRAHAT VUONNA 1976, MILJ. MK

Rahalaji	Vastuu- summa 31.12.1975	Valmis- tettu 1976	Hävitetty 1976	Vastuu- summa 31.12.1976	Suomen Pankissa 31.12.1976	Liikkeessä 31.12.1976
SETELIT						
UUDET						
500 mk	171.0	969.0	40.5	1 099.5	691.0	408.5
100 »	3 238.2	1 192.0	1 165.0	3 265.2	1 692.2	1 573.0
50 »	687.0	523.5	569.9	640.6	285.8	354.8
10 »	645.9	483.2	545.0	584.1	348.6	235.5
5 »	131.0	194.6	205.0	120.6	62.7	57.9
1 »	8.9	—	2.0	6.9	1.2	5.7
Yhteensä	4 882.0	3 362.3	2 527.4	5 716.9	3 081.5	2 635.4
milj. kpl	146.1	111.5	120.6	137.0	72.6	64.4
VANHAT						
Yhteensä	9.4	—	0.0	9.4	0.0	9.4
milj. kpl	11.5	—	0.0	11.5	0.0	11.5
Kaikkiaan	4 891.4	3 362.3	2 527.4	5 726.3	3 081.5	2 644.8
milj. kpl	157.6	111.5	120.6	148.5	72.6	75.9
METALLIRAHAT						
UUDET						
10 mk	35.5	—	0.3	35.2	0.2	35.0
5 »	15.5	2.0	0.2	17.3	1.6	15.7
1 »	117.4	12.0	0.2	129.2	16.7	112.5
50 p	30.2	3.5	0.1	33.6	5.2	28.4
20 »	21.2	4.0	0.0	25.2	2.9	22.3
10 »	13.4	1.0	0.0	14.4	1.4	13.0
5 »	11.6	1.3	0.0	12.9	1.2	11.7
1 »	10.9	0.4	0.0	11.3	0.4	10.9
Yhteensä	255.7	24.2	0.8	279.1	29.6	249.5
VANHAT						
1 000—100 vmk	7.0	—	—	7.0	0.0	7.0
50 vmk—1 vp	8.7	—	—	8.7	0.0	8.7
Yhteensä	15.7	—	—	15.7	0.0	15.7
Kaikkiaan	271.4	24.2	0.8	294.8	29.6	265.2

AVISTAMYNTIKURSSIT VUOSINA 1971—1976, MK

Valuutta	1971			1972			1973		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.204	4.174	4.152	4.178	4.146	4.134	4.178	3.816	3.580
1 Englannin punta	10.610	10.205	9.995	10.950	10.368	9.710	9.945	9.355	8.850
100 Ruotsin kruunua	85.40	81.82	80.60	88.15	87.20	85.52	91.50	87.76	83.85
100 Norjan kruunua	62.00	59.50	58.47	63.85	62.97	61.65	70.00	66.64	62.80
100 Tanskan kruunua	58.80	56.41	55.72	61.10	59.72	58.75	67.30	63.47	60.45
100 D-markkaa	128.50	120.17	114.60	131.41	130.07	126.90	158.90	144.34	130.00
100 Hollannin floriinia	127.85	119.72	115.80	130.80	129.22	127.50	150.20	137.50	129.28
100 Belgian frangia ¹	9.270	8.607	8.405	9.490	9.424	9.245	10.600	9.852	9.350
100 Sveitsin frangia	107.20	101.63	96.74	111.10	108.64	105.79	133.50	121.22	110.76
100 Ranskan frangia ²	79.70	75.78	75.07	83.10	82.25	79.60	92.00	86.10	81.45
100 Italian liiraa	0.7000	0.6765	0.6690	0.7172	0.7110	0.6980	0.7170	0.6571	0.6120
100 Itävallan šillinkiä	17.60	16.75	16.13	18.17	17.95	17.55	21.55	19.71	18.00
100 Japanin jeniä									
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.960	4.684	4.6799	4.960	4.960	4.960	5.438	5.159	4.960

¹ Suomen Pankki on noteerannut 12.9.1972 lähtien erikseen Belgian frangin kaupallisen ja ei-kaupallisen kurssin. Näissä laskelmissa on käytetty kaupallista kurssia.

² Suomen Pankki noteerasi 24.8.1971—20.3.1974 erikseen Ranskan frangin kaupallisen ja ei-kaupallisen kurssin. Näissä laskelmissa on käytetty kaupallista kurssia.

Valuutta	1974			1975			1976		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.030	3.774	3.560	3.958	3.679	3.465	3.929	3.864	3.776
1 Englannin punta	9.075	8.833	8.355	8.540	8.155	7.800	7.820	6.983	6.070
100 Ruotsin kruunua	87.80	85.22	82.45	90.90	88.80	86.30	91.90	88.86	87.10
100 Norjan kruunua	70.80	68.44	66.10	72.70	70.59	68.40	73.50	70.95	69.20
100 Tanskan kruunua	64.00	62.17	58.80	65.80	64.21	62.40	66.25	64.04	62.10
100 D-markkaa	152.60	146.21	139.20	152.30	149.80	146.70	161.20	153.78	147.35
100 Hollannin floriinia	145.30	140.70	134.20	149.05	145.73	141.90	154.00	146.42	142.20
100 Belgian frangia	9.970	9.715	9.230	10.300	10.033	9.710	10.530	10.030	9.740
100 Sveitsin frangia	142.60	127.19	116.75	148.00	142.64	138.00	163.90	154.86	147.30
100 Ranskan frangia	81.95	78.65	73.85	89.30	86.00	80.60	86.45	81.09	76.10
100 Italian liiraa	0.6370	0.5827	0.5550	0.5770	0.5650	0.5480	0.567	0.468	0.417
100 Itävallan šillinkiä	22.30	20.27	19.10	21.50	21.18	20.80	22.68	21.59	20.84
100 Japanin jeniä				1.308	1.244	1.175	1.364	1.307	1.258
1 Neuvostoliiton- rupla, clearing	5.321	4.995	4.852	5.386	5.093	4.760	5.197	5.125	5.053

Taulukko 12.

AVISTAMYNTIKURSSIT VUONNA 1976, MK

Valuutta	Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.860	3.847	3.830	3.848	3.838	3.830	3.870	3.852	3.835
1 Kanadan dollari	3.855	3.824	3.785	3.900	3.862	3.845	3.931	3.914	3.885
1 Englannin punta	7.820	7.808	7.795	7.810	7.779	7.760	7.780	7.501	7.370
100 Ruotsin kruunua	88.20	88.03	87.80	88.10	87.87	87.70	87.90	87.61	87.40
100 Norjan kruunua	69.60	69.42	69.25	69.80	69.60	69.40	69.90	69.56	69.20
100 Tanskan kruunua	62.70	62.57	62.50	62.80	62.63	62.30	63.50	62.78	62.10
100 D-markkaa	148.50	147.94	147.35	151.05	150.09	149.00	152.20	150.71	149.30
100 Hollannin floriinia	144.50	144.17	143.80	144.75	144.30	143.80	144.10	143.28	142.20
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.820	9.807	9.770	9.860	9.822	9.770	10.000	9.825	9.740
ei-kaupallinen kurssi	9.630	9.599	9.580	9.630	9.512	9.400	9.570	9.447	9.270
100 Sveitsin frangia	148.20	147.95	147.30	150.65	149.56	148.20	152.50	150.36	148.55
100 Ranskan frangia	86.45	86.10	85.75	86.30	85.99	85.80	85.70	83.50	81.75
100 Italian liiraa	0.5670	0.5524	0.5200	0.515	0.502	0.485	0.500	0.470	0.440
100 Itävallan šillinkiä	21.00	20.96	20.90	21.07	21.03	21.00	21.15	21.01	20.84
100 Portugalin escudoa	14.25	14.18	14.16	14.16	14.08	13.98	13.90	13.56	13.22
100 Islannin kruunua	2.32	2.26	2.26	2.25	2.25	2.25	2.25	2.23	2.22
100 Espanjan pesetaa	6.49	6.47	6.46	6.47	5.96	5.80	5.80	5.77	5.75
100 Japanin jeniä	1.275	1.266	1.258	1.280	1.275	1.270	1.290	1.284	1.272
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.092	5.075	5.053	5.077	5.063	5.053	5.136	5.110	5.059

Valuutta	Huhtikuu			Toukokuu			Kesäkuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.865	3.856	3.845	3.911	3.880	3.851	3.929	3.908	3.896
1 Kanadan dollari	3.940	3.924	3.900	4.000	3.960	3.928	4.037	4.011	3.990
1 Englannin punta	7.340	7.131	7.010	7.110	7.027	6.890	6.960	6.897	6.710
100 Ruotsin kruunua	88.00	87.72	87.45	88.20	88.06	87.80	88.30	87.99	87.50
100 Norjan kruunua	70.50	70.23	69.70	70.90	70.67	70.40	70.90	70.56	70.00
100 Tanskan kruunua	64.40	63.93	63.40	64.40	64.07	63.80	64.20	63.92	63.50
100 D-markkaa	152.50	152.25	151.85	152.55	151.74	151.10	152.70	151.89	151.10
100 Hollannin floriinia	143.90	143.67	143.25	143.85	142.98	142.20	143.70	142.89	142.50
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.930	9.905	9.880	9.970	9.920	9.850	9.900	9.879	9.840
ei-kaupallinen kurssi	9.730	9.557	9.380	9.790	9.730	9.660	9.800	9.756	9.730
100 Sveitsin frangia	153.60	152.65	151.80	160.60	156.16	153.80	163.90	158.63	155.60
100 Ranskan frangia	82.90	82.64	82.20	82.80	82.62	82.40	83.10	82.60	82.20
100 Italian liiraa	0.460	0.441	0.430	0.465	0.454	0.417	0.466	0.462	0.456
100 Itävallan šillinkiä	21.30	21.25	21.15	21.30	21.19	21.10	21.33	21.22	21.14
100 Portugalin escudoa	13.22	13.08	13.00	13.02	12.91	12.79	12.79	12.64	12.40
100 Islannin kruunua	2.22	2.18	2.17	2.17	2.15	2.15	2.15	2.15	2.12
100 Espanjan pesetaa	5.75	5.75	5.75	5.79	5.75	5.73	5.79	5.77	5.76
100 Japanin jeniä	1.300	1.295	1.288	1.305	1.300	1.290	1.320	1.308	1.303
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.119	5.107	5.093	5.180	5.139	5.101	5.197	5.170	5.153

Taulukko 12. (Jatk.)

Valuutta	Heinäkuu			Elokuu			Syyskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.899	3.893	3.888	3.899	3.892	3.884	3.902	3.889	3.871
1 Kanadan dollari	4.028	4.007	3.990	3.990	3.951	3.933	4.000	3.988	3.974
1 Englannin punta	7.017	6.957	6.907	6.974	6.938	6.890	6.922	6.729	6.440
100 Ruotsin kruunua	87.70	87.27	87.10	88.80	88.35	87.80	90.50	89.45	88.70
100 Norjan kruunua	70.40	69.81	69.70	71.00	70.74	70.40	72.60	71.68	70.90
100 Tanskan kruunua	63.60	63.25	63.10	64.50	64.13	63.70	65.70	64.95	64.40
100 D-markkaa	153.00	151.37	151.00	154.90	154.17	153.30	158.10	156.21	154.70
100 Hollannin floriinia	143.70	142.84	142.50	148.00	145.60	144.20	151.20	149.24	147.90
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	9.900	9.823	9.800	10.070	9.990	9.910	10.220	10.131	10.070
ei-kaupallinen kurssi	9.750	9.673	9.650	9.780	9.660	9.600	10.000	9.874	9.790
100 Sveitsin frangia	158.00	156.92	155.70	157.70	157.12	156.10	157.90	157.39	156.90
100 Ranskan frangia	82.20	80.57	79.00	79.50	78.46	77.70	79.50	79.24	78.70
100 Italian liiraa	0.467	0.466	0.464	0.467	0.466	0.463	0.464	0.461	0.454
100 itävallan šillinkiä	21.55	21.26	21.15	21.85	21.70	21.55	22.28	22.02	21.85
100 Portugalin escudoa	12.47	12.45	12.40	12.55	12.51	12.47	12.55	12.52	12.45
100 Islannin kruunua	2.12	2.12	2.12	2.12	2.12	2.12	2.12	2.10	2.10
100 Espanjan pesetaa	5.76	5.74	5.74	5.74	5.73	5.70	5.76	5.74	5.72
100 Japanin jeniä	1.331	1.323	1.310	1.353	1.341	1.330	1.364	1.355	1.350
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.157	5.150	5.143	5.157	5.148	5.138	5.185	5.168	5.144

Valuutta	Lokakuu			Marraskuu			Joulukuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.885	3.864	3.855	3.860	3.847	3.830	3.835	3.807	3.776
1 Kanadan dollari	3.998	3.973	3.960	3.970	3.911	3.730	3.760	3.736	3.696
1 Englannin punta	6.475	6.336	6.070	6.480	6.298	6.125	6.440	6.393	6.330
100 Ruotsin kruunua	91.60	90.93	90.20	91.75	91.36	91.00	91.90	91.68	91.50
100 Norjan kruunua	73.40	72.80	72.50	73.50	73.12	72.80	73.50	73.21	73.05
100 Tanskan kruunua	66.25	65.64	64.00	65.60	65.24	65.00	65.70	65.37	65.00
100 D-markkaa	161.20	159.23	157.55	160.80	159.80	159.05	160.75	159.96	159.20
100 Hollannin floriinia	153.60	151.82	150.50	153.80	152.93	152.10	154.00	153.36	152.60
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	10.490	10.362	10.250	10.460	10.419	10.370	10.530	10.472	10.400
ei-kaupallinen kurssi	10.350	10.085	9.800	10.460	10.371	10.300	10.580	10.485	10.370
100 Sveitsin frangia	158.90	158.15	157.20	158.60	157.82	156.90	156.70	155.63	154.60
100 Ranskan frangia	78.40	77.72	77.00	77.50	77.19	76.80	76.80	76.49	76.10
100 Italian liiraa	0.465	0.453	0.446	0.449	0.446	0.443	0.445	0.441	0.432
100 Itävallan šillinkiä	22.68	22.43	22.20	22.63	22.49	22.40	22.63	22.52	22.37
100 Portugalin escudoa	12.45	12.40	12.37	12.37	12.28	12.20	12.18	12.12	12.03
100 Islannin kruunua	2.10	2.08	2.05	2.05	2.04	2.03	2.03	2.03	2.00
100 Espanjan pesetaa	5.73	5.70	5.68	5.71	5.65	5.63	5.63	5.60	5.55
100 Japanin jeniä	1.350	1.330	1.316	1.313	1.307	1.300	1.300	1.297	1.290
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.180	5.151	5.140	5.147	5.129	5.107	5.127	5.093	5.056

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIEHET VUODEN 1976 LOPUSSA

Harri Holkeri	puheenjohtaja
Jermu Laine	varapuheenjohtaja
Matti Maijala	
Aarne Saarinen	
Ulf Sundqvist	
Ele Alenius	
Ingvar S. Melin	
Ahti Pekkala	
T. Junnila	

SUOMEN PANKKI VUODEN 1976 LOPUSSA

Johtokunta	Mauno Koivisto	puheenjohtaja
	A. Simonen	varapuheenjohtaja
	Ahti Karjalainen	virasta vapaa
	Päiviö Hetemäki	
	Pentti Uusivirta	
	Rolf Kullberg	

Johtajat	Jouko J. Voutilainen
	Jorma Aranko
	Markku Puntila
	Seppo Lindblom
	Eino Helenius
	Pentti Koivikko

**ATK-suunnittelun
johtaja**

Pertti Kukkonen

Osastopäälliköt

Heikki T. Hämäläinen	hallinnollinen osasto
Pauli Kanerva	henkilökuntaosasto
Reino Airikkala	rahapoliittinen osasto
Antti Lehtinen	rahoitusosasto
Kalle Koski	ulkomaisten pääomaliikkeiden osasto
Kari Pekonen	valuuttapoliittinen osasto
Raine Panula	valuuttaosasto
Raili Nuortila	idänkaupan osasto
J. Ojala	valuutantarkkailuosasto
Kari Puumanen	kansantalouden osasto
Heikki Koskenkylä	tutkimusosasto
Antti Luukka	kassaosasto
K. Eirola	ATK-osasto
A. Nenonen	kirjeenvaihto-osasto
Stig G Björklund	asiakaspalveluosasto
Eino Suomela	tarkastusosasto

Setelipaino

Toivo Rissanen	toimitusjohtaja
Tuure Mynttinen	johtaja

**Haarakonttorien
johtajat**

Heikki Hakola	Joensuu
E. M. Tammi	Jyväskylä
V. Lehto	Kotka
Keijo Kallasmaa	Kuopio
R. Kotkasaari	Lahti
Reino Ylönen	Mikkeli
Harri Salenius	Oulu
V. Kaarnakorpi	Pori
M. Hannula	Rovaniemi
E. Vuorela	Tampere
S. Paavola	Turku
Rauno Haikarainen	Vaasa